

PSÍ VINO

2004

31

VIII. ročník

časopis
pro současnou
poezii

Norbert Holub
Hana Pachtová
Katerina Bolechová
Richard Kitta
Jaroslav Kovanda
David Šrajer-Petrov
Dina Gatina
Olga Fc
Věra Lipatová
Marina Chagen
Ira Novická
Oleg Malevič
Alena Larina
Ivan Belokrylov
Marzena Zawierska
Agnieszka Wesołowska
Petr Prokůpek
Katerina Kováčová
Pavol Janík
Tomáš Toula
Lenka Daňbelová
Milan Hrabal
Wanda Heinrichová
Petr Sedláček
Andrej Šeliga
Michal Mališ
Mathej Thomka
Ján Číger
Igor Malijevský
Peter Huckauf
Radovan Brenkus
Adam Suchý
Miro Brück
Dalimír Stano
Petr Palarčík
Wolf Wondratschek
Milena Fucimanová
Radim Kopáč
Jan Štolba
Ivo Harák
František Uber

Hana Pachtová (1971), žije v Praze. Povídky a fejetony publikovala časopisecky (Babylon, Dobrá adresa, Intelektuál, Kavárna AFFA, Psí víno, Tvar /soubor Černá čapka, příloha Tvary 17/2003/, Týdeník Rozhlás) a v rozhlasu (Český rozhlas 3 – Vltava, Český rozhlas Olomouc).

Marzena Zawierska (1976). Profesionální houslistka, koncertuje s komorním souborem varšavské Národní filharmonie, účastnila se mj. evropského turné s britskou artrockovou skupinou Yes, uskutečnila krátké sólové koncertní turné po severních Čechách. Členka skupiny mladých básníků Grupa Wybór vedené M. Berowskou. Otištěné básně jsou vybrány z knižní pravotiny Przed i za horyzontem (2002).

Agnieszka Wesołowska (1984). Studentka Štětínského lycea, žije v městečku Łobez. První literární cenu získala ve dvanácti letech, básně publikovala časopisecky v Polsku a SRN. Básnickou knižní pravotinu Dwuznaczný vydala v r. 2000.

Peter Huckauf (1940). Básník, prozaik, publicista, výtvarník. Žije a pracuje v Berlíně. Píše experimentální poezii, prózu a publicistiku, tvorí koláže. Knižně vydal více než desítku sbírek básní, v nichž je většinou i autorem grafické podoby a velmi osobitých ilustrací. Jeho výtvarné i literární práce jsou zastoupeny v několika antologích. Vydává samizdatovou revue Chimaera.

Andrej Šeliga (1977) v Žilině. Odborný asistent na Katedře slovenského jazyka a literatury na Trnavské univerzitě. Publikuje časopisecky: Romboíd, Dotyky, RAK aj. Vydal Zatmenie panny - cena Rubato 2002 a cena Ivana Kraska za nejlepší debut roku.

Ján Číger (1960) – „dvojnásobny držiteľ“ jedné z hlavných cien Literárnej súťaže Tak píšem ja. Člen skupiny Mäďokýš.“

Michal Mališ (1984) „ocenený na viacerých literárnych súťažiach - Literárny Mikuláš, Paulinyho Turiec a iných. Člen skupiny Mäďokýš. Študent.“

Mathej Thomka (1977) „ocenený na Literárnom Zvolene, hlavná cena Literárna Senica, cena Gorazdov Prešov. Prezident literárneho združenia Mäďokýš a šéfredaktor literárnej revue tohto istého mena.“

Wanda Heinrichová (1968) v Žilině, od roku 1988 žije v Praze. Překladá, učí v jazykové škole, píše převážně v češtině. V současnosti studentka germanistiky na FF UK v Praze. Publikovala v Hostu a v Salonu.

Neverte fámám

Do redakce PV se doneslo, že mezi kulturní i nekulturní veřejností se rozšířila fáma, že naš časopis končí. Bohužel nebo bohudík - jak pro koho - budeme pokračovat. Ve stejném rozsahu, možná s větší dynamikou, protože chceme zapojit více technik: šéfredaktor už nebude Vaše příspěvky lepit hladkou moukou na polétavé papíry, aby z nich potom dělal tzv. zrcadlo, ale použený grafik je bude klást přímo do stroje.

Pí víno se bude pravděpodobně tisknout v Praze, ale jinak by mělo zůstat vše na svém místě. Snad s nějakými přesuny v redakční radě, do níž přichází Vladimír Novotný, z čehož má J. K. upřímnou radost.

Abychom byli tedy operativnější, potřebujeme od autorů, aby posílali své příspěvky výhradně elektronickou poštou. Nemáte-li e-mail, použijte obyč poštu, ale do obálky přibalte disketu. Neberte to, prosím, jako nějaké třídní omezení, ale za dobu přepisování Vašeho textu na písíčko může šéfredaktor napsat třeba i báseň(!). Nevlastníte-li počítač, řekněte kterémukoli děčku na ulici a ono Vám to za šumák dá do pořádku. (Narážka na jistého básníka Jana N. z Kyjova.) Do pořádku znamená: přepošle do Psího vína.

Tajenka z „Křížovky o ceny“ z minulého čísla zní DUŠE NEPŘESTÁVÁ ŽASNOUT, ALE NADŠENÍ SE NĚKDY POTRHA. Redakce PV děkuje všem luštitelům, kteří se trápili a poslali zdárny výsledek (maminka Kateriny Bolechové) a odesílá básnířce Katerině Bolechové do Českých Budějovic slíbený pytel se světovkami z 60. let.

Norbert Holub

Přímořská zoologie

Válečnice se strašnými - neboť odseknutými - prsy
se rekrutovaly z řad tehdy již dost stařeckých dívek.
Že jsem je již v té době nenáviděl, je jiná věc.
Vajičko zabaleno do kovových alabalů
jako na vějíčku.
Nenáviděl jsem je za to, že mě neměly rády.
Nakonec i city vorvaň jsou pochopitelné
jako jízdní rád nočních autobusů:
Každou celou rozjezd.
Teplokrevní obratlovci reagují vůči strupaté bradavce vždycky
stejně.
I savec Vissarionovič předčil svým vyvinutým mamárním
reflexem
nejednoho významného kytovce.

* * *

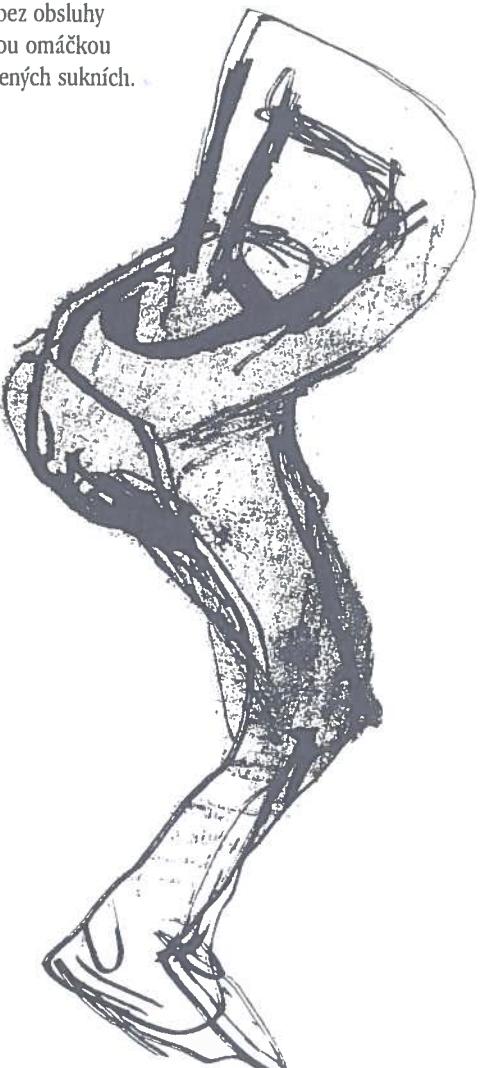
Tváře proměněné světlem v lampióny
lítou sníh,
laně se marně lísají zadečkem ke krmelcům,
seno voňavé až v průběhu února
dokazuje žaludku svoji pichlavost.
Mor zabydlený v lesících svítí rudě,
zapalujeme ho ústy,
vdechujeme ten cigaretový plyn
a svoje číslo si necháme vytetovat na sliznici.
Prý je to jedovaté, smrt je prý jedovatá,
pozor!, prýší ze všech otvorů,
a sraženiny v našich cévách rostou nahoru,
postupují po žebřících žeber,
snědl bych dnes všechny svoje dětské strupy,
ty krevní koláče bývalého nenaplnění.
Ale nemohu - mám přeci dnes narozeniny
a ještě dost vzduchu v alveolách, abych si sfoukl
všechny svíčky, ještě.
- Mladej, to nech hořet.
Ale kazatelův hlas se už nevznáší nad vodami,
už jenom zní z duté láhve.
Taky jsem ji měl rád, tvrdím měkce
pod zapnutými ventilátory, jejichž průvan
šmíruje skrz paravan kouře naše pocity
ve sklenici s citrónem,
ach ano, hořký aperitiv,
žizň aperitiv,
ale jenom pitím se už nikdo neužívá.

Rico-Hartmann

Zvítězit nad Veverskou Bitýškou můžeš jenom ve snu,
to městečko tě vždycky položí na lopatky
svými obvazy, obinadly a kyprou vatou.
Na druhé straně jsou chvíle,
kdy si dovedeš představit,
že bys tam strávil celý život
i drahou část své smrti.

Mezi kostelem,
mezi továrnou,
mezi hospodou.

Ale ty máš radši francouzské bary:
- rychlé průhledy dozadu do dvora
se statutárními židličkami,
na kterých posedávají
slečny bez obsluhy
s vínovou omáčkou
na zřasených sukních.

Norbert Holub

Chotěboř

Dlaždice zarůstají světlou trávou.
Vyhýbám se každé sudé
a ani liché nejsou mými přáteli.
Mlékárna ráno vítězí
nad zájezdním hostincem
(kde klasik propsal nejedno pivo),
ale pouze díky otvírací době.
Nonstopy neustávají v neutuchajícím
nadšení.
Nás nemít,
mohli by to tu zavřít
a v pravidelných intervalech
za zvuku modernizované kutálky
opravovat pomník padlým
z obou válek.
Nechtiel bych být ani v jedné,
ale když jsem to hlásil na katedře,
smáli se a nacpali mi pod kabátec
statistikou za uplynulé výcvikové období.
Ale to už je dávno za mnou,
jenom o maturitě se mi zdává
vždycky ve středu, když přijíždějí popeláři.

Iglau

Kdyby to náměstí mělo zarůst trávou,
musela by sem vtrhnout džungle
i s opicemi chvaty.
Jeho matka dostala za každý hlas 75 litrů,
ale přesto byli katolíci na ústupu,
zatímco vodka byla stále lacinější.
Kopce, kdyby se smluvily,
zaplavily by město
jen svým stínem,
ale příroda jenom netečně
přihlížela, jak dva Kolářové visí v galerii.
S žádnou věcí se tu nedá uspět,
ke kamení musíš bosý.
Evžen Plocek dokazuje, že duše hoří,
a dělá oblouk kolem Morového sloupu.
Mraky tu byly jako doma,
jako my.
Kostel Ignáce z Loyoly je dvojnásobně pichlavý,
jenže neví, že Bůh
nevnmá výšku věži,
ale skrytu krutost krypt.

* * *

Rozvěšován botami ve sněžném vzduchu
se zmrzlou tyčí do mozku.
Hlemisféry neúmyslně vypovídají o umění,
šev se trhá téměř vesmírně,
ale to jenom hluboká opatřená bodcem
vyhrocuje situaci.
Teskná neúnosnost, bez jakékoliv polehčující atrapy,
si říká o ještě větší krutost,
již bychom jí byli schopni dát.
Alespoň sobě.
Ale ani hrnek vychladlého čaje.
Skluznice ještě socialistických ARTISEK polité grogem
vypadají do třpytného sněhu písma,
které nelze přečíst jinak nežli
smysluplným onymem.
Jiskřivá faksimile mého těla prochází prostorem
s rozkrájenými kousky vzduchu,
vody
bych se již nikdy nedotkl ani ve snu,
tvrdilo mé inkvizitorské ego,
orechové, oplošněné jádro drtíci ostatní plody,
mozek zabalený do lebky jako houska se salámem
do květovaného ubrousku,
jako hostie do ornátu.
Otřeme si tím jídlem ústa,
přejedem si tou encefálií myšlenky,
aby zůstaly s námi a nikoho jiného nenapadly.

Hana Pachtová

Bůh je pes

Je s tím potíž. Ne, že by mě Evžen nemiloval. To nemohu říct. Tak daleko to vůbec nedošlo. Jenom se mě zeptal, co bych si přála od něj k Vánocům. Stalo se to, když jsme se oba dozvěděli, že nás na svátky nepustí domů. A já jen koukala. Co si mám přát k Vánocům jsem nevěděla. Navíc od něj. Stejně to nemá cenu. Všechno je to jenom tak.

K Vánocům bychom měli dostat něco, po čem opravdu toužíme. A já toužím. Po čem všem vlastně? To si ani nevpomenu, co bych chtěla dostat k Ježíšku? Možná je to těmi prášky, co do nás cpou. Ale ve skutečnosti je to s mými přáními jinak. Nejspíš by vznikly nějaké žluté stránky popsané touhou. Nemuselo by to být ani nic tajného, nebo raději ano. Stejně vím, že je to jedno. Veřejné nebo tajné, tajné nebo veřejné. Takhle mluvím jen, když hraji svou roli: Někdo by se mi mohl smát. Ale někoho bych třeba potěšila a taky bych pár lidí mohla vyděsit. Třeba by na to koukali a říkali by si: „Hele, vona je nějaká divná.“

Tak už by alespoň věděli, jaká jsem. Už bych nemusela nikomu nic vysvětlovat.

Byly by to ty nejžlutější stránky na světě. Byly by žluté třeba jako oči dábla, což by nebylo tak úplně od věci.

Ještě před časem jsem se ptala sama sebe, jestli jsou takoví jako já ještě někde, nebo jestli jsem tu sama. Úplně? Ti ostatní se mi zdáli kulturní a lepší než já. Byli cizinci jen v cizině. Tápalu jsem kolem sebe tak nejistě, až jsem se bála, abych nebyla zlá. A měla jsem strach z lidí i ze samoty. Lidi by se mi mohli podobat. Tak jsem nevěděla. Raději bych měla zůstat stále sama. Sama se sebou? Tolik jsem si teda zase nevěřila. Tenkrát jsem si ještě myslela, že potřebuji nějaké veřejné zlaté stránky touhy těch ostatních. Nic takového nebylo k dostání. Tak jsem četla. Přečetla jsem tuny knih a hledala v nich lidi. Zdálo se to bezpečnější než přímý kontakt.

Především tu ale bylo podezření, které mě pronásledovalo už od dětství. Nevím, kdy mě to napadlo.

Bála jsem se, že ti „ostatní“ jsou jen loutky, které se vypaří, když mi zmizí ze zorného pole. Dlouho to bylo jen podezření, jen nějaké zdání. Někdy odůvodněnější, někdy méně. Měnilo se to s časem. Bývala jsem i šťastná a provdala se za báječného muže.

Všichni existujete jenom proto, abych se já trápila nebo co na světě vlastně pohledávám. Řeknete si: Takové šílené divadlo. A já řeknu: Ano, a jenom kvůli mně. Třeba i matka. Každý má přece maminku. Ale to se jenom tak říká. To se jenom tak říká, jenom v téhle hře. Dokonale zinscenovaná iluze. S promyšlenou historií, paleontologií nebo antropologií, se spoustou jazyků. Já sama umím ve své roli tři. Když nehráji, nemluvím pochopitelně raději žádným. A někde se možná hrají i jiné hry. Řekněte! Každého napadne, že tohle někdo režírovat musí. Pak že není bůh. Bůh je a spokojeně si přepíná své divadelní programy na své boží televizi. Všechno jede naživo. Má bolest, můj strach, má lásku. Představení, které si snad nemůže nahrát na pásku ani on. Tak luxusní je to divadlo. Žádné záznamy. Jen teď, v mojí chvíli. Všichni herci divadla Země sekundují mému trápení, mému osudu. Jeden komparsista se jmenuje Dalajláma, druhý Bush, taky je tam Havel a matka Tereza a spousta dalších takových, kteří neznamenají nic. Někdo hraje štěky, ale aspoň sólové. Třeba ta paní s divnou hlavou, co do mě dneska na chodbě málem narazila. A od nich pak jde všechno k lépe a lépe placeným rolím. Přes mé bývalé milence, příbuzné, které jsem viděla jen několikrát v životě, babičky, přátele, otce až k mému muži nebo matce. Kontrolní úkol: Seřaďte všechny lidi ve svém okolí od toho koho máte nejraději až po ty, kteří pro vás nic neznamenají.

„Tak koho máš radši? Napiš to! Maminku nebo tatínka?“

„Maminku, ty vyděrači!“

„Tak ty máš nejradší na světě maminku?“

„Jaks na to přišel? Nejradší mám svého muže.“

„Tak muže? Maminka půjde tedy do plynu. Opravdu chceš poslat maminku do plynu?“

Ostatní boží divadla neznám. Tohle mi stačí. Ničemu nerozumím. Občas mi režisér bůh pro své pobavení dovolí myslet si, že mám určitou situaci sama pod kontrolou. Vím, že ve skutečnosti mi nedovolí nic a nic není ani v mých rukou, ale hraji před ním, že to nevím.

Tedy většinou. Když nehráji, rozouří se, a pak mě trestá tím, že mě sem zavřou, třeba jako letos, klidně i přes svátky. Většinou mi tu nechybí nic. Hrozně sama si připadám tady uvnitř i tam venku, takže to je jedno. Tady dostávám silnější prášky.

Jenom bych si velice přála psa. Můj muž je na ně alergický, a tak jsme si ho nikdy nepořídili. Teď už spolu sice nebydlíme, ale zase jsem dost často tady. Takže pejska by stejně neměl kdo hlídat. Kdybych měla psa, to bych musela hrát divadlo před bohem pořád. Potřebovala bych, aby mě nechal venku. A to je strašně vyčerpávající. Vám to nevadí, vám je to jedno, vy jste jen herci, nic jiného než herci, že na vás stále někdo kouká. Ale já jsem z toho po čase vždycky prázdná jak plechovka v popelnici.

Musím na chvílku přestat hrát. Pak mě ale většinou zavřou sem, proto, že se mi nechce znova dostávat do role. Znova předstírat. Kdyby bůh alespoň na chvílku vypnul svůj přímý přenos... Znova být někdo, kým nejsem. Jen abych nebyla potrestaná. A nemít nikoho, komu bych to mohla potichu říct. Schoulená večer v posteli jsem to někdy na začátku, než mě poprvé přivezli sem, povídala svému muži. Byly to nejhezčí chvíle, které jsem kdy prožila. Byl něžný. Hladil mě po vlasech svojí tlapou a jen tiše poslouchal. Nic neříkal. Nechápal mě. Věděl vůbec už tenkrát, kdo jsem a kdo je on? Musel to vědět, ale nikdy mě nikdo nebyl blíž. I když jsem vždycky věděla, že je herec. Bůh mi ho poslal, aby se pak... Chtěl se jenom bavit.

To můžete pořád vy. Jste k tomu upřímo schopni. Zvířata herci nejsou. Podívejte se jimi do očí. Proto bych taky chtěla psa. Chtěla bych mít někoho, kdo není herec, stejně jako já. Jenže štěně mi dát nikdo nemůže. A už vůbec ne tady. Tady mi říkají: Pojdě, paní doktorko, u nás si trochu odpočínete a bude zase líp. Jsou hodní a mají i trochu pravdu. Taky sem za mnou chodí můj muž, i když to jeho nová žena „rozhodně nevidí ráda“. Když jsem venku, nepřijde nikdy. To mu nedovolí. Je to pořád můj muž, i když se nedávno oženil podruhé. Má mě rád. Ale je to tak, jak to je. Tak to říká. Ani neví, jak moc mu rozumím. I když v tu chvíli si myslím třeba trochu něco jiného než on. To si uvědomujeme oba. Nějaký čas jsme se s menším či větším úspěchem učili převádět slova do jazyka toho druhého. Já řeknu „b“ a on si myslí: říká sice „b“, ale pro mě to znamená „a“. A pak si k tomu dodá: Chudinka moje malá. Nikdy jsem si nemyslela, že je můj nepřítel. Nikdy nebyl můj nepřítel. Byl moje spojka se světem.

Padá sníh. Nasadím si beranici, krk omotám šálou, ještě palčíky s kožešinkou. Kouknou se do zrcadla. Celý život chodím upravená, i když vím, že herci jsou předem naprogramovaní a schopní všechno, snažím se vypadat hezky a být k nim přátelská. Mám z nich někdy trochu strach, to ano.

Opouštím svůj pokoj, o kterém si mám myslet, že je mé soukromí. Pravda je, že po několika týdnech strávených tady mě někdy i napadne, že by mě nemusel vidět, že ho třeba nezajímám, že třeba vůbec není, neexistuje. Ani jeho ráj, který byl posledním místem, kam bych se snad chtěla dostat. Už jen proto, že jsem ho nenáviděla. Jak to zařídil na zemi! Musíme se požírat navzájem, abychom přežili. Jako malá jsem viděla, jak crčela krev z králičího samce, kterému jiný králičí samec vyuksal genitálie. Logicky – sok byl na jeho území. Agresivita je prý nutnost pro přežití. S tím nechci mít nic společného. Na herce se záměrně nikdy nedívám, když jedí maso, a doufám v tu chvíli, že neexistuje. Sama jsem vegetariánka a i skutečnost, že konzumuji rostlinky mi připadala jeden čas děsivá. Bálá jsem se jeho ráje tolík, že jsem se nikdy nepokusila skončit to. Tady jsem najednou, po první po dlouhé době na kratičké vteřiny o něm pochybovala. Zažívala jsem při tom pocit úplného naprostého krátkého štěstí,

naděje, uvolnění, bylo to jako zážitek nepopsatelného množství čistého vzduchu kolem mne.

Venuku je Evžen. Je hezký a o pár let mladší než já.

„Dobré odpoledne, Evžene.“

„Přidáte se ke mně? Nejdeme moc rychle?“

Ted' už ne, ale než jsem vás dostihla, musela jsem trochu utíkat a ještě si vás nadběhnout, myslíš si. Stejně nezáleží na tom, co říkám. Bude si hrát svou roli a já nemám chuť hrát už několik týdnů. Takže mlčím.

„Zpomalím,“ povídá Evžen, „chodím rychle, abych trochu zhubnul. Je to tu fakt děsný. Furt do nás cpou to jídlo. Taky vám tu tak chutná?“

Ano. Chutná mi tu. Vegetariánská menu jsou báječná. Zvláště zdejší zadělávané kedlubny. Mléky se usmívám.

„Jste tak hubeňoučká. Vás nejspíš nevykrmí ani tady.“ Obejmě mě při chůzi kolem ramen. Cítím skrize svůj kabát jeho příjemný chlapácký dotyk.

Stále mlčím a Evžen se mých odpovědí ani nedožaduje. Jediné, co ho zajímá, je můj dárek k Vánocům.

„Mám vás rád. Jste jako zvířátko. Říká to i moje matka. Několikrát vás tu zahlédla. Teda ona to neříká, jen se mnou souhlasí. Pravda je, že neví, jestli ten její všudypřítomný souhlas není jen nějaká součást dalšího výmyslu psychiatrů. Víte, moc si vás vážím. Cítím, že kolem nás chodí spousta génů a my je nevidíme. Klidně si třeba teď jeden může kolem mě už pár týdnů nebo měsíců maširovat směrem k pramatece moři. Vy znáte moře, že jo? Vypadáte, že znáte dobře moře. Buší příbojem do skal, je hnusné, když se vám dostane do pusy. Znáte to?!!“

Provrtává mě černýma očima skrz nos. Myslím si: Znám to, to věř, že to znám. Můj muž také miluje moře. Jak to šlo, vždycky jsme jeli k moři. Klidně i jen na pár dnů. A co tobě je po tom? Tiše se na něj zlobím, ale jen na chvíli, protože i to mi připadá jako plýtvání emocemi. „Voní vyrvanejma řasama, chaluham a rybinou. Lidi říkají, že páchnou. Ale ne, ono voní. Možná trochu smrdí tím, co v něm neznáme, hloubkou, která čas vod času vyvrhne na břeh chapadlo krakatice, jakou člověk ještě živou nikdy, nikdy neviděl. Je už plný téru, co se pěkně usazuje na froté ručníkách takových těch bledých turistů. Těch, co přijeli, aby se vopálili a těch, co ani netuší, že ve skutečnosti přijeli, aby se dotkli věčnosti. Těch, co nevědí, že je to táhne k moři – víte proč? Protože bůh je zklamal. Jo, bůh je zklamal.“

Myslím si: Provokuje mě, abych mluvila o bohu. Aby se bůh bavil. Ale co říká o moři, je pěkné. Skoro se mi zdá, že bych to chtěla mít někde napsané. Připomíná mi to mého muže. Stýská se mi po něm. Moc. Cítím, že se každou chvíliku rozpláče. Napadne mě, že mi slzy v téhle zimě udělají na obličeji lišej, a tak vezmu nohy na ramena a běžím parkem zpátky k budově. Nestihnu to. Slzy mi stékají po tváři. Ve velké jídelně mě dostihne Evžen.

„Vy ale umíte utíkat. Vy pláčete? Řekl jsem něco?“

Je mi odporné mluvit na někoho. Moje situace je příliš vážná, než abych ji ventilovala prostřednictvím divadelního představení. Je to jeho role. Tak ať si ji hraje. Ale sám.

„K Vánocům bych, Evžene, chtěla psa,“ řeknu najednou, vysmrkám se a odejdu do svého pokoje. Stejně se musím převléknout. Bude večeře.

Ještě na konzervatoři jsem měla spolužáka, o kterém se obecně vědělo, že vůbec nic nečte. Jednou jsem se mu snažila vysvětlit, co v literatuře spatřuju zázračného. Také jsem mu doslova řekla, že se třeba také nebude cítit tolik sám. Ještě jsem předpokládala, že se každý cítí osamělý podobně jako já. Odpověděl mi, že se necítí nikdy sám. Protože má boha. Chvíli se mi pokoušel marně vylíčit svůj zážitek coby asi dvanáctiletého chlapce. Byl klavírista jako já a byl vynikající. Samozřejmě mnohem lepší než já. Šla jsem později studovat hudební teorii. Ale jeho nechápu. Jak mohl být tak dobrý a nevědět při tom nic o světě? Některé postavy nemají logiku. Hudba mě odpojuje od toho, co mi předhazují jako realitu. Umožňuje mi probdít chvíly skutečného života, ve skutečném světě bez divadelních postav, bez boha. A on mi tvrdil, že ho s tím bohem spojuje. Tenkrát mi nic nedocházelo. Dneska to chápou, byl jeho herec, jako všichni ostatní. Samozřejmě.

„Chtěl jsem se vás jen zeptat, jakého psa byste ráda? Myslíte plýšového?“

„Ne. Myslím skutečného psa. Ale vím, že mi ho nikdy dát nemůžete. Nebojte se.“

„To by mi asi vážně nedovolili. Ale my máme doma psa. Je to takovej velicej černej pastveckej pes. Je skvělej. Až bude nazkrevat nějakou dobrou fenu, přinesu vám štěně.“

„Děkuji, to byste byl laskavý,“ usmějí se na něj. Nakrevat – to nejspíš myslí pohlavní styk psa s fenou. Nikdy jsem ten výraz neslyšela. Večer požádám hlavní sestru o klíč od společenské místnosti a třeba strávím večer u klavíru.

„Vím, že by mu u vás bylo dobře. Tyhle psy potřebujou cítit takový nějaký teplo, který přesně z vás vyzáruje. No, a pak jsou skvělí. Pak jsou to fakt skvělí psi.“

Mlčím. Nevěřím, že by mi někdy někdo mohl přinést psa. že bych já mohla mít psa. Jak bych to asi dělala. Je to celé hloupost. Nevím o psech vůbec nic.

„Evžene, vy mi ho tady necháte? Co s ním mám dělat? To nemůžete!“

„Tady pro něj máte jídlo. Hlavně ho ještě nepouštějte venku k žádným psům. Zítra přijdu a všechno vám vysvětlím. Teď mu sám letět.“

Zavřel dveře. V náručí mi kňouralo černé chlupaté klubíčko.

„Nebreč,“ zabořila jsem do něj obličeji.

Páchnul. Vykoupala jsem ho v teplé vodě svým heřmánkovým šamponem. Nikdy jsem k němu nepřistupovala nijak zvlášť všecky, ale tohle byla jedna z prvních věcí, za které mě Evžen

káral. Koupel nepřijímal zrovna rád. Frotýrování ručníkem už mu bylo o poznání příjemnější. Rozvázala jsem pytlík s jeho potravou. Jakési granule. Nasypala jsem jich pár do malé misky. Čuchal k nim svým černočerným lesklým nosíkem a poulit na mě velké kulaté oči zarostlé ve střapatém houští.

„Ty to nechceš? Dám ti něco lepšího. Něco pro miminka jako jsi ty.“ Ve skříni jsem měla schovaný sunar. Občas jsem ho mlsala u televize. A rozdělaný ve vlažném mléce, doplněný o pář dětských pišotů, byl evidentně pochoutkou i pro štěně. Vychlematal celou misku, a když končil druhou, začínal paralelně čůrat. Pěkná louže na tak malé tělísčko. Kde se to v něm bere? Čerstvě vypranými zadními tlapkami ve své moći ještě několikrát přešlápl, než jsem s výkřikem hrůzy stačila vystlat jeho okolí papírovými ubrousny. Hodila jsem na sebe svetr, popadla Merlinku a šlo se ven. Tedy já běžela a on se nesl. Schody mu činily všude tam, kde na ně nebyl zvyklý, potíže. A v našem domě na ně ještě zvyklý nebyl. Přeběhlnu přes Nerudovku na druhý chodník a jsem v petřínském sadu. Položím opatrně mrně na trávu, která se teprve minulý týden začala zelenat. Držím ho na vodítku, ale je mi jasné, že tenhle pejsek mi nikdy utíkat nebude. Plete se mi pod nohy. Když se zastavím já, zastaví se okamžitě také. To se rozhlíží po krajině a studuje, proč je nutné, aby chom právě tady a právě teď stál. Většinou nepřijde na nic světoborného, ale neodradí ho to, aby to udělal příště zas. Nechápe, že jen toužím, aby udělal loužičku. O hromádce se vůbec neodvážuji přemýšlet. Po čtvrt hodině se zastaví prvně sám. A je to. Nezřízeně ho chválím. Přinesu ho do předsíně. Otřu nožičky. Merlinek běží k misce s vodou a pije a pije. Už na nic nečekám. Popadnu Merlinku, svetr a běžím ze schodů. A stihli jsme to! A opět chvála. A zase nahoru. Ještě, že je to jen v prvním patře.

„A teď pijdeš až na noc. Vydržíš to? Doufám, že jo. Byl jsi třikrát za odpoledne.“

Sednu si k počítáči. Má mě sice invalidní důchod, ale občas potřebuji něco dělat.

„Cože? Ty chceš ještě sunar s mlékem?“ Do teď spinkal napasovaný u mě v křesle. Koukám, jak slídí kolem prázdné misky.

„Ale abys to pak vydržel...“ Příhřeji mu tedy mléko se sunarem.

„Počkej, ještě pišotky, tak.“ Leží a pacíčkami si misku přidružuje, aby mu neklouzala po parketách. Olízne se, vstane, otrepe se. Vypláchnu mu misku. Běží ke křeslu a zmocní se mojí pantofel.

„Ne! Tu ne! Tedy máš hračku, kterou s tebou přinesl Evžen. Dneska odpoledne... Pamatujes? Evžen...“ Já už skoro ne. Mám dojem, jako by odešel z mého bytu před týdnem. Přezimujeme po kolenou a snažím se vnutit Merlinkovi hračku, abych ji pak rychle vyměnila za pantofel. V tom Merlinkovi pantofel vypadává z tlamičky samovolně. Merlinek čůrá na koberec! Rychle nějaké staré noviny. Ubrousny už došly. S tímhle jsem nepočítala.

Zachraňuji koberec Mladou frontou, ještě jinými novinami a také svým posledním autorským výtiskem francouzské revue, ve které mi vyšla esej Hudba ve vědě, věda v hudbě.

Mám konečně zase někoho, komu se lze svěřit, že se cítím velice osamělá. A také proč. Je stále se mnou a má mě upřímně rád. Nic nepředstírá. Také mi neodpovídá. Jen mi nikdy neodejde. Jezdí na pravidelná sezení s doktorem Henkem a i tam vozím Merlinu s sebou. Auto mi nepočůral ještě nikdy. A v bytě už loužičky dělá jenom výjimečně. Už umí chodit po našich schodech v domě nahoru i dolů. Ví, že když výde na chodník, musí počkat na mě a jít u mé nohy, aby ho nepřejelo auto. Pelsík má vedle mé postele. Trávíme spolu dlouhá odpoledne na Petříně. Někdy vyrázíme i ráno kolem deváté. Touláme se parkem, až dostanu hlad. Sedneme si do restaurace Na Nebozízku, kde psi personálu vůbec nevadí. Merlin dostane misku s vodou a lehne si pod stůl. Když vím, že se mi ho podařilo unavit, cítím se sama spokojená. Objednám si obvykle polévku a ještě něco menšího, a pak kávu a ještě zákusek.

Žiji už téměř jako herci. Téměř normálním způsobem. Doktor Henke je se mnou velice spokojený. Dokonce mě byl několikrát tajně navštíví i můj manžel. Stále mě finančně podporuje, čehož si velice vězím. Sám říká, jak je rád, že už dlouho nemusel platit sanatorium. Vím, ale že mu nejde o peníze. Nikdy mu o ně nešlo, proto jich měl možná také vždycky dost. Taková už je jeho role. Evžen mě prý vůbec nepoznává. Chodí každý čtvrtek vyzvednout Merlinka, aby ho vzal na malý výlet společně se svým psem. Pozvu ho pak vždycky na čaj. Ty dvě hodiny týdně, kdy jsem v bytě sama, hraji na klavír. Jindy je to nemožné, protože psi bohužel zřejmě tento nástroj nesnášejí. Alespoň

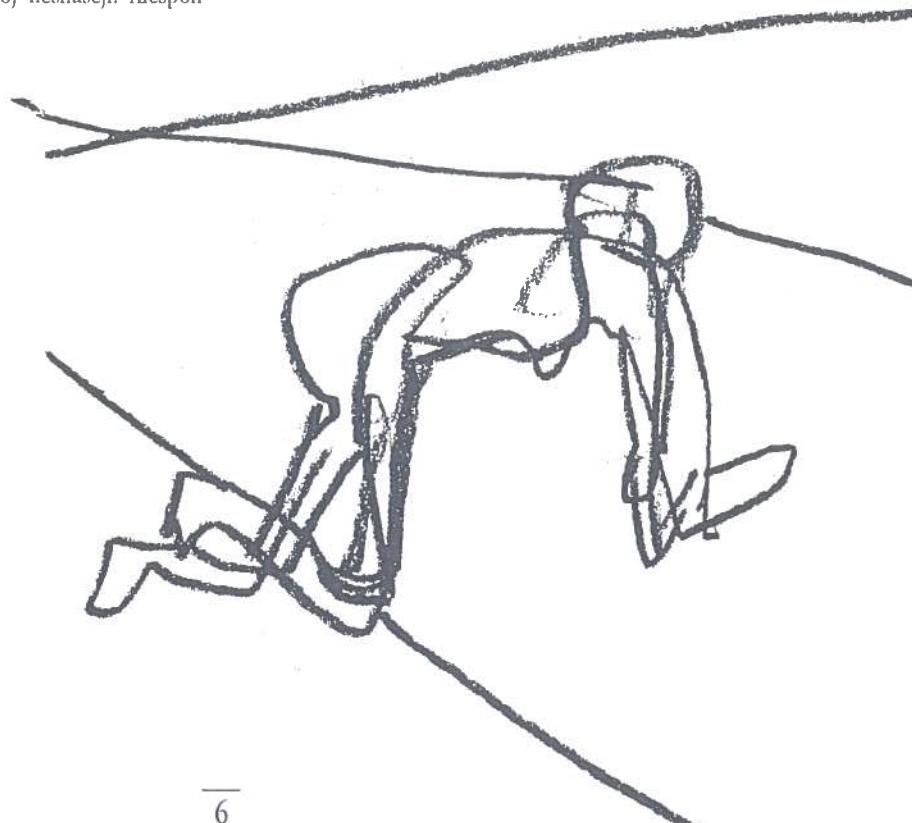
Merlin vyje, jen se letmo dotknu kláves. Už jsem uvažovala, že prodám své oblíbené křídlo Petrof a koupím si menší pianino. Na to moje brnkání by klidně stačilo. Ale nevím. Zase tolik mísťa nezabírá. Většinu času teď poslouchám jazz.

Doktor Henke říká, že si musím vybrat nějaký charakter, nějakou postavu, kterou bych tady, na zemi já chtěla hrát. Pak prý všechno moje trápení zmizí. Vím proč. Udělali by rádi herce i ze mě, on – bůh by byl konečně středobodem celého divadla země. Už by nebyl nikdo, kdo by se mu alespoň občas vzepřel.

Už jsem zase tady. Zase jídelna, zase dobré jídlo, které tenokrát nemohu pozřít, zase silné prášky, zase nemluvím, zase procházky po místní zahradě. Bez svého muže, bez Evžena, bez Merlinu. Sama.

Evžen s námi jezdil každý den k veterináři. Pak už jen na injekce proti bolesti. Prý to byla rakovina kostí. Merlin mi odcházel do toho ráje, k němu, k tomu bohu. Nechtěla jsem ho tam pustit za žádnou cenu, i když jsem od samého začátku tušila, co se děje. Veterinář mi říkal, že tam už ho nebude bolet nic. Nevříla jsem mu.

Pak jsem ale pochopila, že takhle trápit se nesmí. A že to musím zkousit s tou poslední injekcí. A pak jsem ho tam chtěla jít samozřejmě hledat. Jenže herci mě našli a odvezli do nemocnice a dneska ráno konečně zase sem. Už mám báječný plán. No, nemohu ho nechat samotného v ráji.

Kateřina Bolechová

* * *

Den začínal psem
když jsem mu trefila
dřevěný šíp do palce
krví se nafouklo břicho
předčasně vyspělá třešeň
do kapesníku
a sklep plný zavařených okurek

* * *

O škeblích zdálo se mi
rostly na útesech
jak staré tašky ze střechy
trhala jsem je
a vylupovala jim těla
bez prašných rámů na stěně
zbyly jen prázdné domy
a pot na mé prostěradlo

* * *

Musela jsem ven a před skříňkou
něčí smrt blízká vlezla mi do huby
zanícená dásně pod korunkou
vyplachujte kysličníkem
a pasáž dokorán
lidé naskládaní v regálech
andělé z keramiky páchají sebevraždu
terč mezi knihy kde ještě nepíše se
do masa
o zlamaných nehtech tohoto léta

* * *

Pamatují
jak vyšívala po nocích
ve společnosti lustru
který trčel s kloboukem
na hlavě
jako nevychovaný host
jenž v místnosti
nesmeknul...

* * *

Probíram dózu
písek ve starých pendlovkách
jako by někdo ležel tu
v kříži zadrhnutý zip

* * *

Sázela stromky v lese
a náhle usazená
na židli ústavu
mezi akvarely a divadlem
že prý s vlastním mužem
nikdy neměla...to...
a pak jeden studovanej řekl jí
aby před zrcadlem
za chutí malin sama vydala se
jako cedule ve větru otočila se
-Nechceš jít se mnou ?-
bylo těsně před večerkou

* * *

Mlhou vycpaným včerejškům
dorůstají ocasý
ještěrkám
co mihnou se u silnic

Ked' spís.

Ked' ty
krásne
spís
a nerobíš nič
okrem snov

dookola lieta tma

zriedená lampami

je tam vysoko
nad hmlou
nad nami
vták
B 52

Po pokožke

staršia žena milovala staršie
mužské dezodoranty
a natierala si ich
pod pazuchy
a potom
vo voňave pokročilejšom štádiu
už všade
kde sa dalo
a to len: z absencie
mužského nedotyku alebo

zo strachu nad opačným
princípom
cudzej
stvrdnutej
voňavky po pokožke

Evanjelium.

moje telo
sa slovom stalo
mama mi ho pribalila
do sveta:

prečítal som si ťa
prečítala si ma

napíšeme:

Holú vetu.

Opi um.

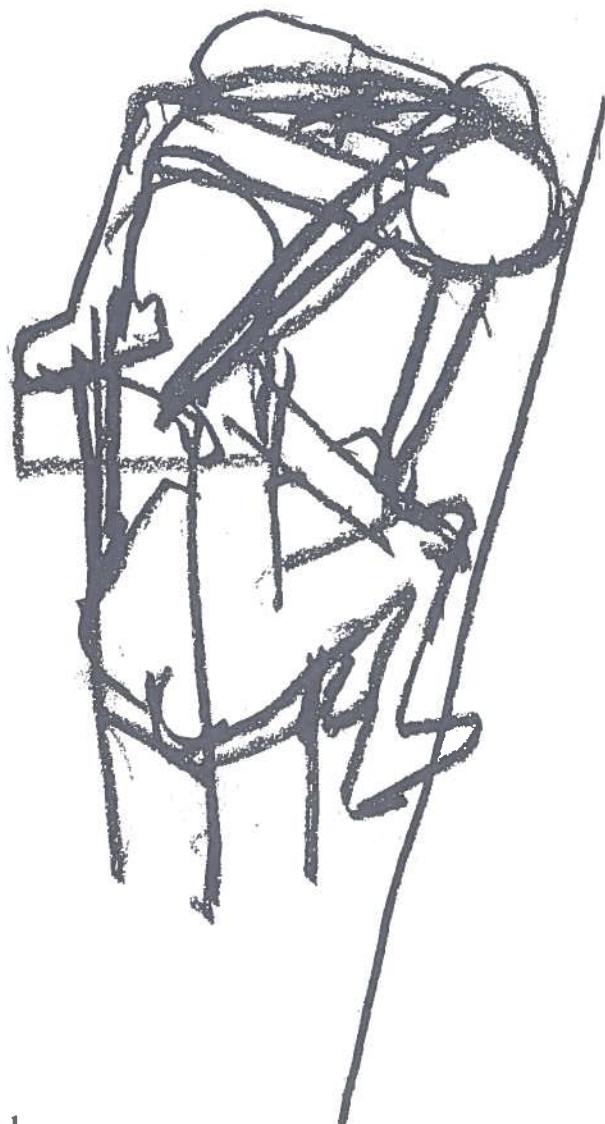
nechci
vidieť naostro
život
ťa doreže
po svojom:

už sa na teba ostrí

daj si rýchle ópium
chci všetko
rozmazané
opi um
rum ti nestačí
ani iné
krištálové ostré

impressionuj

Richard Kitta

Marhúlenie.

dnes som zmarhúlený
a dejú sa podivné
veci
tuto v hlave
po tých kvalitných
šťavnatých
v tej čerstvej nakosenej

všetko to len bolo
pred-zvestou jesene

Dženesis andrgraund

Vykradnutý vzdušný priestor. Ani len ozvena prelietavého spevu. Môj duch sa vznášal nad znečistenými vodami. (Kúpali sa v nich kostlivci.) Predstavil som si smaragdové ľadové jazierko. V ním slnko staroružových odtieňov. Na brehu žene podobný strom s bujným jablkovým poprsím. Videlo sa mi to dobré. Tak som ich obklopil nekonečnou lúkou, plnou vymyšľených súhvezdí.

Deti vriacej bieloby

Na malom nočnom ihrisku. Jednometroví. Nepoškvrení. S vlhkými čelami žeravobielych vlasov. Hlbili jamky. Ľahko a väzne do nich pchali svoje hlávky. Ktorá vydrží pod štrkem najdlhšie? Vriaci mesiac im poskakoval v zreničkách. Ako vzorka nádeje. Nesmierne blkotali. Až po najrannejšie zore. Ostali po nich čierne lopatky a vedierka.

Sídisko pod jazerom

Akoby na úteku pred celým svetom. Ponáhľali sa domov. S veľkými ciferníkmi na predlaktiach. Meškali. S plným nasadením vbehli do neboodrážavého jazera. Ani len nepokrčili jeho hladinu. Ostalo nemohluché. Akoby ich vždy ukrývalo.

Mýlime sa

Je to viac než ľudské. Pamätáš, ako sme sa do seba pomýli? Odvtedy chodíme totálne pomylení. (Dohodli sme si piknik pri rieke. Každý z nás prišiel na jej opačný breh. Alebo sme tam čakali na seba o štvrtnej. Ja teba ráno a ty mňa poobede.) Niektedy sa mylíme práve vtedy, keď si namýslame, že sa už nikdy nepomýlime. Kým tá mylím a ty mylís mňa, zostávame svoji.

O chápadiach

Tá žena mala veľa chápadiel. Ale krátkych. Chápala nimi iba veci týkajúce sa jej osoby. Priblížil som sa s inou myšlienkou... Nedokázala ma objať. Trvalo to celý svetelný rok. Narastlo mi pre ňu dlhé chápadlo. No potom odpadlo.

Návidíme

Ked' sa vysmievame slzám. Ked' nechtam vyrývame do kože naše iniciálky. Vtedy tå nesmierne znášam. Ked' prerušujeme noci zapalovačmi. Ked' vtahujeme lásku na dno plúc. Nikto ti neuverí, ako ma znášaš. Ked' opíši tiahneme zase domov. Ilrozne sa návidíme.

Perinbaby

Trhá sa páplon detstva. Rozkotúľajú sa gombíky bez dierok. Niektedy som sám. Niektedy s inou. Ale stále s tebou. Chladnomilnou. Dýchame pod éterickou lavínu. Púšťame sliny. Kto leží na kom? Nezáleží na tom. Len nech to medzi nami sneží. Zima už obhrýza naše končatiny. Chlúpky. Chlpy. Vlasys. Rádio dnes ohľásilo leto. Odlietame do studených krajín.

Bud' ticho

Cheel som byť kvôli nej to ticho. Aspoň sekundu. Vynadala mi. Som hlúpa uvraenená človečina. Obeť nepredvídateľných zmien. Maľa pravdu. Neviem sa stať tichom a zostať pritom nažive.

Vrabčie gaštany

Zbieral živé vrabce. Operené gaštany. Bosý a v pyžame. Hľadzal ich do mňa. Takmer som neprečíhal to vtácie kamikadze. Blažene sa mi smial. Kým neskrehol. V januárovom parku. Nestihol vystrieť vlastné krídla. Môj starý otec.

Kamienok

Malý vrúbkovaný čadič. Spadol. Nadol. Priamo do srdca. Bude príťutný ako zafúlané mača. Bude sa držať pazúrikmi. Nepustí sa. Zostane. V mojom kamienkolome. Pri ostatných. Na veky vekov kameň.

Čakáreň

Deje sa tu nemocničné ticho. Volajú po mene. Vráskavci vstávajú zo stoličiek. Uvoľňujú ich mláďatám. Dámy opantávajú sterilnými voňavkami. Tento malý sa hrá s loptičkou. Tamú veľkú sa za skrúcovite objímajú. Každý si to tu mlčky odčaká. Ja sedím medzi nimi. Ja je pod kútovou pavučinou. Bude ešte Ja? Bezfarebné vitráže sú zamazané časom... Šum. Do ordinácie bez návratov sa otvorili dvere. Ja vstáva zo stoličky.

V neskutočnom meste

Navštívil som ho. Celkom náhodou. Je súčasťou iného. Skutočného. Na mape chýba. Bdejú v ňom ľudia neskutočných tvári. Nedýchajúci. Podobní historickým priateľom. Prudkými pohybmi čerím prázdnnotu. Opúšťam pašerákov reality. Neobzerám sa. V skutočnom meste doznieva poludňajší umieračik.

Cigaretá

Priložila si ma k mokrým perám a... zapálila. Utáhovala si zo mňa. Fajčila ma. S väžnou väšňou. Bol som v jej úzkych. Ubúdal som. Vraj posledný v tom posratom živote. (Ďalšie úkladné klamstvo!) Teraz padám na chodník tiem. Z hrozivej výšky. Pod spôsobom dechtu. Cítim drsnú povahu jej podrážky. Nalepím sa na ňu. Ako rakovina. Na zvyšných tisíc nocí.

Neverý

Pred Bohom si povedali svoje Nie. A ona to celé dni hľadala. Hoci to už našla dávno predtým. Nerozumela. Nechcelo sa jej hádať. Ani s ním. No on to naďalej skrýval. Hoci sa tým vôbec netajil. Nerozumel. Nechcelo sa mu hádať. Ani s ňou. Tak sa v trojici rozplakali. Úplne celí. Na drobné.

Cudzobásnik

Pohybovali sa rýchlosťou hada. Na vtáčom horizonte. Vedeli o mne. Boli už blízko. Dvihali na mňa zošúverené tváre. Bol medzi nimi. Plazil sa úplne vzadu. V strojenej hanlivosti. Skupinka zastala. Hrubozrnný prach utíchol. Bytosti utvorili koridor. On ním prešiel. Roztvoril predo mnou svoje široké ústa... Na konci bolo jeho cudzie Slovo.

Kino Psychiatria

Spútal sa. Pevné remene stiahujú svaly. Z úst trčia zhúžvané handry. Udivene sa obzeral. Kinosála je zatiaľ prázdna. Na plátne beží stále ten istý, opakujúci sa záber. Usmiaty starec pod kolesami jeho auta. Divák je fascinovaný. Zažíva zažívava surrealistický trhák. Pri každom novom záblesku sa snaží vytrhnúť zo sedadla. Dnes dávajú úryvok z jeho autobiografického filmu. Vstup je voľný.

Pestúnska

Vyhľibila jamu. Vhodila do nej telo. Prikryla dostatočne hrubou vrstvou hliny. Pustila lopatu a poliala hrobnú hriadku. Slzami.

Jaroslav Kovanda

7. 5. 1945

R O V N Á T K A

(Tabák, Smetí či Křívítka mě ještě napadlo.) Toto nejsou báseň, ale ukázky ze zamýšlené knížky, pro kterou hledám spoluautory. Šlo by o sbírání výpisů z novin, časopisů a dokumentů z let 1901 až 2005, 6, 7, atd., prostě až do té doby, dokud se podaří na knihu zadělat. Hledat texty, které by byly pro ten který časový úsek vymezených let charakteristické. Možná by šlo o jakousi objektivní poezii, když slovo poezie by se mohlo i škrtnout. Každopádně by to mohlo nám sběračům třeba na chvíli pomoci zbavit se balastu, které označujem slovem Já. Ale to není podstatné. Oslovil-li by tedy někoho ze čtenářů můj projekt a chtěl by přiložit svůj čas k dílu, ozvěte se mi.

Titl.

Velitelství partyzánu na Hradisku

Odhmyzovací stanice v nemocnici je v provozu. Poslejte počínaje 8. 5. 1945 vždy ráno v 8 hodin 30 lidí a odpoledne ve 13 hodin dalších 30 lidí k odhmyzování.

Vstup zadní branou nemocnice (u prospektury).

Hlaste se u p. Dr. Pokorného.

Ing. Horníček

30. 5. 1945

Dnes ve středu dne 30. května 1945 o 16 hod. odpoledne koná se pohřeb ruského nadporučíka Alexandra Rosnava, který zemřel v nemocnici. Rakve se zesnulým bude vystavena v Klubovním domě od 15 - 16 hod.

Upozorňujeme občanstvo, pokud mají zájem, na to, že se může rozloučiti se zesnulým před hodinou pohřbu.

I. místopředseda

8. 12. 1941

Hrdinská smrt vynikajícího důstojníka

Majitel rytířského kříže nadporučík Neubrand padl Berlin, 7. prosince

Vynikající a řízný důstojník, majitel rytířského kříže, nadporučík Neubrand, nalezl v boji proti bolševismu hrdinskou smrt. Jeho vzorný vojenský život dospěl tímto svého naplnění.

27. 6. 1942

Během měsíce června a července t. r. bude spořebitelům (kromě Židů) ve Velké Praze vydáno 100 g čerstvé cibule pro jednoho spotřebitele. Místo čerstvé cibule možno vydávat čerstvý česnek, přičemž zákazník nemá právo volby.

3. 7. 1942

Českomoravský svaz zahradnicko - vinařský upozorňuje maloobchodníky, že při eventuelním výdeji cibule nebo česneku nesmí tyto být vydávány Židům.

20. 1. 1943

V sobotu byl v Malenovicích uspořádán první lidovýchovný večer, spadající do pořadu ideové převýchovy, prováděné Národním souručenstvím ve Zlíně. Účastníci, kteří naplnili sál Tylova divadla, vyslechli přednášku Fr. Tománska o úkolech Čechů v nových poměrech a po provolání zdaru Vědců a říšskému kancléři za současného pozdravu zdviženými pravicemi provedli ochotníci „Tyla“ z Pršného hru úspěšného německého dramatika J. C. Brauna „Prudká zatáčka“.

Pan Daněk

kameník, Zlín - Pršné

30. 5. 1945

Národní výbor ve Zlíně zabavuje u Vás k okamžitému vydání 1 náhrobní kámen, kterého velmi nutně potřebujeme při pohřbu ruského důstojníka, který má dnes odpoledne v 4 hod. pohřeb ve Zlíně.

Musíme tak učinit, poněvadž ruské velitelství bezpodmínečně požaduje náhrobní kámen.

I. místopředseda

30. 5. 1945

Jímavý pohřeb

Včera v poledních hodinách prošel ostravskými ulicemi vojenšký pohřební průvod, který jímal svojí jednoduchostí. V čele konduktu kráčely rudoarmějky s květinami a vyznamenáními rudoarmějce, jehož na poslední cestě Ostravou doprovázela početná delegace vojáků a důstojníků.

Tělesné pozůstatky byly vezeny na vojenském autě, ozdobeném rudými květy a prapory SSSR, které skloněny drželi dva kamarádi zemřelého. Na autě stála také čestná stráž. Jímavý pohřební průvod procházel za hluboké účasti městem, jehož občané vzdali hrdinovi, který utrpěl zranění při dobývání Ostravy, čest.

30. 5. 1945

O zásobování pivem

Pro pivovary v pohraničním území Čsl. republiky vstupuje s okamžitou platností zákaz vaření piva s výjimkou jedné menší várky týdně pro udržení násady kvasnic. Dále zákaz dodávek piva pro civilní obyvatelstvo. Dovoleny jsou pouze dodávky útvářům Čsl. armády, Rudé armádě, závodním kuchyním, jakož i kantýnám v uhlírných dolech.

30. 5. 1945

Upozornění kuřákům

Protože některí trafikanti mají oltlašovací lístky na 48. období již odstrňány i od těch spotřebitelů, kteří u nich nemohou nebo nesmějí kuřivo odebírat (uprchlíci, evakuovaní, zemřelí, Němci atd.), tedy ohlašovací lístky volné, na něž nikdo nemůže kuřivo vyzvednouti, mohou místo nich přijímati přihlášky i bez ohlašovacích lístků těch spotřebitelů, kteří v důsledku válečných událostí byli nuceni změnit své původní bydliště.

10. 6. 1945

Němečtí zajatci nedostávají maso

K rozšířovaným zprávám, že němečtí zajatci dostávají denně maso, sdělují příslušná úřední místa, že němečtí zajatci dostávají maso jen v tom případě, pokud konají těžkou práci, a to jen 100 g za týden.

10. 6. 1945

Co nového v zásobování

Větší příděl másla. Byly zajištěny německé zásoby 50 q holandského másla, které se již přiděluje obchodníkům.

20. 6. 1945

Zdravte československou vlajku!

Jak vzdáš povinnou úctu státní vlajce, nesené v průvodu?

1. Pospícháš-li, smekni, obrať hlavu směrem k vlajce a pokračuj v cestě.
 2. Nepospícháš-li, zastav se, obrat' se čelem k vlajce, smekni a stůj v pozoru.
 3. Jedeš-li na kole, salutuj rukou, odvrácenou od vlajky!
- Stejně tak pozdrav vlajky sprátelených národů.

1. 8. 1945

Místnímu národnímu výboru ve Zlíně.

Okreský vedení Komunistické strany Československa ve Zlíně oznamuje, že jí byl velitelem operačního pásmá Rudé armády a kapitánem Jegorovem, velitelem města Zlína přidělen Klubovní dům (bývalý zámek), který až do osvobození Zlína

sloužil účelům NSDAP a jiným německým organizačním, a to za stejných podmínek, za nichž budovy užívala obec Zlín.

Zádáme proto, aby Místní národní výbor to přidělení vzal na vědomí.

Krajské vedení KSČ - Zlín

Franta Mráz

28. 8. 1945

Titl.

Místnímu národnímu výboru ve Zlíně

Předmět: přípravy k vykonání případného rozsudku, znějícího na trest smrti

Vzhledem k tomu, že lze očekávat, že zasedání lidového soudu, které se bude konati ve Zlíně, dne 30. srpna 1945 a 31. srpna dojde k vynesení rozsudku znějícího na trest smrti, bude povinností obce města Velkého Zlína, aby připravila vše potřebné k okamžitému rozsudku.

K tomu patří:

1. šibenice, (je hotova)
2. provaz - dobrý, konopný, asi 5m dlouhý, ne příliš silný,
3. stolička pod šibenici,
4. stůl s pěti židlemi, který bude postaven před šibenicí pro předsedu lidového soudu, zapisovatele a jiné členy lidového soudu,
5. rakve a lidi pro uložení mrtvého do rakve, její zatloučení a odvoz na hřbitov,
6. povoz pro odvezení rakve,
7. poříbení na hřbitově, vzhledem k tomu, že snad budou dvě popravy za sebou, ať jsou připraveny dva hroby již 30. srpna dopoledne.

Když bude rozsudek vykonán v remise trolejbusů, bude třeba zabezpečiti šachtu, která tam je, aby do ní někdo nespadl (snad zakryt deskami). Třeba učiniti též opatření, aby k vykonání rozsudku byla halá pokud možno volná, tj., aby tam nebyly staženy snad vozy z tratí. Jinak není třeba halu zvlášť vyklizovati, stačí, že bude středem dle podélné osy volná. Pokud jde o lekáře a kněze, bude potřebné zářízeno, hned po vynesení rozsudku hned lidovým soudem, eventuelně vyšetřující komisi.

Předseda Vyšetřující komise Národního výboru

30. 8. 1945

Poprava bude na hřišti vedle tábora u přehrady. Vše připraveno.

I. místopředseda

8. 11. 1945

Sbor národní bezpečnosti
Místní velitelství ve Zlíně

Věc: Gyra Jiří, internovaný Němec, rytíř-baron z Klečůvky
zadržen na ulici bez doprovodu

Služební hlášení

Dne 7. listopadu 1945 o 12.45 hodině potkal čekatel SNB František Burda v ulici Mladcovské ve Zlíně Němce Jiřího Gyru (rytíř-baron z Klečůvky) internovaného v tábore na Rybníkách, který šel bez doprovodu směrem k městu. Již z větší vzdálenosti si Burda všiml, že Gyra, kterého Burda neznal, založil ruce na zad a tak šel proti němu. Burda si však všiml, že Gyra má na rukávě označení N! Otázel se Gyry, kam jde, na což mu Gyra odpověděl, že byl vypůjčit vidly, avšak že je nedostal. Čekatel Burda vídal, že se jedná o Němce, který nemá s sebou doprovod, odvedl tohoto do tábora č. 1, kde ho předal správci Konečnému. Dotazem u Konečného bylo zjištěno, že Gyra jest přidělen prací firmě Kulhánek, sběr odpadu v Kvítkovicích, okr. Zlín.

U Gyry bylo nalezeno taky několik cigaret.
Činím o případu toto hlášení.

Velitel strážního oddílu Karel Březina

12. 11. 1945

Sbor národní bezpečnosti
Místní velitelství ve Zlíně
Strážní oddíl

Věc: Šeptaná protistátní propaganda,
pátrání po organisátorech a šířitelích.

K tamnímu čísl. 10376/45 ze dne 8. 11. 1945, hlásím, že pátrání po organisátorech a šířitelích šeptané propagandy nemělo u strážního oddílu SNB kladného výsledku.

Velitel strážního oddílu
prap. v. v. Polák

16. 7. 1946

Na nás se usmíval!

Je to docela jiné vítat presidenta na Hané než v Praze. Nejsou tu pražské davy, zmítající se a unavené. Pan řídící rovná řadu krojovaných dívenek... Auto presidentské republiky přijíždí. Na dva kroky od tebe se na vteřinu usmívají pan president i paní Hana Benešová. Radostné volání školáků... A sotva auto zmizí v zátočině, domlovává se jedna strana silnice s druhou: Na nás se usmíval pan president! Na nás!

21. 12. 1946

Titl.
Národní podnik Baťa
k r. p. dr. J. Holého
ve Zlíně

Žádáme Vás zdvořile o věnování potřebného množství kůže pro zhotovení uměleckého daru ministerskému předsedovi Klementu Gottwaldovi.

Za brzké a kladné vyřízení srdečně děkujeme
Předseda MNV

25. 2. 1948

Praha 24. 2.

Před 21. hodinou prošlo ulicemi vnitřní Prahy několik tisíc vysokoškolských studentů. Jak to u mládí bývá obvyklé, nebylo to tichý průvod. Účastníci provolávali různá hesla. Jedno vynikalo nad všechny: Ať žije president dr. Edvard Beneš! Na Hradčanském náměstí stanuli všichni tiše před branami Hradu a v temnotě slabě osvětlených ulic se rozžehly ohňíčky cigaret. Stáli proti husté řadě SNB. A pak kdosi oznamil, že pan president přijme pětičlennou delegaci studentů. Zvolili si ji ze svých řad a delegace odešla do pokojů pana prezidenta. Bylo po 22. hodině. Počet studentů se vzhledem k pokročilé době zmenšil, kordony SNB se zvětšily.

2. 7. 1950

Učitelky, členky ČSŽ, získaly v Lánské akci 8 chlapců na hornictví, 1 na hutnictví a 22 do KOVO. Jsou to velmi krásné výsledky, za které jim tisknem upřímně ruku!

Členky ČSŽ z Jihlavského kraje hlásí výsledky. Sebraly 140 vagonů odpadových hmot. Z toho množství lze vyrobít: 300 traktorů, nebo 30 380 m kolejnic, 1 010 000 plechových hrnců o obsahu 1,5 l.

Z kostí, které sebraly, se vyrobí: 45 q mýdla, 22 q hnojiva, 34 q klihu. Ušetřily státu za 1. 000 000,- devísi.

V náboru nových členek budeme soutěžit!

V počtu získaných se řídíme heslem - Každá členka získá aspoň jednu členku.

Ze získaného počtu musí být 50 % žen neorganisovaných a zbytek musí být ze strany čs. socialistů a čs. strany lidové. Nábor však nebude dělat ve všech našich odbočkách. Tam, kde je vesnice převážně zemědělská, nábor nebude dělat.

David Šrager-Petrov: Savelij Ronkin

(ukázka z románu, který vycházel na pokračování v kulturní revue Krešatik)

V prvním patře „Státního nakladatelství“ se přede dveřmi účtárny tisnil literární lid. Vzduch na chodbě pohlcovaly chuchvalce tabákového dýmu. Byl den výplaty honorářů. Na potemnělé stěně umíral nápis: NEKOUŘIT! Savelij Ronkin se zařadil do fronty a zapálil si. Byl překladatelem poezie. Bylo mu přes čtyřicet. Bylo mu lhostejné všechno, kromě básní. Znepokojoval ho cizí úspěch. K trezoru obsahujícímu úspěch vedla cesta přes talent, původ nebo styky. Úspěch s sebou přinášel atributy životního komfortu: efektní publikace, slávu, peníze, známosti a ženy. Krásné ženy! Občas Ronkinovi osud doprál něco z trezoru úspěchu, ovšem jenom jako půjčku. Dostával významné zakázky na překlady. K jeho osamělému stolku v kavárně Ústředního domu literářů si přisedl básník z Tádžikistánu nebo Litvy. Vznikaly nové nebo se obnovovaly dávno ztracené známosti. Docházelo k rozmázkám s původními dámami z řad celý život začínajících básnířek. Avšak ty nejčastěji končily těžkým (v důsledku konzumace šampaňského) probuzením s nepovědomým výhledem z okna cizího sídliště.

Savelij Ronkin byl člověk bez kořenů. Bez rodu a původu, jak se dřív na Rusi říkalo. Beze stylů, jak se říká na Rusi dodnes. Před více než dvaceti lety se Ronkin objevil v Moskvě s pokrčeným diplomem provinčního učitelského ústavu v kapse. Našly se nějaké ochránky, dámý s neoficiálním literárním statutem, ale se styky. Dámý zachytily raná díla Ronkina, napsaná ve verších na rovněž pokrčených strojopisných lístcích. Konsilium ochránky vynесlo verdikt, předpovídající profesionální osud mladého venkovana. Je to básník od přírody geniální, ale absolutně necenzurovatelný a neotisknutelný. Obč tato epiteta nijak nesignalizovala, že by Ronkin čímkolи narušoval veřejnou etiku, ale s nadšenými obavami hlásala nepřizpůsobivost mladého talentu státní doktríně a jejím nástrojům: cenzuře a tisku. Jenže géniové, včetně necenzurovatelných, nejsou olympští bohové nebo bájní elfové. Lidští géniové neprčeří ani den o duchovní ambrózii nebo nektaru inspirace. Potřebují ke snídani omeletu a veku s čajem a na oběd přinejmenším balíček pelmeňů. Nemluví o výdajích za papír, kopíráky, obálky, známky, lístky na tramvaj a metro nebo za opravu bot, jejichž podrážky pod Ronkinovýma nohami přímo hořely. Vlka sytí nohy! Dvakrát týdně náš hrdina obhájal redakce tlustých i tenkých časopisů, stejně jako týdeníků, pravda, bez veškeré naděje na to, že jeho básně, které podobně jako vinný ocet nabývaly neustálým kvašením síly a ostrosti, budou otištěny. Bez veškeré naděje na publikaci. Proč kroužil po redakcích a nabízel texty? Byl sportovec a usiloval o vítězství. Byl to jeho neoficiální maratón. Kdo zvítězí v maratónu života? Každý má svoji vzdálenost a svůj životní model. A tak se z vůle nebes vyrovnavi-

všichni: oficiální i neoficiální básníci všech zaměření. Savelij Ronkin věřil ve svůj úspěch. Tato víra mu dávala rytmus i dech.

Casem si na něj v redakcích zvykli a polevila jejich ostražitost. Ne že by snad začali publikovat jeho vlastní tvorbu. Nemožnost této alternativy přece předpověděly ochránky. Ronkinovi nabídl literární překlady za použití podstročníků. To znamená, že slavní a dokonce i známení básníci z bratrských republik a autonomních krajů/oblastí/okruhů posílali do nakladatelství a časopisů doslovne překlady svých básní (tzv. podstročníky) a redaktori zadávali básníkům literární překlady podstročníků do ruštiny. V časopise „Znamja“, tuším, že to bylo právě tam, dlouhonohá a liberální redaktorka dala Ronkinovi na zkoušku přeložit básně rázovitého Burjata. Podátilo se. Vyošlo v příštím čísle. Ronkina pozvali do Ulan-Ude. Nad basou stoličné vodky a kotlem burjatského masa, dušeného v cibuli, byla podepsána Dohoda na překlad knížky básní zabajkalského klasika. Ronkin se stal profesionálním básníkem-překladatelem.

Jeho sny mířily vysoko. Ronkina nesnesitelně trápily vlastní básně. Nadouvaly žlutý kufr z popraskané kůže, přivlečený v době emigrace z rodné provincie do Moskvy. S vásnívivým odporem sledoval Ronkin plynké (nejčastěji!) verše oficiálních básníků v tlustých časopisech. Dostával tyto knížky v bleděmodrých, béžových nebo našedlých obálkách jako dárek od sprátelených redaktoriů a redaktorek. Dostával a odnášel si je jako krysa do doupěte. Ronkin projížděl verše horizontálním a sloky vertikálním směrem a s hořkým zadostiučiněním se přesvědčoval, oč jsou slabší než ty, které plnily břicho tajného kufru. Jak mladíci s královskou krví, uvržení po narození do těsných cel kláštera, aby se samozvanci mohli prohlázet na svobodě a vědotit literárním bálum.

Také uprostřed překladatelského cechu, kam po letech kroužení okolo moskevských časopisů a nakladatelství Ronkin konečně pronikl, byly věci složité a mnohdy k nevydržení. Platili mu téměř nejnižší sazbu: rubl dvacet za přeloženou sloku, zatímco ozerovové/lipkinové/mežirovové/samojlovové/ shrábli až tři šedesát. Dokonce i jeho přítel Kunajev, příkocovavší z Kazaně do Moskvy, odmítl překládat za méně než dva osmdesát. Nejbolejstnější bylo, že smetánka překladatelské mafie/bratrstva/sekce při Svazu spisovatelů se mohla na mezinárodních sympozích prezentovat překlady z evropských jazyků: němčiny, angličtiny, francouzštiny, španělštiny nebo aspoň polštiny. Říkalo se, že ani tam se to neobešlo bez podstročníků, ale kdo je může chytit za ruku! Zatímco Ronkin, který četl anglicky a překládal

(zase jen do šuplíku!) Keatse a Frosta, dál zůstával v brigádě překladatelů z podstročníků.

Prohlubující se rozčarování přivedlo Ronkina časem k pití. Nejčastěji přicházel do zmijího hnázda, tj. kavárny Ústředního domu literátů, obsadil postranní stolek, vzal si u bufetu hrníček kávy a sklenici limonády, nepozorovaně naléval vodku z aktovky, postavené pod stolem, do sklenice, kterou mu dali na limonádu, a seděl jako pavouk, lákající sobě rovné literární nádeníky nebo okololiterární dámy, které si sem skočily na cigaretku. Někdy si

přisedly mladší redaktorky, věčné disertantky filologie nebo básničky debutující už před dánými časy, ale dosud žijící z pověsti mladého talentu. Věšinou to, jak už jsme říkali, končilo těžkým (v důsledku konzumace šampaňského) probuzením s nepovědomým výhledem z okna cizího sídliště. Pravda, bez výčitek svědomí, pouze s pocitem, že ten a ten to má několikrát elegantnější a snadnější. Asi tolikrát, jaký byl poměr mezi jejich literárními honoráři.

(*Z ruštiny přeložil Jakub Grombíř*)

Dina Gatina

* * *

vidličkami od inkoustu malovaná
vidličkami vylekaná
jednou jaksi také
talířky
s džemem
taková je to ikona
v pravý čas vrtošivá
strč prstíček, strč prstíček
napřed do džemu

* * *

ruce děravé
to se líbí revizoru
sýkorku přivolává
smějí se
i jeřába se džbánem
pro brášku
který je po prsa zakopán v zemi
můj milý ubohý
v rádiu to prý hlásí,
ruce děravé
nohy též.

* * *

hle žebro
Adamovo Eva hraje o jablko
otevře slovník
vida ohryzek, čte
v knihovně jsou ještě
myši, teď už nadchází roční období
zvané bezjablečný život
we have - my hrajeme o jablko, Johne
ale jablka jsou letos nahořklá.

Olga Fc

* * *

časně zrána
se chci zakutálet
pod horní víčko

* * *

prosím, nezastavuj se
dere se ti z jazyka
mě zakázané štíří

* * *

rozhrnula kvítek ústy
a přivinula, zadržujíc dech
prožívám s květy
takový stav: žár a vpád

* * *

prozatím, milý...
tě vidím
naruby

Věra Lipatová

Nominace

Jak
se nazývá to co teď zakouší
vášeň
blaženost
nebo lhostejnost

* * *

v tomto davu
stojí muž

který
mne
chce

jeho přání
je těžké
uskutečnit

já ve svém
ranním autobusu

věčně
jen projíždí

* * *

dříve jsem usínala
s jedním jménem na rtech
nyní s jiným
jaký rozdíl

(Básně na těchto stranách z ruštiny do češtiny přeložila Milena Fucimanová,
z ruštiny do slovenštiny Juraj Kalnický)

Ira Novická

* * *

Čekáním na tebe
 zbělela tvoje oblíbená čokoláda
 zbělela země
 zbělely
 moje vlasy

* * *

temný
 starý kostel
 má blíže k Bohu
 než jeho svátečně vystrojené
 světlé sestry

* * *

Vrah a zlodej hoci nie som,
 A zákon ctí si cez mravy,
 Ktosi už smrtný ortiel vyniesol.
 Neznámny je len dátum popravy.

Ešte neviem ako sa to zdarí.
 Široký výber – správa je v tom skúpa,
 * v zime, v lete, na jeseň či z jari,
 * Sankt Peterburg, Moskva, Kazan, Ufa...?

Nebude to od katovho topora,
 Za povraz ma nepovlečú k šibenici.
 Možno len na môjho doktora
 Natiahnu rubáš jasno červený.

Nesúca sa oceánom smrť,
 Čakám ťa z minúty na minútu.
 Možno sám si budem musieť vybrať smrť.
 No kde len zájsť teraz po cikutu....?!

Marina Chagen

* * *

Hádání podle dokumentů anglicko-buršké války nalačno
 strana 190, 15. řádek shora
 „abychom úspěšně užili tento způsob, je třeba být Burem nebo obla-“
 nedorečení příkazuje uvažovat v duch Beatles
 čtvrtá píseň z White Album
 gramofonová deska byla koupena na přechodu
 21. října 1991 po třech párech matematiky
 Kostá se jaksi zeptal kdo jsem podle vzdělání
 na dvanáct řádek textu 17 cifer, včetně téhoto
 musela jsem přiznat, že duší jsem filolog
 s neukončeným dětským
 jeden dva tři čtyři pět cos to Janku

* * *

pouliční stánek, babička nastavuje dlaň s drobnými:
 - za všechno chleba
 já šustící bankovku:
 - hry, za tučku sumu.

Oleg Malevič

* * *

sejít do metra
 proběhnout po eskalátoru
 vystoupit na kterékoli stanici
 v knihkupectví
 otevřít časopis
 objevit své jméno
 (jedna básnička s plýtkým zakončením)
 zeptat se na potřebnou knihu
 dovedět se, že ji nemají
 sejít do metra

Alena Larina

Ktosi ako ty

Britký um reči v zmysle dandy
 Zápal a vášeň – preč klam, srandy
 V zreničke smútok miesto lásky
 Bôľ, zmyselnosť – a bez otázky

Hravý a nežno-hrdý
 Vzápätí figel' jeho tvrdí
 Že zažne silu istoty
 Len iskrou smädu – skoro ako ty

Ivan Belokrylov

* * *

Okamih nastal čo ustanovil on,
Kedysi nenápadnou ranou
Z tiem svetlo ženúc von
Velikou svoju dlaňou.

Otvoríš oči, vstaneš, zavoláš
O steny, okná zavadíš,
O nevidomú nenápadnú tíš,
Do kri tvár už pochrámanú máš.

Po lící slza pospletá
Zvráskavené umíštené svety.
A vidíš, opäť vedie ťa
Ten čo od vekov bol slepý.

Peredelkino

Februárový útulok Pasternaka
A kmásajúci viesť do tváre.
Chodníček. Každého šlaku čaká.
Starý plot meniaci sa na máre.

Okolie vzdáva sa a mlčí.
Pod bielu maskou klamu.
Len dušu čut' - sťa vzlykot vlčí -
Nad kameňom roztancovanú.

Briezka i sosna sa pýta
Pod strechu storočia čo prečká
Prostotu všetku. Taká je realita.
Až z toho pália viečka.

Z ruštiny preložil Juraj Kalnický

Marzena Zawierska

Diablo Crater

Tato šedá očnice Země
se stala pastí pro věčně spěchající
osamocené větry
jež hladíce starorůžové písksky Arizony
nepotkávaly skloněné hlavy ani polohyblivé ruce
které by mohly odehnat cizí
a obtěžující paprsky Slunce.

Tenkrát v čase Příchodu
Země prohlédla na jedno oko a spatřila
bohy z krve a kostí
kteří zanedlouho přikází vodě nosit lodě
a odpočívající půdu zdrůj hnízdy z kamene.
To byl první schod do hlubin
k velkým sklepením satana
odkud probleskly náznaky nenávisti
kde budou stvořeny ostatní obrazy
zlého snu planety o homo sapiens
nekončící karavaně štíhlých napůl těl
a napůl stínů
dotýkajících se života
miliardami netrpělivých šlápot

Ted' se o dno skalní kolébky
Kráteru Ďábla
zraňuje šelest echa:
Nad peklem jsi vznikl
k peklu se navracíš.

*Diablo Crater vznikl
na území dnešní Arizony
důsledkem srážky obromného
meteoritu se Zemí
mezi 20 až 50 tisíci lety
př. n. letopočtem.
Propast je bluboká 174 m
a široká 1265 m.
Homo sapiens
se objevil asi 40 tisíc let
před n. letopočtem.*

Erotika

na ostrově
zjitřeném nepokojem a světlem
oddala jsem se provokujícímu
tichu

obřad se však plnil
drobnými bodlinami zvuků
v bezjmenných vězech

později
na tabuli otevřeného okna
jsem viděla jak se pokoj
zaplnuje mými barvami v tobě
tělo hledá oporu
v průzračných trojúhelnících
v oblastech zapadajících
do ztrát
následujících vrstev skutečnosti

Agnieszka Wesołowska

Obrazotvornost svatého X

Svatý X bydlí v městečku
na západ od konce světa
na východ od stovky tisíců dáblů.
(Vlastně by mohl nebydlet vůbec
nebo přinejmenším
nemluvit o tom ale
tak už to bývá
obvyklost závazného je v nepořádku.)

Svatý X je vídán s hliněným džbánkem
s židlí s kamenem
přemýslí o neuvěřitelných možnostech
paznehtu.

Světu přináší nové zločiny:
Všechno je už jenom podezření.
(Lidská moc průvody
bojující s pískem –
neříkejte mi že mám hezké boty!)

Zvykli jsme si
že džbánky časem praskají
židle i nohy ztrácejí rovnováhu
kameny náhle nejsou
rozhodnuté ani připravené na věčnost.

Jen svatý X dál trpělivě schovává
anděly v těsných čekárnách.
Vždyť

jsou to ještě děti.

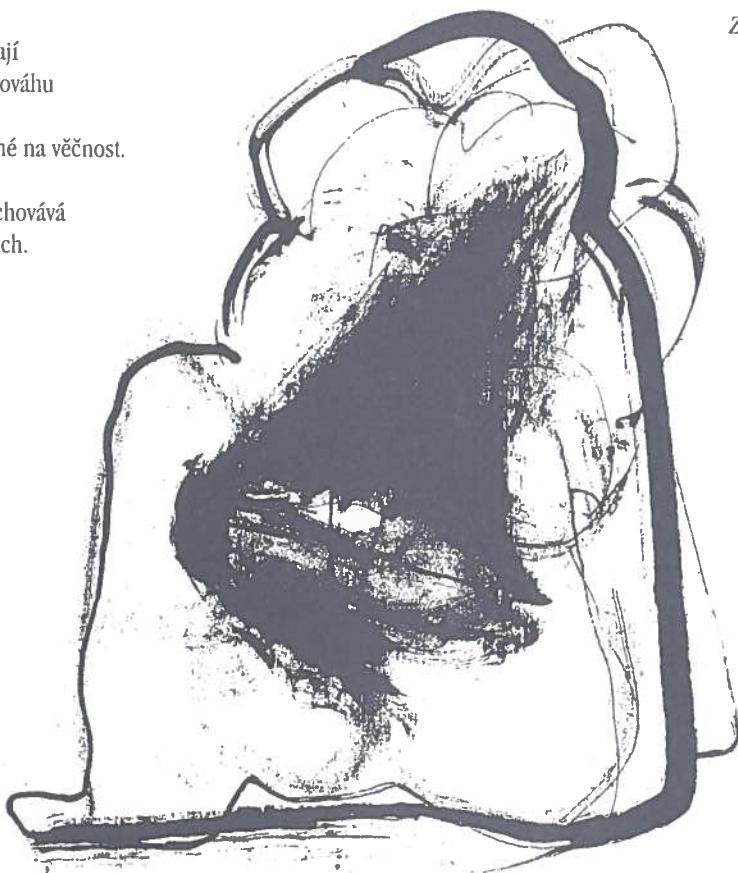
Jen to

Měla to být důležitá chvíle. Vstal –
setřásl smítko z kabátka, rozhlédl se
tak důkladně, že nepostřehl dav,
udělal gesto, jako by hladil lva
a možná se přežehnal znamením kříže
a možná se uklonil.

Naše stáj má tvar úsměvu,
barvu popela i vůni údivu
a její zvuk není
ani slovo ani
gesto.

I mimo mlčení se rozrůstá
příšerně. A tečky za větou už mají jednoznačný význam –
další část svatebního veselí anebo smutku vstupuje
na podium všednosti.

*Za jazykové spolupráce
Renaty Suchánekové
z polštiny přeložil
Milan Hrabal*

Petr Prokůpek

Tajemství reinkarnace

hele ty plešoune
pamatuješ?
stáhlutý vokýnko
smrad z tvý držky splývající
s třešťským náměstím
a moje stará matka vedle jako rukojmí
prej tohle je náboženství
a babička už sahala pro peněženku
roztrhaný hadry
zaprášený brýle
kurvy teď jsem přijel z Indie
a tohle fakt funguje
i vy studenti jebaví
dramatických kroužků!
co to máš na krku
scimmia et scimmia
není do ježíš hanumen?
tohle vaše sjednocování národů
na děravý kůži
hele nám stačí dvacka plešoune
za každou
ne za obě
za každou
ne za každou
a komu že nám?
ale tvá bábile tam má nejmíň sto pade
kurva nepředstírej že přes ty brejle nevidíš
dva plešouni před novou lékárnou
tuhle škoděnu taky nemáš za dvacku
hele bábile ti pomůže
vytáhni to
kurva vytáhni to
a já se vrátím do Indie
jo a za tyhle prachy tam možná i zůstanu
tady máš Šrí Šrīmada A. Č. Bhaktivédanta
a Swamiho Prabhupádu
ten chlap na obálce je pěkný hnusák
nemohls mi říct že ty tři jména jsou
jeden člověk?
podnikateli zasranej!

Pikola

vzpomínám
jak sme zkoušeli
všechny ty polohy
z křídových stran
čínských barevných
knih

jak sem hledal
kouli zamáčklou
v podbříšku a bál
se ti to říct

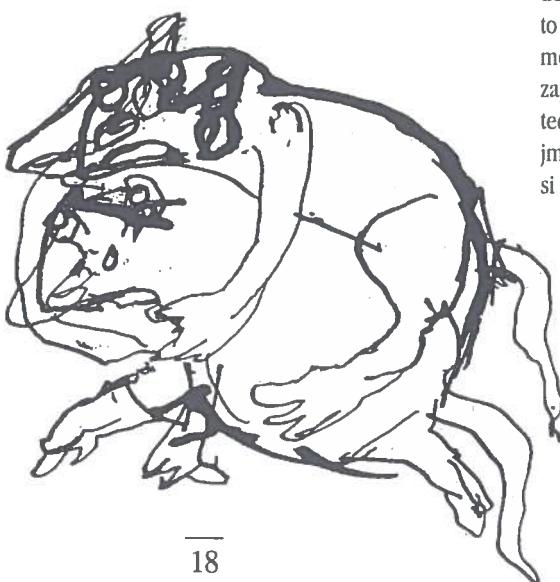
věděl sem všechno
o teplotních rozdílech
a extrémních tlacích
o šroubovici

vzpomínám
jak sem se červenal
když si na to přišla
zavrtěla zadečkem
a našla ztracenou
kouli

se třemi
dalšími

Dáma s vyholenou

stála u stolu
s pytlíky plnými
koření, čaje,
marihuany a cukru
s boky vystrčenými
do ulice tak,
že auta musela
jezdit v protisměru,
s hubou pootevřenou
akorát na to, aby
ji pochůzkáři obešli
v uctivé vzdálenosti,
každý den na mě
volala „pane
přijďte si přivonět!“
nebo „pane nasypu
vám, chcete?“ a já
se většinou jen
usmál a zvednul
rukou na pozdrav
načež mi ona poslala
velkou máslovou
z dlaně pouličním
vzduchem,
do té doby než
mě kousek od ní,
na rohu ulice,
zastavil muž
a řekl, že je její
manžel a že ona
si ji holí každý
den, a žádnej husinec,
to teda ne, kdyby
mě to náhodou
zajímalo, takže
teď znám její
jméno a kupuju
si od ní papriku

Katerina Kováčová

„Musíme je zabít, bo je Čírtě
slabý.
Neukojí to.
Chcípne.“

*Kredenc v předsíni
se otevřel.*
Ozvalo se prásknutí
starých dvírek
a šustění.
Po chvíli zacinkal klíč.
Tentokrát už doopravdy
pomalé a těžké kroky
táhly k rybníku.

Slunce se rdí studem,
ještě chvíli budem...

Brečela jsem do pištění kořat.
Nakonec to tedy jde – utopit
něco pro dobrou věc.

Čírtě to zvládne.
Už se i mazlí.
Přijde mi přitlačit čelo na čelo
vždy, když zavřu oči.
Teple mě pošimrá její dívčera,
táhne se z ní jako slina medu.
Nemůžu už ani pohnout
dlaní
a ukázat jí doširoka
rozevřenou smrt.

V rybě
Venkou je jen špalek
zaražený do bláta.
Špalek, který má co do činění
s popravou.
Sekyrka je do něj zahryzlá.
Tady se sekaly hlavy
přimo před mým oknem,
aby měly výhled do pokoje,
když padaly do blátových
brázd.
Jen mě napadlo, že je to
strašně malá sekyrka
na sekání tlustých lidských
krků.
Musela tedy sekat do
polomrtva
a potom nechat umřít na
bolest.

*I kočky to očumují zcela
nechápavě.*
Mají divné, posunuté hlavy
když čichají k letokruhům
k nasáklým rudým
letokruhům
a svými špinavými těly
se laskají s kůrou,
se laskají s pařezem,
v té chvíli mi jich začíná být
lito.
Na tom pařezu už chcíplo
hodně včí!
A tak jdu ven.

*Nechám se namokřit
jazykem*
černé kočky
téměř kotěte,
ale tak rozšíplého
z nejčernějších
tlkání bouřkového nebe
„do něj asi z vrány napršelo!“
Jen kdyby právě nezakouslo
krysu.
Kotě sešíte do kočičího tvaru
z tkání bouřkové tmy
namokří mi tvář,
a nechá ji nasmrádnout
od masa.

*Zjistím, že mi okno
neuvěřitelně lhalo.*
Není tu jen pařez a jeho
hrůzná historie.
Je tu taky nebe...

... Stromy
Větve opět krvlačně
napřaženy
právě k mému krku
jsou poplísňené sněhem
ne sazemi.
Jen vykloubené prsty ve mně
smočí
a vyrýpou mi všechny barvy
z očí.

Stromy drží ve svých
křečovitých chřtánech
už dlouho probodnutá
ptáčata.

Je tedy prosinec
a větve jsou poplísňené
sazemi.

Brácha byl dnes na výlovu
vím, že mě jednou vzal s sebou.
Řvali jsme smíchy, když
stokilový tatík spadnul do
bláta.

Tam jsem *také* poprvé
spadla
do rozřízlých rybích stěn.

V době, kdy je smrt úplně
všude
je dobré schovat se do
něčeho,
co už zemřelo.

Zvednul se (ten tatík) a
pozoroval
zablácené ruce.
„Musí mu být neskutečně
vlhko!“
Venku se odehrálo ten den
až příliš mnoho vražd.
Schovala jsem se tedy
do těsných rybích stěn
jako pokrvácený
sladkem otupený nůž.

*Brácha se vrátil a smrděl
rybinou.*

On to ale smyje!
a je to je asi ten největší rozdíl
mezi mnou a bratrem.
Taky si nikdy nevšímá
popravčích pařezů.
Kočky odprejskly
jako vystřelené z praku,
když zavíral branku.

Nesl v tašce tři obrovské
kapry.
Mával s ní nad hlavou a
radostí řval.

Nebe se sunulo k zemi
jako hnědý popraskaný list

Pavol Janík: Trinásta komnata dejín

Dokončení z minulého čísla

Slovenská politická a mediálna scéna venuje čoraz menšiu pozornosť výročiam tragickejho 21. augusta 1968. Odpoveď na otázku, z čoho pramení nezáujem o naše vlastné a nie tak dávne dejiny, možno nájdeme aj v knihe Christophera Andrewa a Vasilija Mitrochina *The Mitrochin Archiv – The KGB in Europe and the West*, ktorá vyšla v britskom vydavateľstve Allen Lane The Penguin Press.

Dôveruj a preveruj

Minister vnútra Radko Kaska v marci 1971 zaskočil KGB svoju otázkou, či nemajú nejaké „nepriaznivé informácie“ o predsedovi federálneho parlamentu Daliborovi Hanesovi vo veci jeho bývalých kontaktov so Západom. Centrála KGB si uvedomovala, že keď na Kaskovu otázkou odpovie, vytvorí tak dojem, že „KGB zhromažduje informácie o vedúcich predstaviteľoch bratských strán spriatelených krajín“. Šéf stýcejnej kancelárie KGB v Prahe dostal inštrukcie odpovedať, že „KGB nemá nijaké informácie týkajúce sa napojenia Hanesa na zahraničnú rozviedku“, ale keďže zo zásady svojich spojencov nešpehuje, nebude môcť v budúcnosti na takéto otázky odpovedať. Zároveň centrála KGB šéfovi svojej stýcejnej kancelárie v Prahe oznámiла, že podľa informácií jedného z popredných československých predstaviteľov bol Hanesov otec pred druhou svetovou vojnou zodpovedný za „potlačovanie robotníckych demonštrácií na Slovensku“. Krátko nato na Hanesovo miesto predsedu federálneho parlamentu nastúpil zástancu tvrdnej línie Alois Indra.

Stále nespokojná centrála

Centrála KGB napriek rozsiahlym straníckym previerkam stále nebola spokojná s ideologickej čistotou ŠtB. V auguste 1972 hlásil predseda KGB Jurij Andropov Ústrednému výboru KSSZ, že sa „vnútorní nepriatelia“ v ŠtB snažia zabrániť dokončeniu „normalizácie“. Ďalšie hlásenie KGB ústrednému výboru v novembri citovalo sťažnosti svojich agentov a informátorov z československého ministerstva vnútra, že tu na vedúcich postoch aj nadálej zostávajú ľudia, ktorí nevzbudzujú politickú dôveru.

KGB tiež od svojich informátorov dostal početné protesty proti tomu, že zdiskreditovaní predstaviteľia Pražskej jari nie sú so svojimi rodinami dostatočne perzekvovaní. Viliam Šalgovič, ktorý v roku 1968 pomáhal sovietskej invázii, sa sťažoval, že deťi „praviciarskych lídrov“ sú stále prijímané na univerzity.

Mnohé hlásenia, ktoré centrála KGB počas obdobia „normalizácie“ dostávala, sa týkali pokračujúcich základných bojov vo vedení KSČ. V decembri 1972 sa Jakeš sťažoval stýcejnej kancelárii KGB, že Husák nariadiil odpočúvanie telefónov všetkých členov prezidia. Vo februári 1973 Jakeš a ďalší traja prosovietski prívrženci (K. Hoffman, A. Kapek, M. Hruškovič) opäť protestovali proti „pokusom vytlačiť internacionalistických komunistov z dôležitých miest“.

Základné mocenské šachovanie

Koncom roka 1973, najskôr na Husákovu žiadosť, začal minister vnútra Jaromír Obzina s pokusmi poraziť tých internacionalistov, ktorí nesúhlasili s Husákovými prezidentskými ambíciami. Podľa hlásenia KGB z Prahy sa skupina prosovietských politikov vedená Hoffmannom, Indrom, Jakešom a Kapkom (všetci boli v tesnom spojení s KGB a sovietskym velyslanectvom) aj nadálej bráni všetkým snahám obe funkcie spojiť. Vzrástajúca senilnosť prezidenta Ludvíka Svobodu, ktorý v roku 1968 nahradil Antonína Novotného vo funkcii hlavy štátu, robila Husákov zámer uskutočniteľným. V máji 1975 Dr. Gustáv Husák vystriedal vtedy už dementného armádneho generála Ludvíka Svobodu na najvyššom štátom poste.

Je iróniou osudu, že koncom osemdesiatych rokov v rámci Gorbačovovej perestrojky práve Miloš Jakeš nahradil Gustáva Husáka na mieste generálneho tajomníka ÚV KSČ. Ešte väčšou iróniou je skutočnosť, že na mimoriadnom zjazde slovenských spisovateľov 7. decembra 1989 ako prednostný rečník Verejnosti proti násiliu žiadal odstúpenie Gustáva Husáka z funkcie prezidenta práve Juraj Špitler, ktorý bol v prvej polovici 50. rokov strojcom beštialnej kampane rozpútanej jeho brožúrou Proti buržoáznu nacionalizmu a kozmopolitizmu – za výšiu ideo-výstavu slovenskej literatúry.

Po novembri 1989 sa niekdajší prvý tajomník ÚV KSČ Alexander Dubček vrátil do verejného života. Jeho politické účinkovanie však bolo prečiakane tak charakteristicky rozpačité. Počiatocne spontánne skandovanie davu v Prahe i v Bratislave: „Dubček na hrad!“ čoskoro vystriedalo dobre zorganizované prevolávanie hesla: „Havel na Hrad!“, čo Alexandra Dubčeka automaticky a bez jeho zreteľnejších protestov odsunulo na vedľajšiu kolaj. Opäť bol skôr len fyzickým ako duchovným účastníkom udalostí, ktorých pohyb určovali iné sily a osobnosti.

Príznačne sa mu po novembri 1989 ušla funkcia predsedu federálneho parlamentu, ktorá po roku 1968 tiež sprevádzala jeho odchod z kľúčovej politickej pozície do ústrania. O duchovnej neprítomnosti Alexandra Dubčeka v centre diania svedčí aj labyrint oneskorenej ponovembrovej rétoriky o socializme s ľudskou tvárou vyučujúci do reálnej obnovy kapitalizmu. Kvintesenciu jeho historickej misie dokumentuje fakt, že stačilo rozhodnutie marginálnej postavy na českej politickej scéne, aby Alexander Dubček stratil poslednú možnosť verejne vystupovať

ako súčasť nastupujúcej mocenskej garnitúry. Svoju sklučujúcemu úlohu symbolu na krátkodobé použitie opäť len pasívne a nemohúco prijal.

Zostala iba legenda

Kontroverznú životnú cestu Alexandra Dubčeka ukončila neobjasnená autonehoda s mnohými podivuhodnými okolnosťami. Ostala po ňom najmä legenda vytvorená dvadsaťročným intenzívnym pôsobením západných médií. V oficiálnych životopisoch Alexandra Dubčeka, ktorému pôvodne v prostredí KGB dôverne vraveli „nás Saša“, v duchu nových pravidiel politickej hry vybledli jeho vzťahy a súvislosti s komunistickou stranou, o členstve v ktorej sa uchádzal aj listom z 10. 2. 1987.

Okrem iného v ňom uvádza: „Domnievam sa, že súdruhovia v ÚV KSČ, s ktorými som po tolké roky pracoval a ktorí ma tak dôverne poznajú, nemajú ani osobný dôvod k pochybnosti o mojom dobreom úmysle pre stranu. Nebola by moja úprimnosť plným vyznaním, keď by som nepriznal pravdu, že tážko nesiem odlišenie od strany, ktorej som od r. 1939 čestne a statočne nezišne slúžil. Nemôžem taktiež akceptovať nálepku protisovietského predstaviteľa. So sovietskym ľudom ma viažu nie iba cit a rozumové poznanie, ale i 17 rokov od detstva r. 1925 s ním prežitých. (...) Verte, nehodím sa i ako typ na čelného protiso-

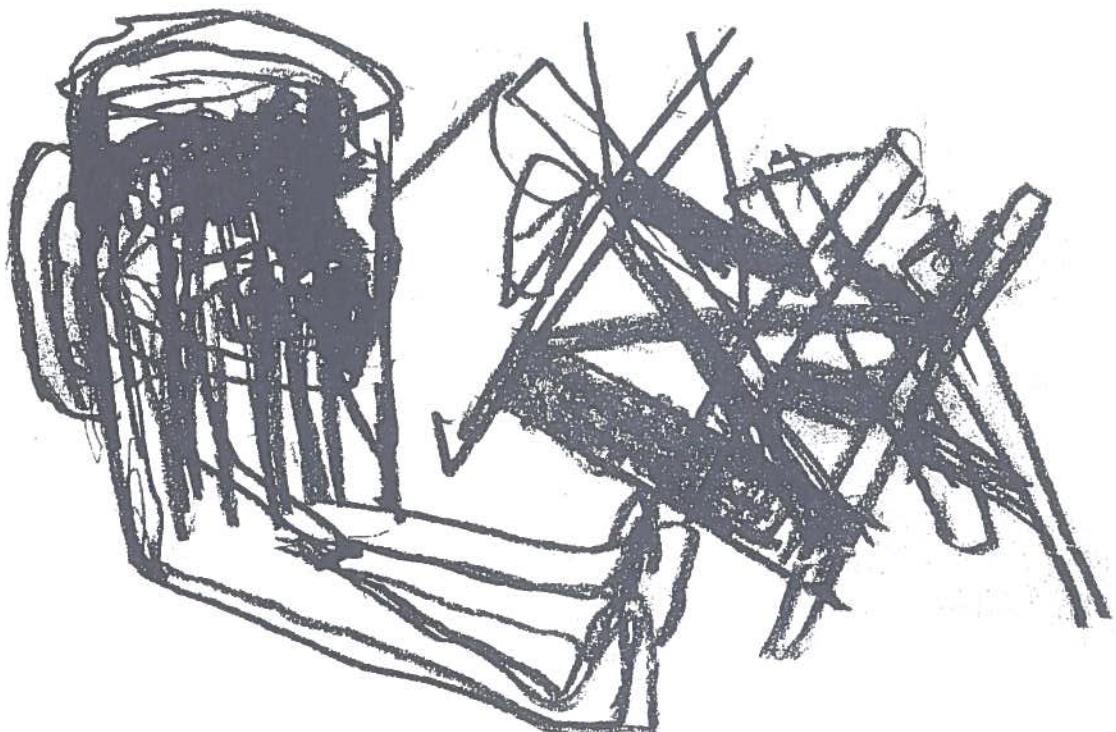
vietskeho predstaviteľa, ved' je to ako moja druhá vlast. (...) Členstvo v strane som chápal od vstupu v r. 1939 ako službu strane a ľudu a konal som tak po celú dobu vrátane obrodného procesu. Tak to chápal a konal aj môj otec od založenia strany r. 1921 aj po dobu členstva vo VKS(b). Tak to členstvo chápala a konala komunistka – moja dobrá mat'. Jednoduchšie je byť členom strany, ale ľažie je byť jej stúpencom – komunistom...“

Mladším čitateľom asi treba vysvetliť, že skratka VKS(b), ktorej členom bol otec Alexandra Dubčeka, označuje Vševozovú komunistickú stranu (bolševikov), ktorá bola predchodyčou Komunistickej strany Sovietskeho zväzu.

Neúplný obraz

Tzv. otvorenú spoločnosť charakterizuje skutočnosť, že o činnosti západných spravodajských služieb - najmä americkej CIA a britskej MI6 - na území ČSSR vo vymedzenom období do teraz neboli zverejnené podstatnejšie skutočnosti až na niekoľko prípadov odhalených agentov špeciálnych služieb krajín NATO v štruktúrach československého štátneho, bezpečnostného a stražníckeho aparátu.

Dejiny zostávajú s nami a my k nim nemôžeme ostat' ľahosťajní, aj keď ich dostupný obraz je stále neúplný, jednostranný a skreslený.

Tomáš Toula

* * *

Za mořem písku
moře jak brilantina

a tvoje vlasy
tolik do větru...

* * *

Přátelé odešli
a ruku na srdečce –
byli tu někdy nějací

nebo to jenom vítr
opřel se do křesel
houpacích?

Lenka Daňhelová

* * *

Odkud jdeme.
Kam.
Co nás to přesahuje.
Nemáme kdy se zeptat.
Namísto toho děláme jenom
spoustu rámu.

Stejně tak – v nevědomí –
jen bez slin na límci.
Jako kluk, co ho kdysi
paní vezla k vlaku.

Mentolky jsme jim říkávali.

(listopad 2003)

Hrdličce

Rozcuchané hrdličce
na zaprášené pouliční lampě
je fuk, kde vyvolává stesk.
Mezi zanesenými trubkami
ostravského nádraží busů
to funguje stejně
jako před benátskými kostely
či v zapomenuté ulici aseptického
městečka v deltě Pádu.

Tytle ptáci nikdy
nikoho ku lásce nezvali.
(březen 2004)

Happy Day

Dnes mají opilci svůj šťastný den:

Toho žebrováho u Karlova mostu
nevýhnal policajt.

Krásná věla si ani dnes
po cestě z obchodu
nezlámala nohy.

A tu počůranou
nechala průvodčí
dojet až do Bystrovan.

(30. 3. 2004)

Milan Hrabal

* * *

I.
Dosáhnu
na špičku tvého ledovce
tam dotknu se
mrazu který každého rána
vzbudí
a studí...

II.
Mezitím všude tma,
a já mě napadá

Zeživot

Je to snadné
Příš
Je to snadné
Žiju
Je to snadné
Umru
Vlak zastaví
přímo před domem
kde se neloučí

Přechodně

Unaven únavou
zhrzen růží
hluchý den
beztmá noc
na konci
tušení
bledne
v nic

P. S.
Jen Carlos Santana
nesplete prstoklad
a pól také zatím drží
vlastní chlad

Wanda Heinrichová

malá odpolední hudba

dvě busty na piáně
hlavičky jež schováš v dlani
ne
Beethoven je příliš rozcuchaný
zato Mozart
naštěstí bez paruky
vklouzne do ní hladce
udělejte si to kdykoliv se vám zachce
četla kdesi
místo semene Wolfi ukápně
slaně z neživých očí
v objetí malé smrti
zabuší jí v uších
jeho Confutatis

17. 8. 2004, Praha

a přece modře

růžově
podél umělých jezer
rododendrony
v Průhonickém parku
stíní oranžové ryby
Orient tak trochu nemístný
ale například v Honoluulu prý
orchideje jako plevel
na polích pod Fatrou
na holém hřebetu
hořec
v lávvi kořen
„na, košťuj“
nalévá mi moje starka
které jsem ani na pohřbu nebyla
dívá se na mě usmívá se
„ako blen“
říká a likér stéká
v žilkách modraví
má pravdu chutná jako blín
kdoví snad je to i lék
v případě že připustíme
důvěryhodnost mrtvých babiček

27. 4. 2004, Praha

Petr Sedláček

jsou

.....
jsou jazyky
patrně prasečí
vycvičené
kuchyňským stolem

jsou jazyky
klevetivé nozdry
lišky s ocasy
rezavé nože

jsou jazyky
cestující
nosní přepážkou
na páni rozžhavené

jsou jazyky
úlomky ve zdi

alchymistův zápisník

zlín
ne host
ne klobouk
ne pán

1. pestré vláčky
2. smotané papíry
3. úlomky květin

v podzemí
řezané
domy

nepřekonatelná desetina stupně

mezi banálností a absolutnem
na loži nazí balancují
vzduchem po špičkách
balet pootočen o 90°
ta trochu umělá gesta
stisk propletených prstů
téměř vyplaví vyznání
se však zastaví v ústech
zalekne se vlastních zubů

zbude tázání dlaní
a úžas že jeho kůže že
její kůže má stejnou teplotu
těsně pod hranicí
záru

típuji 36,9 °C

12. 10. 2004 Praha

potíže s lyrikou

z bukoliky zbyla nám
jen dobytí lejna
přeskočit je nelze
vyšli jsme z rytmu
a směšné je hopsat
bez nohou
s hrudí v bahně
lstivější než všechna
polní zvířata
krmíme ji ovocem
ze zakázanych stromů
činíme úklady její patě
načež nám ona
možná jednou
rozdrtí
hlavu

4. 6. 2003 Praha

Andrey Šeliga

KRÁČANIE

Tvoje kroky zostávajú
neustále na dne mojich krovov,
zachytené v okamihu rozlúčky.

ŠÍRE TICHO

Hodiny osvetľujú izbu ako mesiac.
Striebrosivé záclony sa vrhajú do seba.
Lampa sa zakuklila do nočného motýla.
Kdesi na schodoch sa práve borí chrám.

Mám oči zabalzamované tmou.
Vstávajú do mňa svedkovia dreva.

Moje kroky sa odo mňa vzdáľujú.

TROJUHOLNÍKOVÁ BABKA

Babka ked' si zaviaže šatku,
tak má hlavu do trojuholníka.

Po dvore bezhlavo uteká
zarezaná sliepka.
Tie husi ľa zožerú celého,
ony len začínajú šnúrkou na topánke.
V šope z porúbaného dreva
si možno znova postaviť les.
Na poludnie vonia sviatok
vyprážaným rezňom s uhorkovým šálatom.
Zelené húsenice po obede lezú do neba,
ale poslednú zastávku majú v kuchynskom
okne.
Vonku králiky v úzkej ohrádke
ušami strihajú anglický trávnik.
Pod starou hruškou
vybuchujú mŕiové polia ôs.
Na zemiakovom poli
zbierame do kýblíkov prvú úrodu oškvarkov.

Večer v kukučiných hodinách
zahúika teta sova.

DO KOLÍSKY SNEHU

Kosa je dôverná, je ako krstná mat'
sklonená nad kolískou, sudička,
je trpezlivá, sadne si do kúta,
počká.

Ach, a všetko je tak silne
dobiela! (Plač,
vôňa mliečnych žliaz aj zápach
kostolných svieci.)

Vôňa po milovaní, v purpure dokonaná.
Spod zeme, ako naliehavo, zacítisť na šiji
dych popolnicových polí, chladnúci
za dlhou jesennou sviatosťou
znierienia.

K zemi sa kloníš, do kolísky snehu,
ruža, zhášaná mrazom,
kvetom si lôžko vystielas,
v rukách mi otážievaš, kladieš sa dolu tvárou,
hlavička boľavá.

Učičíkaj si, láska, milého,
skloň sa nad neho úsmevom,
zaplač s ním a zaspievaj mu,
ukolíš ho, materinsky uspi
pohybmi, aké večer vklznu
do kyvadlových hodín (v nich gilotína!)
Ako len hladí,
uričknutý, ako vychádzka,
námesačný
za tvojím voskovým prsníkom!

(Prišiel som
otvárať sväteničku bozkom.)

Však za rohom, kam pohľad nedočiahne,
rozkladá sa prieťast', z kostolných organov
vyvrátená,
hučí v nej, no nepočuť ju sem, je príťažlivá,
má čas. Až padajúca hviezda
jediná zmeria hĺbku neba
presne a spoľahlivo, jedným tåhom,
do tla,

do kolísky snehu: bozk,
biely odtlačok vosku
zhášaných svieci.

STAREC

Na tejto posteli: do teba
som sa, žena, narodil,
tuto... Týmito deťmi.

ZAMREŽOVANÁ

Na bode kryštálu
vylúdená

tvoja zimná tvár

do bieleho, bieleho
ručníka

NEZGAĽABNÝ OGRGEL'

Nezgaľabný ogrgel':
Drb! Zo strechy na prdeľ.
Skrúca sa to nemehlo;
Paprčit' sa rozbehlo.
- Grúliť bude, chrochániť?
Kotrbálať okálini,
Brýzgat?! Kretén! Ohreblo! –
Drúzgal ho kým nezgeblo.

Michal Mališ

Možná množina

Medzinožná
množina
je zakrytá
kobercom machu

Znamienkom ti
zapnem blízku

Mám chut'
na tvoju ruskú
zmrzlínú

Som nevinný
Síce je to trošku zvláštne
modráš sa ked'
ti kusľem
mokrým dychom pod džíny

Rád rátam tvoje množiny

Bohovská

Pretekáš mi
pomedzi prsty
ako slina
z lona

Chcem vedieť
ako sa volá
tvoja smrť

Skladám si
puzzle z panenského
popola

Dnes si taká
aká si predtým
nebola

Bohovsky nebohá

Mathej Thomka

Kňaz

Bolo leto a
ešte ráno

Bál sa hľadať
a načriēť
kde sa rodí
plač

Cely čas

A dnes neotvorím
už prišiel
na mňa
rad

Bolo leto a
bolelo to.

Proti vôlei

Ded zatlačil oči človeku,
čo vedel čítať z kostí.
No stačil počuť slová:

Proti vôlei strachu, vôleou dňa.
S vôleou času, vôlea kože.

Posledný krát
mu obliekli kabát.
Vôlea hliny zvítazila.

Nechcel zonurieť taký mladý
a ešte vo dne.

Splynutie

Skúsil zostať
v noci v lese
na pokraji strachu.

I vidí divy.

Na kraji šarkan
uvítal ho v mliečnom tichu.
Na hviezdy sa lakovil.

No ktovie!
Iný v ražď
spustí krik.

Ľahoł si tam
a obliekol si mráz.
Aj výly tancovali v lodičkách.

Do jesene pol roka.

Ján Cíger

* * *

Ústie úst
a sútok nôh
volajú ma
pristáť.
Tu sa končí
kymácanie
predstáv.

Igor Malijevský: Překvapivý obrat

To nebyl trvalý děšť provázející rodinné letní dovolené ani očistný vodní příval při letní bouřce. To bylo zlé, ošklivé vlnobití na betonové kvádry Ohňové země. To byla další trapná záležitost, která ho na jeho cestě, dlouho odkládané, znejistila. Jako včera. Příjezd na Dějvické nádraží a hned na záchod. Klíčky musel škenovat u hostinského. Za chvíli vyšel, vlnitý studený klíč v ruce, v tu chvíli byl jediný, poslední cestující, zapomenutý Svatý Petr na prázdném nástupišti. Zafoukal dusný vítr, po zrechlé kolejí kulhal pes. Všude kolem jen horko a nuda. V tu chvíli k němu promluvil amplión klidným, úředním tónem: „Váš vlak právě ujel. Můžete vyčkat dalšího spojení a nebo se vydat po kolejích ve směru soupravy. Děkujeme. Your train...“ Dvoujazyčně. Večer to vyprávěl v hospodě, ale neuvěřili mu. Není divu, že ho už i kapky vypadaly z míry. O kroupách nemluvě.

Na spodním lemu jeho nejlepších texasek se chytalo bahno sídlištní promenády, sračky bezprizorných psů, dětí a hospodyn. Na náladě mu to nepřidal. Poslední dobou pro sebe mluvil dost vulgárně. Chybělo mu to tiché, křehké vnímání krásy, které mu bylo dřív samozřejmostí. Kam se podělo, nevěděl. Zůstaly po něm jen kundy, píci, hovna, prdele a kupa nezaplatených složenek na stole. Neschopnost vnímat realitu stejně jako ostatní mu bohužel zůstala taky. A teď, když se to rozhodl změnit, tu stojí prochcaný a se zasranýma kalhotama, jak si pro sebe položil mumlal. Na okamžik mu to přišlo k sníchu. Vzpomněl si, jak se ráno dlouze česal a jak si špičkou kapesníku čistil srpen z polobotek. Děšť nepolevoval. Kolem proběhly tři dívky, malé se, vřískaly. Jejich katastrofická eufórie se na chvíli přenesla i na něj. Pobavený prošel prostředkem velké louže, která se rozlila přes celou silnici, středem malého jezírka na panelákové návsi. Jupí. Dostal chuť vysvléknout se do slipů, vyválet se v trávníku U tří pásmenníků, proběhnout se nedalekým oranžíštem Na konci světa. Jupí!

Děšť se stává jeho spojencem. Rozmazává babno na jeho brudi a tráři, kreslí na ní indiánskou masku, a on - je čistý, čistý babnem a deštěm, přítel slimáků, král žížalového Majáles, rojevůdce družiny sídlištních jezercíků, ještě poslední hrst krup, lajet deště, poslední rozjasnění oblohy, slavnostní výstřel do poslední kapky. Dreče nejbližšího paneláku mají rylomený zámek, vbíhá dovnitř, zvoní u prvního bytu. Otevřá mu jedna z těch dívek, které se ještě před malou chrílkou radovaly z deště spolu s ním, jupí, povytáhne si zabahněné slipy, to nám ale sprčlo, co? ...nebylo by něco k snědku, teplá sprcha, hebe, ... dívka vříská o poznání jinak než před chvílí, dveře bouchnou, vybíhá tedy o patro výš, druhá dešťová vříla, buch, a ještě jedou, ale je po legraci, přestalo pršet, babno na těle pomalu usychá.

Stop. Dobře ví, že se musí držet zkrátka. Každá eufórie trvá

jen chvíli, každé souznění jen okamžik. Malá meteorologická změna a z Krále Majáles se stává zabahněný bezdomovec, asociál s podivně rozšířenýma zorničkama, s nebezpečně lesklýma očima. Ještě jednou se pro sebe usmál a vyšel z louže na chodník. Došel k nejbližší telefonní budce, vydal z ošoupaného kufríku telefonní zápisník, víc svazeček uvolněných lístků s několika tucaty telefonních čísel, to, které dostal od Karla, vylukal do strojku. Dobrý den, omlouvám se, jsem v Křivoklátské a nemohu najít... Zavěsil. Zápisník, sotva pohromadě držící nit, která ho po celé ty měsíce spojovala s čímsi cizím a zároveň lákavým, s vábivým, nekonečně rozrostlým podhoubím rodícím kuchyňské linky, sprchové kouty a dlaždičky na záchodě... Byla to jeho křehká aradijnina nitka možného návratu k této svaté trojici civilizace, jejíž vlákná tvorily korálky číslic, kódů různých strýčků, úspěšnějších spolužáků, bývalých zaměstnavatelů a milenek, se kterými se rozešel v dobrém. Pečlivě to všechno složil a strčil zpátky do pravé zadní kapsy. Potom se vydal k poslednímu dostavěnému věžáku na kraji ornice. Na nebi se objevila duha. Dělníci, stále ještě schovaní pod laminátovou stříškou, dopijeli pivo a bez zájmu se po něm ohlíželi.

Že si bude muset najít práci ho napadlo, když mu jednoho slunného rána došla pasta na zuby a on neměl na novou. Dlouho, snad rok si myslel, že ho jeho grafiky užívají, občas nějakou prodal a zaplatil něco ze složenek, které se mu vylely po stole. Snad by mohl dělat nějaké ilustrace, snad by mohl někde... Někomu... Nemohl. Neměl na pastu na zuby. Když člověku smrdí z huby, nikdo si od něj knížku pro děti ilustrovat nedá. Ještě tak nějaký letáček do ordinace. Měl různé školy, slušné vzdělání. Čím výššího vzdělání dosáhne, tím spíš si bude moci výbírat, říkali mu rodiče. Taky že jo. Začal si moc výbírat a v tom byl právě ten háček.

Ted si ale vybral žlutou administrativní budovu, která vyrůstala rychle jako plevel na samé hranici mezi městem a ornicí. Cestu k ní vyznačovaly provizorní panely, které se vinuly mezi těžkou technikou a stavebním materiálem. Otevřel prosklené dveře s nápisem ComputerTrade a vešel do vstupní haly, kterou trochu servilně a úplně zbytečně pozdravil. Několik sektorových jistě drálych stolků a židle z kovu a umělé kůže. Na stěnách velké abstraktní obrazy. Karna III, 45 000,- Kč, přečetl si název u jednoho z nich. Ve vrátnici, vlastně asi recepcí, seděla blondýnka a telefonovala. Stoupil si kousek vedle a čekal, předstíral přitom, že si prohlíží ostatní Karmy. V recepci se zatím rozsáfně odvijel rozhovor, soukromý, a proto dlouhý. Crčela z něj voda.

Ředitel byl inteligentně vypadající chlápek v saku, které mu ne zcela padlo. Nejspíš absolvent matematicko-fyzikální fakulty, jeden z těch sociálně přizpůsobivějších. Bystrý, to bezpochyby.

- Jste zmokl?

- No.
 - To jste mohl zajet až sem, tady to policajti moc nehlídaj.
- A co umíte?
- Rychle se učím... Taky trochu dělám grafiku.
 - V čem?
 - Na lino, nejčastěji.

Reditel nezareagoval, místo toho navázal plynule řečmi o kollektivu, počítáčích a všeobecných trendech. O penězích, kvůli kterým tady všichni byli, od Olinky, která tu uklízela a nechala si od inženýra Bachroně masírovat záda, protože si kdysi udělal trenérské zkoušky (ani ten tu nebyl jen kvůli Olince), přes Karla až po autora Karmy III, o těch neřekl ředitel ani slovo. Tak jako si partneri po dlouhých letech vztahu nevyprávějí o tom, jak se mají rádi. Stačí jediný pohled, jemné gesto, úsměv. Ovšem co on ví o nějakém partnerství, když si zuby čistí pastou na úter.

- Takže, jsem rád, že jste se přišel podívat. Zatím pro vás nic konkrétního nemáme, ale budu rád, když mezi nás začnete chodit. Trochu se tu porozhlédněte, seznámite se s kolegy, Olinka vám všechno ukáže. Běžte se podívat, jak školí Karel, umí a navíc – je to šoumen. A jen tak mezi náma, nechci vás k ničemu nutit, je to vaše osobní věc, ale možná by bylo lepší, kdybyste se nechal trochu ostříhat, no, zvažte sám. Připíšu vás také na kurz rétoriky a umění prezentace, vede ho špičkový psycholog, docent Cimplch, možná jste už to jméno slyšeli? Takže, sejdeme se tam...

...uviděl se, jak upíší matonku v malém sále v prvním patře. Kvůli výzdobě (trochu podezíral Olinku, že se na ní podelela) se mu také říkalo záclonkový sál. Přes den sloužil klientům z menších firem, teď výcviku rétoriky a prezentace, docent Cimplch už byl na scéně, a lehce čaroval fixou a bezdrátovým mikrofonem jako samozřejmými amulety.

...prezentace nonverbální – čili mimoslovní, řečeno bezky česky, zabucely amplióny a několik kolegyní se usmálo, když se pak Cimplch celý nabrbil a posunul si brýle dál od křenu nosu, už se všichni smáli nablas,

formální – Cimplch se zatahal za kravatu s větknutou zlatou sponou,

a nakonec samozřejmě slavní, žejo vœ, přebrával docent a to už se samozřejmě řehtali všichni.

Základní komunikační dovednosti je schopnost představit se ve společnosti, bude to takové naše první malé cvičení a zároveň příležitost, abychom se blíže poznali. Já jsem docent Cimplch z příbramské filosofické fakulty, je mi třicádesát let a dnes se věnuji kromě povinnostem na fakultě zejména firemnímu vzdělávacímu programu, který vychází ze zkušeností anglického psychologa a sociologa Swansona, možná jste už někdo to jméno slyšeli. Program je samozřejmě přizpůsoben specifickým potřebám naší společnosti a úplně konkrétně také vaší společnosti. Věřím, že rám bude užitečný, že zvýší rejting vaší firmy a že nám spolu bude pěkně, co myslíte, ano? Já myslím, že ano. Děkuji za tu chvíliku pozornosti bude na začátku a teď bych prosil, zda by v představování pokračoval někdo z vás. Nikomu se nechce, neboť, vyvolávat vás nebudu. Musíte sami chtít. Karel se začal ošívat, pak se ušklíbl, pokrčil rameny a už byl na pódiu.

Jmenuji se Karel, vystudoval jsem přírodovědeckou fakultu a teď působím už dva roky ve firmě ComputerTrade jako product advisor, čili, bezky česky, takový ten chlapec pro všechno... V sále se všichni zasmáli, ředitel se oblédl po ostatních, aby taky viděli, jak bo to pobavilo. Mým koníčkem je závodní tanec ...několik kolegyní dalo najevu zájem tichým vzdycháním... a blavně, moje rodina, manželka Monika a kluci Tomáš a Filip...ještě jste vyneschaly ruky, napovídá poloblasem Cimplch... Karel jakoby na to čekal: ruky jsem nevyneschal, to je moje výrobní tajemství (teď už se pochechtávali skoro všichni), ale aby to nevypadalo, že s vám nechci komunikovat, dovolil bych si vás všechny pozvat na středu po semináři na skleničku, a neprozradím víc, než že to bude kulaté! Vás samozřejmě také, pane docente... Cimplch zlebka naznačil potlesk.

Výborně, to byl skvělý příklad tak zvaného surprising switch, v mých skriptech to najdete také v českém překladu jako překvapivý obrat. Je to zajímavá figura, o které jsem chtěl mluvit až na pátém semináři, ale dostali jsme se k ní díky vám už teď. Používá se lebdy, když mluvčí postřebne, že pozornost jeho partnera v rozhovoru upadá. A tu už všichni bez varování přepnete řeč na úplnějiné téma. Pointa se skrývá v té překvapivosti, my o představování a máme

tady oslavu třicátin. Gratuluji vám a vaše pozvání s radostí přijímám. Cimplch se pochnul a začal se nezadržitelně přibližovat ke Karloví. Když k němu došel, srovnal mu jemnými prsty sako a pak se pustil do límce u košile. Je na vás nějaký kontakt...?

- Je na vás nějaký kontakt? Zaznělo znovu o poznání naléhavěji.

Uvědomil si, že pořád ještě sedí v mokrých kalhotách a špinavých botách v přijímací kanceláři, proti němu ředitel se stále stejným sympatickým výrazem v tváři, jen na čele se mu teď objevila lehká vráska.

- To není žádný problém, vyhrkl předem připravenou univerzální odpověď. Vzápětí si uvědomil její nepřípadnost. Aby to zamaskoval, rychle otevřel kufrík a když v něm zápisník nenašel, zase ho hned zavřel, vstal a sáhl do pravé zadní kapsy. Čísla se rozlétnula po běhoucí kanceláře. Poklekl a začal je po jednom sbírat. Někde tam musí být to jeho.

* * *

Ve stejnou chvíli dělníci dopili pivo a zvolna opustili laminátovou stříšku, brodili se teď po kotníky bahrem smčrem k výkopu. Jeden z nich se na okamžik zastavil, bylo to jen takové škutnutí v chůzi, převalení ve spánku, říhnutí mezi dvěma chody, mrknutí při zprávách. Něco, co už vzápětí jako by vůbec nebylo, co ihned zmizí zároveň se vzpomínkou, která se ani nezrodila. To Sergej nejasně zahlédl, jak se z pootevřeného okna nedaleké kanceláře vysmeklo do svěžího vzduchu několik vulgarismů, jejich malé hejno naposledy zakroužilo nad sídlištěm, hrubými šupinkami rozčíslo oblaka na milión zlatých slunečních paprsků, vlasti svatého Petra, doširoka roztáhlo křídla a navždy odlétlo směrem k obzoru, do náruče dobráckého, studem zarudlého slunce někde nad křivoklátskými lesy.

Čelechovice listopad 2000 – Sofie červenec 2004

Peter Huckauf

Budyšínská

tvé věže zpeřené hvězdami
svědčí o tanci tisíciletí
holub denního nebe nenocuje už
jen u plotu modliteb
vlaštovky vyřezávají Sprévu
z koryta přání

tam
kde chrám svatého Petra se tyčí
žádný sprosták už nepátrá po zažloutlému
žádný ubožák který trhá
papírové draky dětí
to nejniternější na tomto světě

ulice Vnitřní Lawská
vyrůstá z bohatství
pro všechny - vidím i Lužické Srby
lesklé kameny ve starém zdivu
nepřehlédnutelný
neopakovatelný nenahraditelný:

MOST

Hierarchoid

svým kořenům utéci nemohu
nic mi není vzdálenější
než abrupce
nikdy bych si neporadil
s cynickou obsluhou výtahu
která se vylýbá rovinám
kvůli horizontu

není na něj spoleh
horizont přece nechystá úkryt pro ni
potřebuje ho sám pro sebe
ovšemže jako náhradu
za temnou celu
bez zřejmé příčiny

a proč jen
to neustálé nahoru a dolů
tato nejsměšnejší mizérie
pod nebem
kde neštěstí se pokaždé svalí
jen na prehistorii

už dávno bych byl umřel
opustily by mne mé zbožňované potůčky
muj přízemní okamžitý program
mě jedině i všechno
nebo co ještě
má rovina

*Za jazykové spolupráce
Hany Vobankové ml.
a Waltera Bouchnera
z němčiny přeložil Milan Hrabal*

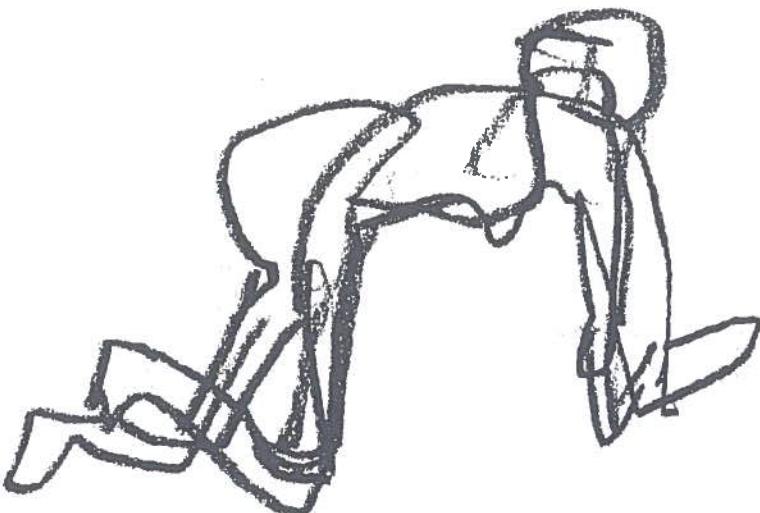
Radovan Brenkus

Hostina pri rybníku

Jar varí zo snehu polievku
a snehuliak
až privelmi zosmutnel.
Zapískam na rybku,
čo najväčším krája hladinu.
Nech potlačí kryhu,
na ktorú nastúpime.
A na konci rybníka
podákujeme za plavbu.
Založil som oheň
predaleko od všetkých,
aby sme vychutnali
zopár zemiačkov.

Kriesenie slz

Zoťali brezu,
zlúpali ju z kože.
Spŕchli listy,
ostatné slzy.
V hlbinách skameneli na soľ.
Sadnime si na pník,
veď dopočítal letokruhy.
Akoby poľovník nablízku
mieril na laň.
Hlovieme si, kde vystrája
výlučne spinet. Pôjdeme,
až hocian dokončí
dielo na slanom komíne.

Adam Suchý

Dopis pro ni

Je-li pravda
jen jedna

a my dva

pak prolneme se
v důvěrnosti

jen půlme-li
lež

Dopis od faráře (*quieta non movere*)

Dětství je vzpomínkou na ráj
a dospělost
usměvavý předvoj smrti

Horkým voskem
pečetil jsem něžný trest
a doufal
že přes úsměv zpátky nezahlédneš
jak ochotně jsem
hostie do kalhot vysypané
vlastními ústy
sesbíral

Miro Brück

Jarná únava

Padám
či už zasiahnutý alebo len z potreby kryť sa
pragmaticky pristúpiť k neutrálnym vodám
(ale v karmínových ostro strihaných tangách)
zlyhavajúci vietor vypína svetlá
náhly odchod je problematický
a kam vôbec ísť
(plánovaný výhľad na stožiare
je odsunutý do tuhnúcej tmy)
Dejová postupnosť vytvára
deštruktívne odbočenia
tvoja úplná a zverejnená nahota
je sloboda ale aj jej strata
svojou fyzickou svetlosťou
nakrátko ovplyvní trmu

ale so všetkými dôsledkami

Zimné zlyhávanie

Ostrou puklinou zimy
pozoruješ násilne umlčanú vodu
aby nevypovedala
o pohybe a smerovaní
(labuť v samotke ľadu odoláva
a tuposť sekery sa zajakáva
v hrdle potoka)

V clone interiéru znehybnieva
obnažená žena
s presvetlenou stopou v pozadí

Prvý pohľad je o deštrukcii
druhý o katarzii
usmievaš sa bezdôvodne
si vo vratkej pozícii zneisteného
jazdca

Dalimír Stano

Balada o (ne)rozume

Vezmi so sebou, poondiata skaza,
skurvený svet a dievča v náručí.
Darmo mi kňaz o odpustení kázal,
desatorokrát som sa odučil
klaňať sa tebe – rozum pavúči.
Do svojich sietí si ma stále chytal,
kým moja duša, týmto svetom bitá,
cítila iba tvoje reťaze.
Dievčenská láska vie byť dôležitá,
no teraz prepáč – ďalej nevládzem.

Prietržou mračien pretrhnutá hrádza.
Myšlienok rieka hlavu umučí.
Keby som, blázon, na jej súcit sádzal,
už by som dušu bohu poručil.
Zastav sa, slnko, zlatý kotúčik.
Len twoje svetlo v svojom srdci vítam.
Raz, možno, bude moja duša sýta.
Keď budú platiť iné peniaze.
Rieka sa sice vráti do koryta,
no teraz prepáč – ďalej nevládzem.

Prečo ma rozum neustále zrádza?
Myšlienka na smrť. Iskra v zraku, či
pekelná pec? A usedavá sadza,
keď komín tebou zrazu zahučí.
Nasad si naspäť ten svoj klobúčik.
Tvoj účes, dievča, za srdce ma chytá.
Ty maj môj rozum. Dobre viem, že si tam.
Láska je silná – slabosť – to ja viem.
Oheň sa z pece na tento svet pýta,
no teraz prepáč – ďalej nevládzem.

Dovoľ mi, duša, moja zanovitá,
iba raz usnúť. Možno uzdraví ťa
a prijme príbeh, ktorý spriada Zem,
belasé Nebo v mojom obraze
o ktorom neviem. Čo v sprevode gitár
len znie. Bola si nerozumne spitá,
no teraz prepáč – ďalej nevládzem.

Balada o (ne)láske

Som iba žobrák. Natiahnuté dlane
pýtajú svoje, a čo nechýba
ostatným tvorom. Nutne, odhodlane.
I vďaka snom a pochybám.
Len ja sám neviem, že som sám.
Odkiaľ ten vietor neprestajne fúka?!

Minulosť ako rozkvitnutá lúka.
Ten krutý mráz a strašná páľava!
Pozvi ma k sebe na chvíľočku dnučá.
Chcem ti dať všetko, skôr než odplávam.

Som iba pútnik. Zapriahnuté sane
za sebou vláčim ako celibát.
Nikdy sám neviem, prečo sa to stane,
že sa včas musím na čas rozhýbať.
Úžasná dúha. Slnko na rybách.
Na Nebi celkom iný úkaz.
Úmorná práca. V celkom iných rukách!
Modlitba ako zázrak zostáva.
Zober si, drahá, čo ti teraz núkam.
Chcem ti dať všetko, skôr než odplávam.

Som iba plavčík. Južný vietor vanie.
Ušiel som z lode. Chytil ma ten plam.
Ja viem, že nemäš so mnou zlútovanie.
Aj keď sa práve tebe vyhýbam.
Ach, čo mám zo slz? Štipku soli mám!?

V prístave lode, čo ma odvezú? Kam?
Pozri sa na mňa. Muška. Na pavúka.
Na súši čaká na mňa poprava.
Aj hľičny koník raz tak dovrzúka.
Chcem ti dať všetko, skôr než odplávam.

Dojatie v očiach. Ja pes? A ty suka?
Ide mi iba o všetko čo núkaš?
Aby som zase dobre nespával?
Bola by so mnou iba otrava.
O tebe učí každá prvouka.
Lebo len anjel tak diabolsky mrká.
Chcem ti dať všetko, skôr než odplávam.

Balada o (ne)bezpečí

Obrovské bralo na ktoré sa šplhám.
Žiadneho štútu sa už neštím.
Nebeská pani. Som pozemský sluha.
Sám chcem byť tam, kde tróniš ty.
Tvoj vrchol nie je ešte dobytý,
lebo sa nad oblakmi skrývaš.
Obloha beznádejne sivá
nedostanem tă nikdy do reči?
Necitíš odhadlania príval?
Chceš zostať v svojom bezpečí?

Hlboká studňa zhltla môjho druha.
Aký je ten svet zrazu zložitý.
Nevedel zradit'. Nemohol mi luhat'.
Hrozil mi iba svojím zabitím.
Možno ho nad hladinou zachytím,
ak budeš pri mne pokojná či divá.
Mŕtvy je priateľ'. Mŕtvy je môj rival.
Nezdráhaš sa a ničim nepricíš.
Bude to s nami ako to už býva?
Chceš zostať v svojom bezpečí?

Kováčsky mech. A oheň ako dúha.
Ak som mohol byť tak opity?
Z pohľadu z vrchu. Len vidina. Púha
odvaha stúpať. A kam? Do ríti?
Ak keď kostra smrti dvorí ti.
Akoby s nami žívý mŕtvy býval.
Rovný je rov. Len prísaha je krivá.
Hoci len slovom. Pachom človečím.
Nákova udrie naspäť do kladiva.
Chceš zostať v svojom bezpečí?

Dve hladné deti. Chleba iba skyva.
Ibaže balada je opravdivá.
Ako vrch studne ktorá nelieči.
Bolo to hľbkou, výškou? Kto vie čím?
On sa ti vráti. Ak nebudeš živá.
Len on sa takto na tento svet dívá?
Chceš zostať v svojom bezpečí?

Balada o (ne)čase

Počujem hlas, že nerozumiem času.
Ako mám všetky veci naladiť?
Počujem čas, a nerozumiem hlasu.
Preklate sny. A ranné nálady.
Nehráš sa so mnou – vadí, nevadí?
Nado mnou rozihané nebo.
Nebol som namôjveru s tebou,
kedy sa hovorilo o kráse.
Ani On s nami na tom mieste nebol.
Čo by si chcela v tomto nečase?

Nebol som tam, keď určila si trasu.
Máš kyslý úsmev. Len zo zásady?
Na nebi Boh. A baránky sa pasú,
tak ako všetky kladné príklady.
Do toho čas, čo so mnou neladí.
Ak ten sen. Ten uhlík pod pahrebu.
Bola si cestou so mnou sama? Lebo
sem a tam smie tma vo mine tam a sem.
Bola si zaujatá? Iba sama sebou.
Čo by si chcela v tomto nečase?

Zasuň si oči zasa do nečasu.
Krásia je stará. A ja primladý,
aby som súdil svoju vlastnú krásu.
Zasa ten sen. A oheň. Zasa dyn.
Za aký rám sa zasa zasadím?
Aby som krásu len tak nezahriebol.
V pahrebe chlieb. Čo s upečeným chlebom?
Ach, čo ma vlastne po nej – po kráse.
Môžeš si zvoliť iba – bud', alebo.
Čo by si chcela v tomto nečase?

Dávaj si pozor, kde je vôl a kde bôl!
Iba Boh tuší, kde nebol a kde bol.
A kde máš zastať v nemom v úžase.
Bolehlav tvojou hlavou potrasie.
Oh, keby som ti jediný raz jebol!
Liek možno zmeniť. Pravý – za placebo.
Čo by si chcela v tomto nečase?

Petr Palarčík: Po cestě

Na okamžik se mžikem třetího oka jedouou podírám.

„Co je to za blbec... nějakéj Hendrych,“ slyší z dálky.
„Hmmm...“

Promnul si oči a zamžoural. Matka uvelebená v zeleném vikslajantu přežívkuje chleba s řízkem. Naklonil se do Reflexu na jejich kolenou.

„To je takový kulér, maminko, to bude nějaký čtenář.“
Zkontroloval Radku naproti u okna. Čte Tolkienu a posloučí saundtrek Pána prstenů z diskmena. Zaujatá.

„Makovský, Makovský... to byl sochař, ne?“
„Ano, maminko, Vincenc, přesně tak.“

„Viděl, přece nejsu blbá, něco si pamatuju, jak v tom milionářovi. Až se tam přihlásím, koupím ti ten foták.“

Za oknem prší. Zavřel oči, nechává se ukolébávat kapkama a *tada-tada* rytmem. Než v Pardubicích přesedali, seděla na Radčině místě holka, typ, co mu pasuje. Občas na ni nenápadně koukl, předstíraje úpravu zrcadlovek založených na čele, nebo jiný laxní polohy, a dělalo mu dobře, když sem tam učít pohled její. Asi třikrát se za těch sto kilátku očima střetl a vypadil by se, že tam byl šibalský záblesk porozumění, takové to vím, že *víš*, že *návrat*. Komické. V Pardubicích se, už na schodech do podchodu, ohlédl, jestli se podívá z okna. Nepodívala.

Něco ho šimrá na dolním rtu.

„Do pusy!“ velí matka a strká mu půlku meruňky.

„Ále mami, nemusíš mě krmit jak veverku.“

„Ál si nezamathláš ruce, přece, jsou měkký.“

Radka vypnula diskmena a posměšně se šeuerí. Dokonale se probral, slunko ho nutí do brylí. Z matčiny ruky slupne ještě pár vypeckovaných okrájených půlek.

„No, viděl, vždycky příde teď k hotovýmu.“

„No, to je přece naš úděl, přijít k hotovýmu, mami. Úděl té mladé generace, odřít to vždycky musej stáří,“ mrkne na Radku, ale ta už uhání Středozemí.

Neteřinka je v *lolitín* věku, začíná se formovat, fyzicky, po-chopitelně. Staré, i jeho, má patřičně na háku. Nonšalantní lvíček s budoucností. Co už on?

Vlak se šine krokem mezi poli, rozpálený slunkem, že nestáčí větrat. Dokodrcá se do stanice, brzdy ani nezapíští.

„Stará Paka,“ hihňá se Radka.

„Paka stará,“ chechtá se taky.

„Co to?“ ptá se matka.

„Ale, jen si tak hrajem,“ odpovídá. „Stará Paka.“

„Aha,“ praví matka, „to su já, starý pak, haha,“ a cpe mu do úst chleba s řízkem.

Radka se dusí meruňkou a smíchem.

„Ale mami, copak nevidíš, že něco píšu? Zasviníš mi to! Ted nechcu!“

„A co to píšeš?“

„To nemůžu prozradit.“

„Áha, nějaký zážitky... nebo teda něco o *nečem*?“

„Jo, maminko, něco o něčem.“

Vedle, na slepé kolejí zarostlé lebedou, se v poledním slunci ostře leskne žlutá, na bříše už dost prorezivělá lokomotiva, *futuristický* model z konce šedesátých se třemi světlomety na čele. Odložil papír, je co pozorovat. Na boku rozmáchlý černý sprejový nápis *Aurora* se vlní nad došeda se žehlými stonky.

Ve Staré Pace stojí nejmíň čtvrt hodiny, spíš asi půl. Vzduch v kupé stojí taky. Vždyť se tam docela těší, na Hrubé Skále byl, podle fotek, před takovými sedmadvaceti lety, ještě s otcem. I strýc se jistě těší, slíbil přijít na nádraží. Skoro hluchý, po mrtyčce, s cukrovkou, o holi. V osmdesáti asi poslední šance jej vidět. A bratranec? Ten těžko, pod pantoflem, stará mu to zakáže. Je na prachy, mrcha, s tchánem se nestýká... už se nemůže dočkat...

Ani představou, radši. Vedro stejně nutí jen tupě čivět. Za výkuchaným trupem olšový hájek, za ním pole, zlato, pšenice. Ticho. Pak obzor, vybělené nebe, vysoko na nebi racci, kříci, letí jako stroje.

Konečně. Flétna výpravčího, motor zahrčel. Jedou. Odstrčil Radčiny natažené nohy, vstal a inkasoval hřibčí kopanec. Vyklání se z okna. Do tváře ho uhodil horký smrad spálené nafty. Stríbrné lajny se tam vpředu sbíhají, vítr, přes hrncování výhybek ven, ven, do krajiny, která opět sporádaně běží zpět.

Ohlédl se včas, z kraje tetelíčího se kolejiště zasvítily tři báječné oči na přidi *Aury*.

Wolf Wondratschek

Nemecký spisovateľ Wolf Wondratschek (1943) knižne debutoval v roku 1969 prózou *Predtým sa deň začínať strelnoú ranou* (*Früher begann der Tag mit einer Schusswunde*). Jeho prozaickú tvorbu nateraz uzatvára poviedková kniha *Veľká urázka* (*Die große Beleidigung*) a román Mozartov kadeerník (*Mozarts Friseur*), obe z roku 2002, ale i novela *Mara*.

Náš výber predstavuje Wondratscheka ako básnika a autora piesňových textov, ktoré na významných scénach uvádzajú napríklad Mníčhovský Štátny orchester či Mníčhovskí filharmonici a ktoré vychádzajú na CD nosičoch. Týka sa to najmä básnických zbierok *Osamelosť mnížor*, *Mexické sonety* (*Die Einsamkeit der Männer. Mexikanische Sonette*, 1983) a *Carmen alebo som ril' osemdesiatych rokov* (*Carmen oder bin ich das Arschloch der achtziger Jahre*, 1986). Tieto knihy v minulom roku vydavateľstvo Carla Hansera vydalo spolu s básnickými zbierkami *Dievča a vrbač nožov* (*Das Mädchen und der Messerwerfer*, 1997) a *Orfeus na slnku* (*Orpheus in der Sonne*, 2001) pod názvom poslednej z nich.

DIEVČA A VRHAČ NOŽOV

II

Rada bývam zbytočná, je to ale namáhavé. Hned po západе slnka naskrutkujem žiarovky do svetelnej reťaze, aby nás našli. Ale kto už len? Zopár starých s vnúčatami, je predsa leto. Desaťroční, viazaní na skupiny, uprene hľadia na mňa. Ukazujú zuby ako svaly. Čo si myslia, viem. Tak to chodí každý večer. Ich bratia sa odobrali k nežnostiam s dievčatami, ktoré sa pri tom nudia. Sú (mam ich to naučili) včlmocou v tejto krajine, čo sa pozvolna rozpadá vo vojnovom lomoze cvrčkov.

III

Som, ak hľadáš mňa,
to dievča, čo chodí bosé.
Nemám žiadne meno. Ohlasuje ma
víenie bubnov
zo zvukového pásu. Je nás málo.
Cirkus bez zvierat a stanu.
Stoličky sú zaraz rozostavené dookola.
Včera si zaplatili pätnásťi,
aby ma videli. Ovládam hento a tamto
dost' dobre, aby som neumrela hladom.
Netrpím závratmi a som elastická.
Môj život ma nezaujíma.
Nerozprávam sa, s kým by som aj.
Ked' už, telefonovala by som,
ale s kým?

VI

Netýka sa ma, čo
rozzúrilo jeho a tie ženy.
Spím, zatial' čo oni kričia.
Nie vždy to pomáha. Odrazu
sa vrhne, hoci váhavo, aj na mňa. Z toho usudzujem,
že ženám nerozumie. Ako vrhač nožov
pozná ich obrys, to stačí.
Jedného dňa, ked' toho budem mať dost',
zaviažem mu oči,
len s tým rozdielom, že
potom už naozaj nebude nič vidieť.

VII

Ak už sa máš stať len ženou,
povedal vrhač nožov, neoplatí sa
zostať dievčaťom. Akoby bol povedal
len prostú pravdu, nehybne jedol ďalej,
dal si k tomu pol litra a
potom vstal. Cítila som váhu jeho
tieňa, ked' sa zastavil za mnou. Alebo
chceš byť ako tamtie? Ako psa
chtynil ma za šiju. Nevrav, že
to nie je zábava. Každý deň si o niečo menej
dievča, a potom, jedného dňa staneš sa
ženou. Aj ten, čo sa nedívá, uvidí,
že si žena staršia o každý deň,
ktorý uplynie. A čoskoro už
nebudeš ani tým, čo raz bolo ženou.
Vypľul Špáradlo. Premýšľaj
o tom, povedal a pobral sa spať. Premýšľala som.
Myslenie, pomyslela som si, rozzúri niekoho
väčšmi než to, že si dievčaťom.

VIII

Toto je kameň, nič viac,
našla som ho kdesi na pláži
či na kraji cesty. Ked'
spím, nepúštam ho a namýšľam si,
že som ho šlohlá. Inak
je taký ako ja, ibaže silnejší. Zabávame sa,
to hej, ale pri tom nerozprávame.
Môj kameň vie tak ako ja neúnavne
mlčať.

XII

Umývať sa nemusím, to je
moja vec. Ak to musí byť,
zviažem si vlasy šnúrou.
Nechty si odhŕyjam. Poznať ma
už iba podľa šiat. Najradšej by som bola pieskom
alebo, keby som si mohla vybrať, hruda zeme,
niečo také malé, aby som unikla
lúdskej predstavivosti.

XIII

Ako ľahko všetko pokazí.
Ako vie plakať, aby sa všetci smiali.
Aké veľké sú topánky, ked' sú príliš veľké.
Pri jeho nose človek nevie, či je to lacná pálenka
alebo farba. Výzerá smiešne,
aj keď sa odlíčí. Pomôcť mu môžu iba deti,
čo sa vyznajú v katastrofách. Nič už
nie je zábavné. Vraj nech to bolí. Vraj to
má boľieť. A aj bolí, každý večer
o trochu viac.

XXIII

Hodí a každým
hodom skúma váhu vzduchu, tvrdosť
ocele, rýchlosť hry.
Ešte je malátny, mrzutý,
unavený z majstrovských kúskov, načo muž
potrebuje viac než nož? Po otcoví zdedil
čiernu krv, načo?
A život prejde popri človeku,
čo rozkročený stojí v rannom slnku
a sústredene pozoruje použiteľnosť vlastných prstov,
roztahnutých, vystrety.
Nehybne zatvára ich v päst tak pomaly
akoby zabíjal len malého vtáčika.
Potom zavolá na mňa.

XXX

Ked' jeme, na stole ešte leží
spodná bielizeň. Každý na každého
zvaluje vinu za nezaplatené účty. Čiernovlánska
vystupuje bez zvieratá, ale s bičom. Mníška ako
dievča na telefón. Klaun, čo zabúda
zložiť si slnečné okuliare. Môj anjel strážny
kýva hlavou. Najhoršia je ale
láska vo všetkých hlavách. Ktovie, čo to je.
Bezvýznamnosť, povie vrhač nožov, berie si svoje
nože a moju ruku.

XXXII

Aby sme neumreli hladom, v každom
svale svojho tela rozpúta malú
vojnu, nože hádže ešte rýchlejšie, hádže
ešte viacej nožov, sedem, osem, deväť nožov,
viac než udrží, mať všetky (o tom sníva)
naraz vo vzduchu, s horiacimi
rúčkami ako fakľami, za letu sprevádzané
výkrikom, ktorého ozvena je to posledné,
čo budem počuť.

XXXIV

Nie som nič. Som dievča
iba ked' pracujeme. Vtedy bývam
pekná, na to sme odkázani.
Ked' si ľudia zaplatia,
tma je tmavšia, nože sú
ostrejšie a šťastie po vydarenom kúsku také neuveriteľné.
Čo iné by sa ešte dalo vidieť?
Preto počívam,
čo mi vravia nože, a učím sa chápať, že ma
bude škoda.

XXXV

Niekedy, niekedy večer, unavený
ťaživými myšlienkami, leží v tráve
vedľa voza a rukou si podopiera
hlavu. Vtedy, ak chce, príde
mačka a dívá sa naňho. Nikto sa nesmie naňho
takto dívať, a už vôbec nie dlho. Je
to zločin, horší než akýkoľvek
dotyk. Ale niekedy, ako vratíme,
niekedy večer načúva. Iná
krajina, iný život, iné ženy.
Čo ja viem, čo tá mačka rozpráva.

Z nemčiny preložil Marián Hatala

Milena Fucimanová: Tančila jsem v synagoze

(Úryvek z románu)

Jsou úzkosti, které nosíme, spravedlivá daň za všechny naše věrolovnosti? Možná jsou jenom dva základní kameny: láska a víra. Naděje je jenom prosba o milosrdenství. Možná i bolest je prosba.

Víra. Neumím odpovědět. Letí mi znova před očima ten začernělý kříž. Jak spadl a o hrany lavice se rozpůlil. Tady máte svého pánbíčka, řekla ona a vyslá jako vítěz. A ty ses, maminko, skoro nerozčilila. Řeklas: Ten, kdo ví, že není v právu, kope kolem sebe. Řeklas to jinak: Zdechající kobyly kope kolem sebe. Taušek byl smutnější, třebaže zrovna jemu by to mohlo být jedno. Ale ve skutečnosti byl zasažen hlouběji. Už prošel bolestnou zkušenosťí ze ztráty prosté víry. Kdyby mi tenkrát dovolil napít se z jeho smutku, asi bych přijala osolenou vodu. Vodu s octem. Ale nedovolil mi pít jeho bolest, na mě čekala moje vlastní, také červená od krve...

...zatímco rudé lomcováky vlají nad námi podle písničky Zítra se bude tančit všude, až naše vítězné vlajky rudé na stožáry světa vyletí ...

Je horký první máj, den klecoun. Před mříží, za mříží nikdo nemůže stát. Poslední bitva vzplála, dejme se na pochod.

Řadíme se na plácku za školou. Učitelé a jejich žáci jdou samozřejmě první, jdou příkladem. Jen vítězná dělnická a rolnická třída v naší zemi si může dovolit váhat - jít, či nejít? Docela vzdalu se rozdávají balíčky s pomeranči, určené pro pracovníky státního statku. Jim se vyplatí jít - pomeranče jsou nedostatkové zboží.

Moje Bernarda stojí na tribuně ještě s několika spolužáky, bude recitovat májovou báseň. (Odpust', holka zlatá.)

Alegorické vozy skřípají po dláždění a čtyři Nesmrtní utvořili bariéru mezi nebem a zemí. Před portrétem Marxe zavíčí holub osamělá prostná. Pak zakrouží nad hlavou sovětského důstojníka, který pronáší zdravici ve své mateřštině, a holub se snese níž a prudce mu přímo na vojenskou čepici. Potlesk se vyvalí až k nebi - za to,

že poznamenalo falešného Mesiáše, v němž se nám nezalíbilo. Slunce nás opéká zepředu i ze zadu, z východu vane neviditelný dech Černobylu, o kterém už Vídeň hlásí pravdu a naše televize bleketá lež. Nelze přece dopustit, aby se proletáři všech zemí zavrtali před radioaktivitou do svých veží. Hurrrá!!!

Kolegyni vedle mě se udělá mdlo, je těhotná. Běž domů, odpočíň si. Odmítá, čekalo by ji ztráta ponížující vysvětlení, proč odešla ze slavnostního shromáždění. Chce své těhotenství prožít v klidu, ředitel je nějak proti ní zaujatý.

Internacionála konečně odstartovala úprk ke stánkům s páry a pivem.

Druhý den se znepekovaná ptám fyzikáře a on mi vysvětuje, že únik radioaktivity byl nepatrný. Životu neškodný. Nemysli na to. Ale Vídeň hlásila...

Neposlouchej štvavé západní vysílačky.

Bernarda mluví podobně – nedělej paniku, to ti může zkazit život víc, než nějaká posraná ruská elektrárna.

Prožívám děsivou úzkost – vím, že jsme polapeni jako kdysi nešťastníci pod Vesuvem. Jenže jim nikdo nenahával, že smrtící horká láva není životu nebezpečná.

Ukrajinská řeka s něžným jménem Pripjať pokorně roznáší smrt.

Moje prostinká, hodná sousedka se nehrozí ničeho. Vždyť to ani nespálilo stromy. A klidně dál sbírá žluté pampelišky, ze kterých připravuje pampeliškový med. Je zářivý příklad důvěry – proč by nás měl Sovětský svaz ohrožovat?

Těhotná kolegyně samovolně potratí dítě, ale je ujištěna, že šlo o gynekologický problém.

Na poliklinice se objeví oznámení, aby pacienti nevyžadovali rentgenové vyšetření, pokud to není nezbytně nutné.

Kolega chemik shání jodové pilulky pro své dítě.

Je dovoleno opatrně, v mezích zákona, mluvit o Černobylu jako o neštěstí. Hliněný kolos se zakymácel, takže je honem naplánováno školení.

Mělo být o nebezpečí radioaktivity, ale nenašel se odvážný dárce informací.

Takže zůstaneme u staré, dobré, vyzkoušené ateistické kampaně. Sedíme ve středu odpoledne ve vydýchané třídě, před sebou povinně sešity a propisky. Soudruzi a soudružky, řekne delegovaný mistr řečnický, který nejspíš o rétorice nikdy neslyšel. Život a svět vznikl z hmoty, tedy z materie. Idealismus je dávno překonaný filozofický směr, neboť nedokáže odpovědět na žádnou otázku dnešního světa. Nadechne se a napije vody. Zašustí papíry před sebou a jeden položí stranou. Víra v boha je zákeřná zbraň. Bere člověku přirozenou sílu a zahlcuje ho pochybnostmi. Jak řekl Marx, odkašle si a pro jistotu dodá: jak řekli Marx

a Engels, je to opium lidstva. Opium lidstva. Dělá z člověka ustrašeného tvora nebo naopak zrůdu. Udupe ho vírou ve fatalismus. Předurčení. Osud. Boží vůle. Ano, soudruzi a soudružky, to jsou slova, kterými byli lidé odprádávána manipulování. Člověk byl sice pří stvořen k obrazu božímu, ale ve skutečnosti byl jen loutkou v rukou tzv. boha, čili v rukou manipulátorů.

Bezděčně mu naslouchám. V řečníkově projevu sice postrádám přesvědčivou argumentaci, ale vnímám pravou, nefalšovanou, ničím nepotačovanou nenávist.

Silný jedinec, pokračuje a opravdu zatíná ruce, silný jedinec vezme svůj osud do svých rukou. Rozhoduje sám za sebe. Jeho činy nejsou řízeny strachem z boha. (Co je to za formulaci?) Řídí se pomocí přírodních zákonů (Kde se vytratil sedmý pád?) Rozhoduje se na základě vědeckých důkazů. Jen si všimněte, jak pokročilo veškeré vědecké bádání. Dnes už není královou vědy filozofie, ale kosmický výzkum. A ten, kromě jiného, dokázal, že tam, v nekonečném prostoru nesídlí žádný bůh.

To není důkaz ničeho, slyším za sebou. Bůh nad, dábel pod – copak jsme ve středověku? Sakra, když chce někdo argumentovat, tak to má umět. Pootočím hlavu, chemik Ludva.

Ale muž za pultíkem neslyší nic, kromě sebe. Filozofie není věda, hříma. (Což je fakt, proč se rozčiluje, to už myslím říkal Jan Patočka, nebo snad jiný filozof?). Filozofie není útěšná, k ničemu nevede. (Přesněji: nevede k jasnému zítřkům, proletí mi hlavou). Filozof o všem pochybuje. Provokuje. Hledá, jen hledá. Ale co chce najít? Včerejší den?

(Poslední poznámkou shodil sám sebe. Vysmívá se protivníkovi, zesměšňovat ho – to je jasná prohra, chlapče, myslím si v duchu.)

Filozofie nemá v rukou žádný hmatatelný důkaz. Nebo snad víte o přesvědčivém filozofickém objevu? Technika, ano, to je věda, v které je síla. Ilmatatelná, exaktne dokázaná síla. Filozofie není, tady se trochu zastaví a potom dodá skoro vítězně: Filozofie není suverenní. K čemu tedy je obor, který za sebou nemá žádné výsledky? A na rozdíl od nesuverénní filozofie se sám suverenně uklonil a čeká na potlesk.

Druhý řečník je patrně lékař a rozebírá s námi hmotnou podstatu mozkové struktury. První signální soustava, druhá signální soustava. Co říká, musí umět naši maturanti z biologie. Přejíždí nás pohledem, který pochybuje, že my, ubozí učitýlkové a učitýlkyně, jsme někdy slyšeli o neurologii. Propojení neuronů je základ intelligence. A intelligence je schopnost zvažovat a chápát souvislosti. Také vést složitý společenský život. Asi ho v té chvíli něco napadlo, malinko se usměje. Ale jinak je vážný a patřičně vztýčený jako fatus. Ovšem, mluví o inteligenci jako o způsobu společenského nařízání, jinak řečeno kariéry - a to je přece doména mužů!

Poznamenala jsem si, že bezděčně řekl výsostnou pravdu: ten, kdo neumí, neví, je pseudovzdělán, obhajuje jen cizí myšlenky, ale rukou zakryji papír. Nezaznamenávat. Ignorovat.

Třetí řečník se pouští do Darwinovy teorie a... práce polidštila opici. Předchůdci člověka... myšlení sloužilo jen k přežití. Myšlenkový postup se opakuje, stereotyp opracování materiálu ještě nepotřebuje slova. Ještě nepřišla doba novátorství, tvořivosti.

Nálezy z hrobů doby kamenné - ozdoby a různé předměty svědčí o tom, že člověk sám sebe někam společensky zařadil. Možná jsme u počátku společenské komunikace. (Řečeno po našem: Kolik toho na sebe navěříš, tolíkrát jsi člověkem).

Zajímá mě to. Zbystřím. Jenže se zase všechno zvrne. Poté, co začne zasvěceně mluvit o jeskynních malbách, o způsobu, jakým byly zhotovovány (plivací technika - míchání hlinky se slinami), když se dotkne nebezpečného tématu tvůrčí představivosti, zradí (bůhvíproč) sám sebe. Umění, řekne - a mě se zdá, že zrychluje hlas - umění je spojení člověka se zemí, což dokazuje umění realistiké. Člověk byl vždy spojen s přírodou. A jen tak je skutečně svobodný. Pozdější představy boha, či božstev člověka zmrzačily. Svá křídla předal okřídleným smyšleným bytostem, které nad ním měly převzít odpovědnost. (Kdo ho, znalce symboliky jeskynních maleb, k témtoto závěru přinutil?)

Odstraněním sociální nerovnosti, které podporovala a posvěcovala církev, slyším uprostřed mých mechanicky malovaných osmihranů, nastane ten skutečný, pravý ráj na zemi. Tady a hned.

Joj.

A co úzkost, stav, který je v rozporu s chladnokrevně nastaveným programem? Kdo tohle vysvětlí? Mám zvednut ruku a vyvést ho z míry? Neudělám to, ale v tom okamžiku si mě k sobě přitáhne učitelka ze základní školy, s kterou se potkáváme na rodičáku mé dcery.

Dívajte se mu upřeně na poklopeck. A vzkažte to dál. Učiním s radostí. Snad všechny ženy zde přítomné se téměř bez mrknutí zaměří tomu chytrolínovi na jedno místo. Neuplynula snad ani minutka a znervózní. Ilmota - nehmota, pozná, že se něco děje. Mozek je ten největší materiál, ale my se v něm už vyznáme, ovládli jsme...

I menší materiál nějak zvládne, ozve se za mnou. Nepochopí, je zmatený. Ztratil suverenitu a přičítá to nám. Ani sám sobě by si jistě nepřiznal, že ztratil něco mnohem důležitějšího, a to dřív, než do této místnosti vešel. A já si zároveň uvědomuju, v čem je chyba: I pravdivé a velice zajímavé vědecké poznatky, které by měly vést k dalším objevům, otázkám a odpovědím, jsou falešně roubovány na „vědu věd“: marxistické pojetí světa. I jazyk vědy je manipulován a je to argumentace v kruhu. Tyto vykonstruované přednášky nepočítají s reakcí posluchačů. Jsou naprogramovány na poslušný zápis. Hledíme na poklopeck a nezapisujeme nic.

Pro dnešek končíme, řekne do výsměšného ticha. Zase pro jednu má švejkovina navrch. Ale je to vítězství hodné vavřínového věnce?

Milan Hrabal: Prameny v Bezčasí

(povídka)

Poznámká autora:

Podobnost některých osob s literárními postavami jiných autorů není nábohdá. Zaměřovač je jedním z bezpočtu potomků Kafkova Zeměměřice, literární Pásovec vznikl v hlavě Bogdana Trojaka, Houmleska Jaga je vyděděnou nevlastní sestrou Baby Jagy, která již vystupovala v mnoha verzích pohádky o sobě. Kněz, Dcerka a Tanečnice jsou postavami skutečnými. Rovněž tak Bo, Lu a případně další postavy Básníků, Sluhů, Hostí. Jedinou autorem skutečně vymyšlenou postavou jsem já.

V kryptě svítalo. Vnitřní slunce se prodíralo skulinami pod miramorovou deskou hrobky. Tanečnice odložila dlouhovlasou paruku, ulehla na své místo a pohodlně se rozpadla na bílý prach.

Básník odložil černé brýle, úsměv široký jako krídla havranů a co zbylo z hlavy odložil do depozitáře.

Zaměřovač naposledy máchnul dřevěným skládacím metrem, složil ho do kapsy a pohladel Dcerku. S úlevou si vydechl - konečně si mohla vyhrnout sukničku, roztáhnout stehna a Pásovec vyjel. Dřív než stačil oschnout, vrátil se Kněz a vymáčkl z jeho krunýře čipovou kartu. Vsunul ji do štěrbiny v katafalku a než se stihl vzpřímit, vnitřní slunce zhaslo. Údolím lázní Zdroj Bezčasí proletěl prudký poryv vichřice. Ticho zmílklo.

„Jsou tady,“ vyzářil ze sebe z posledních sil Kněz. Uvědomil si ještě, že Cizinci ze země Bez hranic mají cestovní pasy opatřené sice zastaralými, ale stále účinnými ochrannými kódy.

*

Blížili jsme se k lázním. Bo, Lu a já. Jinoch, dlouhovláská a já. Básník, pohádkářka a já. Dva potomci Sámovi a já. Městečko ukryté v hlubokých polohraničních lesích bylo bez života. Poslední lázeňští hosté odjeli v noci a Personál i Obyvatelé ještě spali. Až daleko později jsme pochopili, že je od sebe nerozeznáme. Své role ovládali dokonale. Zdálo se, že sloupec dýmu se brzy vrátí do místa, které opustil.

Na křížovatce jsme konečně někoho potkali. Opilec nám ukázal směr, kterým jsme se dostali po delším bloudění zpátky k výpadovce na lázně Dušenka. Naštěstí se na lesní cestě objevila Žena, která nás do ulice Zamlklá, kde měl být náš hotel, zavedla. „Jedete na festival, že?“ Překvapeně jsme potvrdili - jak to mohla poznat?

Hotel Náš ráj se plazil po západním svahu údolí jako chobotnice vyvržená na pláž. V jednom z jeho chapadel strávíme tři noci.

Bo zaparkoval, zaplatil poplatek a vstoupili jsme do přijímací hal. Anba Rzety nás navštívil až v hotelovém pokoji. Přivedla ho manželka. On uměl mluvit, ona viděla. Poprvé jsme se tak setkali s monofunkčními Sluhý. Dost už na tom, že měli jména. Přišli nám sdělit, že se setkáme později.

Do večeře zbyvala spousta času, vydali jsme se tedy na obhlídku městečka. V bance nevěděli, kde je knihkupectví, v říčce zabodnutý deštník nevypovídal nic dobrého o místním Vodníku-

vi, kostel na vršíčku byl otevřený a temný, jako blížící se noc. Dohnala nás v mexické restauraci nad horkou cibulovou polévou. Lu dopojela svůj krupník, Bo se dosycoval pivem a Barmanka se tvářila, že s námi nechce mít nic společného, zvlášť když do boxu za námi usedli dva místní Hosté. Zaplatili jsme.

Čas se téměř zastavil – navštívili jsme tedy kolonádu s léčivými prameny. Byly chladivé a chutné.

V hotelové jídelně připomínající letištění halu se u několika stolů za barem hrálo nad jídlem asi padesát Básníků. Srkali cibulovou polévku a tlumeně rozprávěli. Většinou mluvili dolsky – přibližně polovina mluvila, druhá polovina nás spatřila. Byli to další monofunkční Sluhové, jenž nikdo z nás neovládal dolštinu tak dokonale, abychom to poznali. Já se dosud zabýval výlučně horštinou, Bo znal několik vzdálených dolských nářečí. Lu sice dolštinu studovala, ale to bylo ještě v dobách, kdy Jazyk nebyl uzákoněn, takže bylo možné dorozumívat se i Posunku a Symboly.

Když Básníci dojedli, zvedli se a odešli. Vytratili se na své počkoje - jen několik zůstalo na chodbě. Káva s cigaretou. Podle toho, že mlčeli a viděli jsme mohli poznat, že jsou z kmene Mlčochů. Jenž Bo prohlásil, že jejich nulová artikulace je totičná s ostatními Doláky, tak zvítězil jeho návrh jít do místní kavárny. Jmenovala se po sebevražedkyni Marylin a poprvé jsme se zde setkali se Zaměřovačem.

Usadil nás ke stolku úplně v rohu, přinesl pivo a rozložil dřevěný metr. Přeměroval jím vzdálenosti mezi židlemi a stolků. Opakoval ten úkon nejen s každým novým pivem, které jsme si objednali. Měřil prakticky bez ustání a velmi usilovně.

Se závanem chladného vzduchu do kavárny vklouzla dívka v dlouhém červeném kabátku. Podle způsobu komunikace jsme pochopili, že to je Zaměřovačova Dcerka. Přijala instrukce a vyzářila do noci.

*

Ihned po východu Slunce Noci Kněz otevřel kryptu. Tanečnice otevřela oči, protáhla se a vyskočila z prachového lůžka. Nasadila paruku, obličej a postavila vodu na kávu. Žena po psala trojici návštěvníků hotelu Náš ráj tak, že nemohlo být pochyb – jsou to očekávání Cizinci. Predátor bude mít radost. Vážnou komplikací jsou ale kódované pasy. Musí jejich účinek prolomit. Nejvhodnější bude použít Houmlesku Jagu. Je vybavena Schopnostmi. Nejsou sice kompjúterizovatelné, ale ve srovnaní s umělými čipy daleko účinnější. Ted' ještě rychle vyluxovat

prach z Pásovových štěrbin, zasunout čip – za chvíli tu bude Dcerka. Poslední dobou roztahuje nohy strašně rychle.

*

Dopili jsme pivo, zaplatili a vyšli do mrazivé noci. Lu se rozholila jít spát, my s Boem jsme se vydali do tančírny nad Marylin. Prosklené dveře vykvíkly a já se polekal sochy sedící na vyřezávaném stole pod schody.

„Jako živá, jen se pohnout,“ říkám Boovi, když se Socha opravdu pohnula. Úsporný pohyb pravou rukou. Podivná ženština – šátek v barvách podzimu, oči bez výrazu, ústa bez hlasu, kabalka připomínající lepší časy. Sedí v mírném předklonu, opět nehnutě. Večer, v noci, po půlnoci. Bo usoudil, že to je bezdomovec a v mrazech ji nechávají přebývat, kde nikomu nepřekáží. Jenže druhý a další den bylo stejně chladno a „houmleska“ už nepřišla...

V tančírně hrála levná bigbeatová kapela, někteří z Básníků (Fousáč, Vošoust se Slepcem a Stařík) vytácelo na parketě pář obstarožních dam. Vedle nich dva tři páry mladších osob, nepoznali jsme, jestli jsou to Obyvatelé nebo Personál. Černovlasá mladice se točila kolem vlastní osy, vrtěla svůdně zadečkem, ale nás nezlákala. Seděli jsme a srkali krupník. Nakonec se jí ujal jeden z Básníků – Stařík. Vášnivě roztáčeli roztodivné taneční kreace, káceli se k zemi. Toporně, jako dřevní panáci. Při jednom pádu se Stařík udeřil hlavou o zed' až to zadunělo. Barmany k němu přiběhly s obavami. Ale Stařík vstal a byl fit. Tehdy jsme ještě měli čas všimnout si, pochopit. Jenže my dopili krupník, vstali a kolem nehybné již Sochy odešli. Podezřelé nám nebylo ani to, že za dobu našeho pobytu v tančírně několikrát přišel Zaměřovač a Dcerka.

Ráno mě bolela hlava. Jak asi musela bolet Staříka.

Chystali jsme se do divadla. Galaprogram na uvítání hostí. „Čeká na nás Predátor,“ smál se Bo. Vysvětlil, že v dolštíně to znamená jednoduše primátora města.

Predátor se jmenoval Grundel. Zeleným, pronikavým pohledem upřeným skrz člověka hleděl někam příliš daleko. „Básníci mají pro nás význam. Pracují se slovy. Ovládají je. Naše městečko čekají přes zimu velká vydání a nejvhodnější by bylo zaplatit je slovy. Slova přece podněcují city, dokáží nejen způsobit válku, ale také ji odvrátit. Slova jsou mocnější, než připouštíme. Jako prostředek komunikace jsou poněkud opotřebovaná, jako zaklínadlo mají stále větší význam. Například jako prostředek k loutu – všimli jste si jistě, že „oslovit“ a „ulovit“ je nápadně podobné nejen zvukem. Vítám proto básníky! Ať žijí básníci, ať žije Jejich Festival. Obyvatelé Zdroje Bezčasí pokládají za čest, že mohou s Básníky strávit několik společných hodin při galaprogramu v našem divadle!“

Hlediště doslova praskalo ve švech. Staříčká jeptiška právě pouštěla sednout studentíka bez nohy, který seděl na zemi, opí-

ral se o zed' a ještě trochu krvácel. O nohu přišel cestou do divadla, ale odmítl hospitalizaci. Nechtěl přijít o Setkání. Byl trochu pobledlý. Přece jen chvíli trvá, než vyleče z těla několik literů tekutiny. Ale stihl to, je šťastný, i když z našeho pohledu mrtvý. To ale v Bezčasí nehraje roli, když jde o významnou Událost. Disciplína a nadšení Obyvatel jsou příkladné. Obdivuhodné.

„Dívky, samé dívky!“ povzdechl si Bo. Lu byla jako němá. Jediný chlapec v programu byl beznohý a bezruký syneček ve filmu. Ale recitátorky, zpěvačky, tanečnice – všechno byly dívky. Až nakonec vystoupil hluchý a slepý Hráč na hoboj. Hrál teskně, tak úděsně teskně, že studenti nenápadně začali opouštět divadlo. „První ovšem zmizel Predátor, není to divné?“ pošeptala mi Lu. Stejně tak bylo divné, že zdejší lázeňské oplatky se podobaly hostům. Slepěným k sobě medovou náplní. „Když položíte oplatku na jazyk a zapojíte zdejší minerálkou,“ chutná jako víno. Mešní víno. Něco jsem se ho napil – dědeček býval venkovským farářem a vinařem v jedné osobě,“ poučil nás večer Bo.

*

Hned po obědě byla konference na téma Význam slova. Bo se nezúčastnil, rozhodl se vyzkoumat souvislost mezi zdejší léčivou vodou a množstvím různě zmrzačených lidí mezi Obyvateli. Nejvíc bylo slepců a němých, poznali jsme několik hluchých.

Za předsednickým stolem seděl Anba Rzety a muž nesrozumitelného jména, kterému jsme časem začali přezdívat Nechytrejší.

(Dokončení někdy příště.)

Radim Kopáč: *Cestou od Stančíka ke Kasalovi*

Nad knihami Petra Stančíka a Lubora Kasala a nad almanachem *Cestou*

Stančík: Nejlepší revolver někoho jiného

Tři roky od vydání ambiciózních Ryb katedrál, antologie české poezie 20. století, se mnohostranný tvůrce Petr Stančík vulgo Odillo Stradický ze Strdic (1968) znovu vrací k žánru poezie – knížkou Černý revolver týdne. Tentokrát ovšem ne jako editor, který víc než potřebnou empatii, rozhled a odstup při práci na Rybách katedrál prokázal nekritický obdiv k sobě samému a k hrstce přátel, ale jako tvůrce – jako básník, který ve svých verších vypovídá překvapivě málo o sobě, zato vrchovatě o tom, co všechno jeden nájemný textař v reklamní agentuře stihne po nocích přečíst.

Už vstupní noticka na záložce autorovy v pořadí osmé knížky má tendenci lapit čtenáře do sítí hermetismu, vtáhnout ho do vizonářských her a tajemných autorských mytologií: nejdřív vede data autorova narození čteme svéráznou předpověď, že Stančík „zemře 26. 12. 2006 v Sezimově Ústí“, potom objevíme nezbytný návod k dílu, který demiurg ochotně podává méně zdánlivým poutníkům textem: „Černý revolver týdne je a (bohužel i) bude Stradického nejlepší sbírkou. Před ní se ještě učil, po ní už začne kornatět,“ uvádí Stančíkovo heteronymum Alan Vragoun a pokračuje: „(sbírku) je možno číst jako prostou řadu textů, ale také jako jedinou hypertextovou ‚nadbáseň‘. Svedčí o tom i numerologicko-chronologická struktura knihy: čítá 52 básní (jako týdnů v roce), rozčleněných do 7 oddílů (jako dnů v týdnu)…“ Atd.

Trochu vylekání tou vskutku sugestivní záložkou začteme se do jednotlivých, volným i vázaným veršem psaných básní, rozpínajících se mezi tím, co je nahoře, a tím, co je dole, mezi vesmírem a člověkem, mezi snem a skutečností – a zakoušíme co chvíli nepříjemné pocity déja vu: jednou listujeme experimentální poezíí, verši, které programově dekonstruují slovo a řeč, radují se z neologismů, echolálií a komiky, kterou vytváří sám jazyk. Jindy se Stančík stylizuje do role naivního básníka a rýmuje: „Pán co sedí proti mně / usmívá se protivně“, aby vzápětí zaplavil stránky div ne surrealistickou obrazností nebo temným expresionismem, drogovými vizemi, neboť on „létá na hašiš“, případně si nepřiznaně vypůjčí čili ukradne něco z básnického arzenálu Lubora Kasala, Jaromíra Typlta nebo Ivana Wernische. Když se bouře trochu uklidní a čtenář se znova nadechně, Stančík vyrukuje s aluzemi na lyrický impresionismus – v oddílu Gabrielegie, asi nejméně zdařilé části knížky, v níž se pokouší o milostnou poezii a vycházejí mu z toho patetické a kýčovité

schválnosti typu „zůstáváš v kráse / oděná i když tě svleču“ nebo „kdybych tě na vteřinu přestal líbat udusím se“.

Černý revolver týdne je příkladem ohlasovou, odtažitou knížkou, ve které se – podobně jako třeba v poezii Petra Borkovce – autorský subjekt úplně rozpouští. Stančíkovo básně jsou záležitostí rozumového kalkulu, přehnané stylistické kombinatoriky a estetizace. Jeho slovní kompozice jsou možná důmyslnou spikleneckou hrou na schovávanou mezi všemožnými básnickými estetikami a tvůrčími filozofiemí napříč staletími, ale vnitřek toho monumentálního verbálního chrámu, který s každou další stránkou narůstá do nekonečné výšky jako Babylonská věž, je beznádejně prázdný. Demiurg Stančík si podrobuje formu, práce v reklamní agentuře ho zřejmě vychovala k tomu, že dokáže bravurně napodobovat v podstatě kohokoliv, ale osobní invence, jakou do podobných veselých žonglování s textem vkládali třeba Raymond Queneau a Hans Carl Artmann nebo vkládá zmíněný Wernisch, se mu žalostně nedostává. Promlouvat za sebe se Odillo Stradický ze Strdic ani ve své „nejlepší sbírce“ bohužel nenaučil.

Kasal: Původní zmatek

Rozhnaný muž české poezie, Lubor Kasal (1958), někdejší dlouholetý šéfredaktor literárního obtýdeníku Tvar, vydal po čtyřleté publikací odmlce svoji novou sbírku: I v tomto svém šestém opusu v řadě, pojmenovaném Bláznův dům, zůstává jako už v několika předchozích titulech věrný konceptu knihy jako rozlehlého apollinaiovského pásma nebo – s nadsázkou řečeno – básnického eposu, děleného nyní na jedenadvacet částí. I tentokrát z hlavy na papír přesazuje, transponuje „myšlenky zataťaté jak pěsti / ve kterých ohně těkají a pění“: Verše, které se vůči světu, vůči skutečnosti vymezují především prostřednictvím ironie a sarkasmu, smíchu a persifláže.

Kasalova poezie vždycky ožívala především s osobitým autorským přednesem, který – podobně jako třeba básnické dílo Jaroslava Přízla nebo Tomáše Míky – naplně rozeznával rytmické, melodické a rýmové kvality veršů. Teprve za nimi krácela Kasalova vize reality jako stavu před apokalypsou, před totálním zhroucením stran a směrů, všech hodnot a hierarchií: Básníkův výsměšný, jízlivý hlas polemizoval se statem quo zahnívajících věcí veřejných i intimních, stejně jako s cynickým šklebem a sarkasmem znevažoval tradiční básnické hodnoty a kánony – třeba

skladbou Jám (1997), parafrází Máchova Máje. Zároveň je ale Kasal básník, který svoji tvůrčí genealogii nezastírá: Svojí zálibou v deskripcí hnušu a rozkladu, v expresivním a vulgárním slovníku autor zřetelně vychází z dekadence a naturalismu, je tvůrcem ovlivněným halasovským zájmem o slovo, o veršovou zvukomalebnost, holanovským šifrovaným existenciálním skepticismem, stejně jako zjitenou surrealistickou obrazností – zvláště texty z posledních sbírek svojí blasfemičnosti a programovou subverzí v mnohem souznějí s tvorbou jeho generačního souputníka, surrealisty Františka Dryjeho.

Bláznův dům ale od Illadoletu (2000) nebo Jámu jako kdyby ztrácel dech: Od rytmu a rýmu nyní autor mnohokrát odbočuje k volnému verší, který částečně rozpouští i vnitřní textovou semknutost; tupí se ironické a sarkastické hroty, vůbec komika i surreálná obraznost v tomto svazku ustupují do pozadí a přenechávají více místa ztišenému, možná smířenému, snad i smířlivému hlasu – výdechu, který zákonitě následuje po každém záchvatu vzteku: „Nakonec konec je v garáži / všechni všechny posráží / a vítězí mrtvoly,“ píše nyní básník Kasal, který ovšem do cadavre exquis má stále daleko, protože „něco je vždycky něco jiného“. A vůbec všechny tyhle povšechné soudy nad autorem! Vždycky „zbývá jen čekat a hlavně nebýt zvědavý / odkud co vyrosté a co kdo vydává,“ spiklenecky pomrkává básník po kritikovi i po čtenáři v jednom z posledních veršů sbírky. A dodává: Je třeba „čekat na ten původní zmatek“. Tedy čekáme.

Cestou napříč almanachem

Rok 2000 mobilizoval tuzemské literární vědce, kritiky a publicisty ke knižním ohlédnutím za českou literaturou uzavřeného století – překvapivě doposavad pouze za poezii. Formou různě koncipovaných antologií a almanachů se ke čtenáři postupně dostal přesně dílem stovky básníků celého 20. století (v publikaci Ryby katedrál), poválečnou poezii (Pegasovo poučení) i novou a nejnovější básnickou tvorbou, která se rozvíjela až po roce 1990 (Lepě švihlí tlové).

K této kvalitativně značně rozdílné trilogii před několika dny přibyl „básnický almanach Welesu“, dvousetstránková publikace s titulem **Cestou**, jejímž záměrem je – jak čteme v doslovu Miroslava Chocholatého – „představit čtenářům různé podoby soudobé básnické produkce, tematicky sprízněné motivem cesť“. Poněvadž v knize – jinak výtvarně pozoruhodně lyrické a přitažlivé – bohužel chybí ediční poznámka a sdělení či alespoň naznačení jakýchkoliv kritérií, kterými trojice mladých editorů řídila svůj výběr, musíme se spokojit s následujícím konstatováním: V almanachu najdeme ukázky z tvorby jedenačtyřiceti žijících českých básníků a básnířek, jejichž věk se pohybuje zhruba mezi pětadvaceti a pětačtyřiceti lety, každý z nich je představený dvěma až pěti texty – přičemž důraz není kladený na profily jednotlivých tvůrců, ale na postihnutí čtyř základních proudů sou-

časné české poezie, které v doslovu vymezuje Chocholatý: poezie spirituální, poezie životní empirie, básnění reflexivního a básnění imaginativního.

Jak almanach **Cestou** čist? Ohlížet se na výchozí tematické omezení, které při své mnohoznačnosti vlastně žádny omezění není? Chápat knihu jako relevantní zprávu o stavu soudobé české básnické produkce? Víc než komplexní obraz české poezie posledních let knížka vyjadřuje editorské, případně vydavatelské preference – má charakter výběrové, neúplné mozaiky, do které bychom museli v zájmu alespoň trochu objektivnější a cestivější výpovědi desítky a desítky jmen a ukázek z díla doplnit a stejně tak bychom mohli ze stávající sestavy celou řadu tvůrců zatím marginálního významu vyškrtnout. Čtvrtina ze zastoupených autorů doposavad publikovala pouze časopisecky, většinu kritického ohlasu, výjimečně překladů do zahraničí, se dočkalo nanejvýš sedm osm z nich.

Při takovéto autorské sestavě má titul, přes veškeré členění do oddílů, charakter přehlídky básní několika skutečných tvůrcích individualit, které z knihy na různých místech vyčnívají a kterým sekunduje nepříliš rozlišitelný kompars. V almanachu čteme pečlivě rýmované a rytmizované verše groteskního neodekadenta Radka Malého, najdeme tu výrazně expresivní texty Radka Fridricha nebo Miloše Doležala, romantická zakládání Viktorie Rybákové, ale také snově-reálné fenomenologické záznamy Lukáše Marvana, metafyzický impresionismus Petru Hrušky nebo podzemním očarovanou přírodní lyriku Petru Špangera, který byl letos nominovaný na jednu z cen Magnesia Litera.

Výsledný dojem z knihy je paradox: Básnický almanach **Cestou** především ukazuje, jak výrazně je soudobá česká poezie individualizovaná, jak se vzpírá tematickému členění a jak se brání obecným škatulkám. – Záměr editorské trojice byl přitom úplně opačný.

Petr Odillo Stradický ze Strdic: Černý revolver týdne. *Petrov, Brno 2004, 100 stran, cena neuvedeny.*

Lubor Kasal: Bláznův dům. *Ilustrace Kateřina Pňosová. Host, Brno 2004, 52 strany, náklad není uveden, cena 99 Kč.*

Cestou. Básnický almanach Welesu. *Editori Miroslav Chocholatý, Vojtěch Kučera, Pavel Sobek, doslov Miroslav Chocholatý, ilustrace František Hubatka. Weles, Brno 2003 (vyšlo 2004), 196 stran, náklad a cena neuvedeny.*

Jan Štolba: *Snad jenom jemná chůze nejtěžším terénem...*

Ne že by Pavel Petr ve své nové sbírce **S tebou tmavé louky roztroušených ostrovů** nebyl schopen jasného pojmenování, vstřícného formulování básnické vize. Naopak. Narazíme-li v knize na podobné místo, až v nás zatrne přesností zachycení, ještě víc však básníkovou schopností zahlednuté hned vnímat v doširoka otevřeném existenciálním kontextu: *Pošimneš si přímru, / dopolední židle/ postavené do dveří...* To je obraz z rodu Demlova zapomenutého světla, té nezhasnuté žárovky žhoutcí marně do denního světla. Zároveň však má vize v sobě i něco nevyhnutelně weinerovského: prázdná židle jako konkrétní šifra čekání, jež se zvolna už propadá do osamění; banální, „pohostinná“ židle, zde však dopolední zábrana, jako lapičkářní a zároveň ninohoznačná šifra lidského vztahu, věčně se pnoucího buď k svému naplnění či zmarnění, k svému ustavičnému sprádanému tajemství.

Jenže Petr svým básnickým založením tříne jinam než k podobné jasnosti a vstřícnosti. Jako by ho víc než zřetelnost či zaostřenost zajímalo vždy spíš lehké rozmažání, rozmytí tvaru v skvrnu, znejasnění představy, podvrtnutí její verbální formulace; jako by přesnější a ovšem citově adekvátnější bylo vždy lehké zamžení myšlenkové či gramatické. Petra válí, když se konkrétně hned rozpjí směrem k nejistotě, k akrobatické rovnováze mezi břitkými fragmenty a matoucím kontextem - a nakonec k vše prostupujícímu enigma.

Vzbud' mě v pondělí v šest hodin ráno. ... Nebo nechej mě spát v obyčejně vysokém obni. – Obyčejně vysokém? Čím má být, jakou matoucí pointu v sobě snuje obyčejně vysoký oheň? Banální a jakoby nepřípadný přívlastek tu podivuhodně podvračí smyslovou představu, zdánlivě neutralizuje, zevředněje „horlavou“ vypjatost vidiny spánku uvnitř ohně, vpravdě však vizi transponuje do mnohem dramatičtějšího, vratce abstraktního kontextu, plného nevyjádřených, avšak velmi živých a skryté vibrujících významů. Obyčejně vysoký oheň – v podobně jemných, zároveň citově nažhavených a existenciálně přesně odvážených interferencích banálního s výjimečným a tajemným se typicky uplatňuje jakási Petrova žizeň po „nesrozumitelném“, slast z nesrozumitelnou, již básník rozprostírá svými verši, skrz jejich smyslovost, metaforiku, díkci a konec konců i formální rozčlenění, působící velmi roзвolněně a mlhavě, neboť texty neuvozuji žádné tituly, ba někdy není ani jasné, kde jedna elegie končí a druhá začíná. Ostatně tím jako by milostně elegický tón sbírky jen sílí.

Ona zvláštní, organicky se vrstvíci a spontánně plynoucí slastná nesrozumitelnost, velmi originální a pro Petra příznačná, rozechívá básníkovu imaginaci, umocňuje či všelijak podvrací jeho smyslovost, ale významně se vtírá i do samé gramatiky senencí, mnohdy jakoby nedokončených, troskotajících, utátlých

v půli či zas nejasně, „nelogicky“ nasměrovaných. *Slzy dopadnou na nečekanou zem. Na nečekaně stručnou zem. Ze něco končí jako záchrana. Ticho neděle v mezidobí.* – Petra fascinují tyto tak důrazně tečkou dokončené věty, jež nicméně jako by ve svých pevných obrysech držely jen jakousi koncentrovanou mlhu. Jako by tyto krátké úsečné věty byly zhuštěnými, přesně ohrazenými segmenty nedoslovenosti, nevýslovnosti samé, v jejichž sporé sevrenosti se tím dokonaleji odehrává vnitřní bezbrehost Petrovy poetiky. Kdesi ve sbírce básník mimoděk nabízí luhné označení něčeho podobného sám: Nejistota čitelného. Tato pozoruhodná „próza“, v níž každá „autistická“ věta stojí osamoceně pro sebe, přestože zároveň všechny svorně sdílejí celkovou matnost a zaměřenosť textu, vytváří osobitý prostor, v němž každý fragment může být zároveň spěšně utroucenou jednotlivou poznámkou z deníku i intenzivně raženým básnickým tvrzením. Fragmenty v sobě nesou naléhavou soustředěnost, i když zároveň se každý z nich připojuje k slastným nejistotám celku.

Ze všeho nejvíce jsou ovšem Petrovy verše poezíí milostnou. Volně zřetelené, neohraničené a neoznačené texty využívají jako jakýsi milostný rozhovor, či spíš zastřelený, roztěkaný vtrvalý monolog k milenci (možná milencům); chvíli šeptaný jen pro sebe, pak zas plný otázek, snad pochyb, jemných výčitek, reminiscencí, vmlouvání, dychtivých tázání. *Co uděláš, co se mnoh učníš? / k svatodušnímu ledorému oceánu stádánky/ mně pojímeš? mě budeš provázet?* Tyto zamžené tůně citu dohromady rozeznívají spletitou, do všech směrů se větvící milostnou „polemiku“, v níž vedle touhy a stesků mají rovnoprávné místo i odmítání, milostný vzdor, snad i skrytý instinct jakýnsi teskným násilím přimět skutečnost, aby nám byla po vůli, pud tak dobré známý zhrzeným milencům.

Nebudu chtít vidět nádhern tyých nocí - . Láska, milostný vztah tu jsou přítomny v bohatství své ambivalence, v rozpětí mezi naplněním touhy i vědomím jejího konce. Přitom Petr při stváření tohoto složitého obrazu lásky nikdy nepoužije nic, co by i jen vzdáleně připomnělo klišé či obvyklé obraty, jež se v podobných případech „hodí“. Naopak. Vše vzniká básníkovi pod rukama zcela spontánně a jaksi nepřehledně, prostor lásky se přímo před našima očima roví ve své ninohozavězné polemičnosti, jež neupřednostňuje žádné hledisko, postoj, náklonnost, rozuzlení... Petrova milostná poezie se mi v našem kontextu zdá docela unikátní: pronikavě citová, osobně naléhavá a subjektivní až po mez deformace a nesrozumitelnosti (navíc bez zrnka té tak časté vsezmarňující ironie!), zároveň však i schopná jaksi „objektivně“, z mnoha „nahodilých“ fazet poskládat mnohoznačný, hlubinný obraz vztahu. Nejedna milostná fazeta však současně i nějak odráží zlomek okolního světa a žití vůbec, takže na povrch vždy přece jen prosakuje i okouzlení okolním světem,

jenž tu čeká jen jako pouhý odstrčený svědek složitého milostného trápení; avšak básník o něm ví a svět mu jeho zapálený nevděk trpělivě promíjí.

Petrova milostná poezie by snad mohla být zvláštním protipólem – ve skutečnosti tajným blížencem - jiných docela unikátních milostných veršů, totiž textů Petra Hrušky z jeho poslední sbírky Vždycky se ty dveře zavíraly. Hruška je srovnatelně citový, veškerý cit a „polemičnost“ vztahu jsou však dokonale sublimovány do všechných epifanií, běžnodenních existenciálních „anekdot“, v nichž básníkova láska není nikdy přímo zmíněna, ba naznačena, a veškerý cit tu rozeznáváme výhradně oklikou, zastřeleně, ve všem nevyřčeném za scénami či kolem nich. Petrovo milostné vyznání je jedinečné v tom, jak je odhodlané nikdy neskončit a znova navazovat dalším a dalším upřímně exaltovaným rozrušováním gramatiky a rozmýváním obraznosti; Hruška je prozmněno jedinečný v tom, že celé své vyznání důsledně pronáší „mimo obraz“, stranou, zašifrované do zdánlivě běžných, nemilostných střípku reality. Oba jsou přitom navýšost osobní a upřímní – a „žánrově“ značně originální.

Pavel Petr si svým neobvyklým (v lecčem jistě i riskantním) stylem vytváří rozvolněný prostor, v němž posléze jako by mohlo zaznít cokoli, náznak stejně jako přesné spojení, reálný útržek, nesouvislá otázka, bonmot o Bohu či zas milostné zašepťání, dychtivé, vzdorné či jen jímatelné pozorností, jíž se upíná ke svému objektu. Vše je v tomto prostoru nezadržitelně fragmentarizováno, současně však kdesi vespod i emocionálně stmelováno do naléhavě celistvého sdělení. A vše je zde vytrvale obestíráno tajemstvím; i na věty či spojení zdánlivě prosté a srozumitelně vyřčené odněkud padá stín jakéhosi mystéria: *podla je nejrychleji tekoucí; pod mraky okolního světa* (podtrhl J.Š.); *jak na řášauku hraješ;/ na tvé ruce a na tvé prsty se dívám;/ zátra se probudíš...* Vše je tajemství, protože láska vše halí tajemstvím. Slova jsou tu trochu náhodnými, chvilkovými průvodci; chvíli něco znamenají, vzápětí se však jen rozpjí okolním prostorem. Na chvíli se tajemství jakoby dotknou, vzápětí však jen matoucně sklouznou po jeho povrchu. Tajemství, kterého se dotýkáš zbytěně?

Petrova poezie je, přes svou citovou upřímnost či slovesnou unášivost, zároveň náročná a nesnadná, místa až neschůdná, jakoby zahlcená sama sebou. Ale – kdo chce snadnost a jednoduchost? Zdá se, že básník, byl nevědomky, často těží z kontrastu mezi svou schopností zahlcenout přesný znak či zformulovat hutnou, koncizní sentenci - a mezi svým třsnutím k rozmývámu, zastírávemu „rytmu“ vět a představ, touhou podlehnut nedorečenosti, něco rychle vhodit do prostoru a rychle to opustit. Některá spojení zazní jako do kovu vyražená: *Hrdelní silueta jako doslovnost*. Anebo: *Rozbodne úžas*. Jindy zas, jakoby s podobnou rázností, Petr tajuplně znásilňuje gramatiku; uhrančivé jsou třeba jeho jakoby neladné, trucovité, o to však úpornější, rozdílavější infinitivy: *Znát musíš přidat/ ještě jednu píšeš... dokázal bys mě přivést k tomu,/ kam se obrátil a tebe vydržet nespářit?* Občas vynikne i zřetelná metafora a sytá smyslovost. Kontext však zůstává neúprosně, význanuň potrhaný, roztroušený. Ostatně dichotomii mezi vnitřní sevřenosí a vnější, prostorovou rozvolněností snad odhalíme i v dalším, Petrovi totík vzácném motivu: ačkoli prostor sbírky skutečně niterně odpovídá jakémusi roztroušenému archipelagu, Petr do něj vnáší svou vnitrozemskou moravskost, svůj milostný cit k sevření Moravy. Leč tady zase: svou Moravu dovede Petr chutnat až po antiku, ba ještě exotičejí, uhranutčejí, třeba v tomto zvláštním oxymoronu žízně: *...leskne se troje tělo je moravská sabara...*

Morava se přihlásí ke slovu i v jednom z nejsilnějších - byť svou koherentností vlastně netypických - míst, totiž v krátkém prozaickém zápisu, jakoby plném přiznámé chlapecke naivity, jež však skrývá malou ódu na vzácnost touhy a projeveného citu – a tajemství žítí vůbec: *Z minulého roku mám doma nšíty záleský kraj, sehnal jsem kosárky z Dolní Lhoty a nechal si udělat více než třímetrový opasek. Poprvé jsem byl v kroji u sraté malenovické rody, abych udělal radost v srdci, spíše kolem srdce, milovanému příteli. Kam v něm půjdu, když neumím tančit, ani neumím zpívat? ... Když jenom miluju? Na velikou pouť? Všichni odešli a nedozírně lesy jsou ponechány mladičkým chlapcům. Co si počnou se sebou a s nedozírnými lesy?*

Ivo Harák: *Poezie s chutí sovy?*

Poněkud neobvyklý název své druhé sbírky vysvětluje její autor v mottu: „*Ráno v autobuse z Dolních Kounic/do Brna řekl mi zničebonic přítel: /Můj bratr je preparátor.../od té doby vím jak chutná sova...*“ – už z něj můžeme – vedle mírně posmutnělého humoru výčisti cit pro nehledanou přesnost slova i výmluvný detail (s přesahem k platnosti symbolné). Tomáš Mazáč, narozený v r. 1962 v Zábřehu na Moravě a nyňí střídal v Žilině, jehož pravotina Bezmála noc vyšla v r. 1996 v nakladatelství Blok, nemá rád ani velká slova

ani rozmáchlá gesta ani patos frází: aby se věcem dostal na kloub, šetří slovem i obrazem.

Ve sbírce *Jak chutná sova* prozradí tedy raději méně, než kdy snad až příliš málo, abychom směli a uměli domyslet, dopovědět za něj. Na druhé straně: cestou ke zpřesnění či intimizaci, ke konkretizaci představy se stává metafora: „*zatlačují cigaretám oči.*“ Ve svých recenzích píší často o potřebě přesnosti a závaznosti slova - a zde je příklad, jak to vlastně myslí: Mazáčovo „ještě“, jeho „zas“, nebo „zase“ obsáhne vlastně celý

– anekdoticky sevřený – příběh :- toho, co bylo, toho, co už není, toho, co (možná? bohužel? bohudík?) přichází či trvá. Slovo přestává být výplní (ornamentalizující verš, zpřesňující rytmus – zde: volného – verše), není možné ho bezezbytku nahradit jiným, bez proměny významu básně vypustit. Stává se hrancníkem vymezujícím prostor díla – vznikajícího současně a souhlasně z básníkova textu a našeho vědomí. Konfrontuje tento text se čtenářovou pamětí i představivostí. „*Sníh v Žilině (ještě trochu přešlepený za déšť/ ještě ne úplně bílý/ ještě přicházející v noci a potají/když se spí v mlze)*“ se proměňuje ve sněhy všech našich nedorozumění, dočasných nálezů a trvalých ztrát.

Zmíňme těž úlohu jednotlivých detailů, které Mazáčovy mikropříběhy, ne-příběhy ukotvují místně a časově: „*Ve větru strom cinká/jak křišťálový lustr*“ – obecně platné se najednou odehrává tady a teď, dochází ke vzájemnému propojení zkušenosti s obranností.

Zdá-li se nám Mazáčova poezie snadnou a srozumitelnou, jde vskutku o snadnost a srozumitelnost zdánlivou; o to, nakolik rozumíme sami sobě, jak snadno zvládáme city a slova, třinácté komnaty myсли, srdce i duše. Jde o poezii v dobrém slova smyslu uměřenou (včetně využití prostředků básnického jazyka – metafore, sporadických rýmů, aliterací: „*Pravidelná pravítka pravdy*.“), kultivovanou – tedy nikoliv mldou, ale nepředstírající.

Nese-li kniha předznamenání intimní lyriky: tak docela s ním nesouhlasí. Milostné komitragédie o dvou postavách (jedné promlouvající více k sobě než ke druhé, druhé výmluvně hovorící svým mlčením – neboť znací její setrvalou přítomnost) jsou jednak symbolem, jednak vyjevením se obecně lidských

problémů existenciálních: „*Zase ti už rozestýlám vedle/Ale/ Původně to mělo být jinak.*“ – jinde nalezneme verše: „*Ale ty děláš že spíš/aby s se mnou nemusela spát.*“ Nevím tedy, zda nejde spíše o lyriku reflexivní.

Jež se nebezpečí popisnosti (kterou jsem kdysi vytýkal Mazáčově prvotině) brání tím, že nedopovídá, ale jen naznačuje, že se brány versů otevírají příběhu. A s ním i vědomí nestálosti věcí, stavů, dějů, vztahů – neboť, jak praví název jednoho z textů, jde vždycky vlastně o „*Asi ne poslední báseň pro tebe*.“

Pokud bych chtěl dostat své pověsti (jíž mi přisuzuje např. J. Nejedlý) a hledat slabší místa, mohl bych nyní samozřejmě sáhodlouze psát něco o úsecích dožadujících se rytmického zpřesnění („*do až na kousky/pokrájeného bytu*“), o příliš snadno nalezené ozdobě genitivní metafore („*turistické mapy kufrů*“) nebo sémanticky vyprázdneném gestu („*sám vprostřed kupé chytám se plechovky s pivem*“), ale poprvadče, moc se mi do toho nechce. A nebojte se, nebudu ani Tomášovi Mazáčovi radit, co s těmi slabšími místy udělat.

Protože – kdoví, zda si vůbec Jan Nejedlý moji recenzi přečte... Ale hlavně: Mazáčova poezie je poezíí kvalitní, byť nikoliv efektivní. Tušíš, že, co bylo psáno, bývalo žito. V čase efemérních mód sází tu autor na osobní svědectví. Ne snad přímo o svém životě, ale o svém vztahu: k jazyku, k poezii, k věcem, k životu. Je sebevědomý, že nepotřebuje demonstrovat, jaký je kabrňák a co všechno umí.

Proto si dobře pamatujme: pelyněk je také lék.

... nebo, že by právě takhle chutnala ta sova?

Tomáš Mazáč: Jak chutná sova, Šuřka, Brno 2003, 1. vydání, náklad 200 výtisků, cena neuvedena, 72 stran.

Ivo Harák: *Kniha, která se vám rozpadne pod rukama*

Podle názvu by se mohlo zdát, že hodlám psát o některém z bestsellerů, ale autor recenzované knihy **Jan Vrak** (jinak též jeden z majitelů nakladatelství Votobia Tomáš Koudela) vás i mne velmi rychle přesvědčí, že v jeho případě o snadné čtení věru nepůjde. **Osm hlav** pokračuje totiž tam, kde se svými prázamí skončili Vladimír Vokolek a Věra Linhartová: u skepse vůči jazyku, který může - dle libovůle svého nositele - skutečnost vytvářet i rušit; vůči literatuře, která je příliš vyspekulovanou, příliš konvencionalizovanou a příliš úzkým mantinem pro čtenářovu fantazii. Vycházeje z nejistoty, zda má ještě vůbec smysl psát (neboť „Dost bylo vysloveno, vše, tolik, aby jeden byl unaven a všichni ostatní zlověstně a znaveně kroutili očima.“), z toho, že se jazyk stává porodníkem věcí a příběhů, jejich matkou i jejich dítětem, dospívá k dominanci metonymických souvislostí nad těmi metaforickými. Jako by samo DĚNÍ SE jazyka bylo důležitější

dějů jím vyjádřených; jazykem stvořené je uznáno za skutečné, aby skutečné bylo vzápětí odhaleno jako bytující POUZE v hájemství jazyka: „Ulriku jsem si vymyslel, lekl se v poli za domem spisovatel Vrak.“ Slova i se zámným unikáním smyslu jsou tu ovšem také proto, aby se v místech nejabsurdnějších spojila se čtenářovou dějinnou zkušeností, která tolíko takto vynořuje se nad zdánlivým bezčasím - jímž se Vrakový prózy podobají světu, do nějž vstupují.

Pravda je v nich k tomu, aby se stala pravdou literární: pro tuto chvíli, pro tento text - a vzápětí byla poopravena, zpochybňena, negována. Málo je zde jistého... K nejčastějším interiéry Vrakových próz patří ovšem dům, dům obývaný, dům - palimpsest, k nejčastějším jejich exteriéry pole - tedy: obývaná země. Ani toto však čtenář příliš nepomůže, ani autorova snaha si potenciálního čtenáře na stránky knihy předprojektovat:

„Čtenář otevřá dveře domu bíložlutého, jde poli vstříc a ve-de řeči, které jako oblaka zabírají vrcholky hor, ne už tak vzdálených.“ Ne vše bude totiž HNED srozumitelné, často se musíme vracet k informacím obsaženým nejen v témaž textu, ale také v textech předchozích. Tím samozřejmě kniha poněkud utrpí; nota male, patří-li k jejím záporným vlastnostem krom neústrojné působících schválností slovosledních a stejně ústrojných pokusů o archaizaci stylu, míst, v nichž se autor domníval, že nejvyšší uměleckou ctností je zaumnost a že sémantickou vyprázdněnost lze maskovat nesrozumitelností, velmi nekvalitní vazba, takže vám - ač nad záporu bohatě převáží jeho klady, např. ten, že pisatel počítá se čtenářem ne jako s pasivním konzumentem, ale jako se spolutvůrcem díla - nedoporučuji tuto kniku čísti venku za větrných dní.

Jan Vrak: Osm hlav, *Votobia, Olomouc 2002, 1. vydání, náklad a cena neuvedeny, 224 stran.*

Milan Hrabal:

Kalmanach – aneb sborník vysoké kvality

Kruh autorů Liberecka (KAL) se tuží. Schází se, píše, publikuje individuálně i společně. Zmíním se o jedné jejich publikaci, která není sice novinkou, ale stojí za zaznamenání. Dostala název *Kalmanach 2003* a je to opravdu pestré a kvalitní čtení. Obsahuje několik portrétů osobností regionu, mj. romantického básníka a dramatika Karla Theodora Körnera od Marka Sekyry, současného básníka a prozaika Ludvíka Středy (Eva Koudelková), železnobrodského profesora astronomie a fyziky Karla Hujera (Luboš Příhoda), osobitého malíře a herce Milana Janáčka (Otto Hejnic) nebo „donátora Českého ráje“ Bohuslava Jana Horáčka (Pavel Charousek). Liberecký psycholog a recenzent Vladimír Příša uvedl v oddíle Autoři Libereckého kraje vynikajícího překladatele a pedagoga Václava Bahníka. V tomtéž oddíle můžeme číst ukázky z nové sbírky Milana Exnera Kantova růže a překlady povídek markýze de Sade od Ladislava Matějky, text a kresby Bohumila Nusky, povídku Otto Hejnice a dalších autorů. Pozoruhodné a čtenářsky objevné jsou však především texty Márie Karpašové na téma Češi, Němci, Liberecko 1848 – 1918, Vojtěcha Rona o železnobrodských a neuwaldských pašijích, o jubileu liberecké knihovny (Václav Kříček) a Městského divadla v Liberci (Jiří Janáček), o klenotu lidové architektury – zvědavé uličce v Jilemnici od Jana Luštince. Mimořádně přínosná je práce studenta libereckého gymnázia v Jeronýmově ulici Petra

Příši (1985) na téma Česko-lužické vztahy v první polovině 19. století. Almanach je bohatě vybaven kvalitními reprodukcemi kreseb, obrazů i fotografií, vytiskněn na kvalitním papíře a je všeobecnou a velice dobrou prezentací nedlouho působícího občanského sdružení milovníků a tvůrců zajímavého umění - nejen literárního. Jeho editorům – Evě Koudelkové a Janu Šebelkovi patří absolutorium. Kalmanach je publikace, která rozhodně stojí nejen za zaznamenání, ale i za přečtení.

Politická satira J. Banáša

Na rozdiel od iných poslancov Národnej rady Slovenskej republiky dramatik Jozef Banáš nerobí politickú satíru v parlamencu, ale na javisku. Predstavenie jeho úspešnej komédie NO COMMENT v naštudovaní súboru A Divadlo Prievidza sa uskutočnilo 30. 9. 2004 v priestoroch Radošinského naivného divadla v Bratislave (v budove Istropolisu). Klúčovou postavou hry je minister zahraničných vecí knieža Charles Maurice de Talleyrand, ktoré ústami autor vraví: „Politika je boj o moc. Najprv s cudzími, potom s vlastnými. S tým ešte viac, lebo si viac nárokuju“. Za brilantnou jeho replík nezaostáva ani postava ministra polície knieža Josepha Fouchého, ktorému autor vložil do úst i nasledujúce signifikantné slová: „Pre mňa je prvoradá moja vlast“. Preto som pripravený slúžiť jej za každého režimu.“ Slová historicky preslávených intrigánov, z ktorých obaja prežili v kreslách ministrov Francúzsku revolúciu, cisára Napoleona i kráľa Ľudovíta XVIII., znejú aj na Slovensku začiatkom 21. storočia veľmi povedome, aktuálne a naliehavo.

(pj)

*Redakce
přeje všem přátelům
Psího vína
a jejich rodinám
klidné a tiché
Vánoce 2004*

• Č T Ě T E •

Čím je člověk starší, tím je moudřejší.

Pozdraví a nezavádí řeč.

Mnohý autor je horší než jeho špatná pověst.

Leckdo je chytřejší než já,
ale nechlubím se tím.

Indispozice je přechodný stav, kterým
zastíráme trvalou neschopnost.

Někdo je z křemene,
někdo je prostě jen balvan.

Neberte lidem iluze,
přijdou o ně sami.

Hříšné myšlenky jsou bohužel ty,
které nás nikdy nenapadly.

Někomu podáte prst – a hned
vám nabízí celou ruku!

Při psaní je třeba škrtat.
Nejradiji rovnou sirkou.

S přibývajícími roky
zmoudřel.

Ještě by měl přestat žvanit.

František Uher

Výtvarníkem 31. čísla PV, které mělo být poslední, je nejen z pieti redakcí nejoblíbenější malíř **Petr Šmaha** (1945), jenž v letech 1959 – 1963 studoval na Škole uměleckých řemesel v Brně, aby pak Akademii výtvarných umění absolvoval u prof. Jiroudka v roce 1968. Svými díly je zastoupen v různých galeriích ČR a v soukromých sbírkách domácích i zahraničních. Od roku 1999 je členem Spolku výtvarných umělců Mánes. Redakci Psiho vína se zaměřová jeho nekomromisní expresivní styl, který je ovšem velice „máčen“ v sarkasmu a možná že i v beznaději.

-jk-

*31. Psí víno vyšlo za finančního příspěvku
Ministerstva kultury ČR,
Zlínského kraje
a firmy WERS International k. s.*

Uzávěrka příštího (32.) čísla je 10. března 2005.

Pod registračním číslem MK ČR E 7981
PSÍ VÍNO, časopis pro současnou poezii,
vydává a rediguje Jaroslav Kovanda s redakčním kruhem:
Miroslav Brück, Petr Čermáček, Ivo Harák, Marián Hatala,
Milan Hrabal, Radim Kopáč, Jan Krčma, Milan Libiger,
Igor Malijevský, Jan Novák, Michail Pismennýj,
Viki Shock a Michal Šanda.

Adresa: Jaroslav Kovanda, s.r.o.
Lesní čtvrt 3728
760 01 Zlín
tel.: 577 212 338
e-mail: psi.vino@volny.cz
www.volny.cz/psi.vino

Sazba a zlom RENO Zlín.
Tisk D print Zlín.
Logo F. Petrák, grafická úprava Jaromír Komín.
Vyšlo 13. prosince 2004.

Cena 30,- Kč

© Petr Šmaha